

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

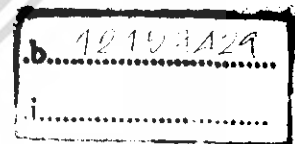
A DEVELOPMENT OF WAT KANLAYA THONBURI DISTRICT

T104469

เลขานุ.....
เลขทะเบียน.....104469
วัน,เดือน,ปี..... 3. 11. 2552

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริญญาานิพนธ์ : โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
: A DEVELOPMENT OF VAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
ชื่อนักศึกษา : นายธีรยุทธ เพชรบุญณิน รหัส 49035062
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ทศพร โสดาบวรกุล
คณะ : ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ภาควิชา : ครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
สาขาวิชา : สถาปัตยกรรม

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้คณะกรรมการตรวจปริญญาานิพนธ์ได้ตรวจพิจารณาและเห็น
ชอบแล้วจึงอนุมัติให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมบัณฑิตประจำปีการศึกษา 2550

.....คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
(รศ.พีระวุฒิ สุวรรณจันทร์)

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ทศพร โสดาบวรกุล)

.....กรรมการ
(ดร. คุ่มพงศ์ หนูบรรจง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....กรรมการ
(รศ. สมพล ดำรงเสถียร)

.....กรรมการ
(รศ. สุรศักดิ์ กังขาว)

.....กรรมการ
(ผศ. เบญจวรรณ อุลลศรี)

.....กรรมการ
(ผศ. พัศตราภรณ์ ทิพย์โสธร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สมिति หวังเจริญ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ชูเกียรติ แซ่ตั้ง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ อัครพงศ์ อนุพันธ์พงศ์)

.....กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(อาจารย์ ณรัชย์ จันเสน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริญญาโท	: โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
	: A DEVELOPMENT OF VAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
ชื่อนักศึกษา	: นายธีรยุทธ เพชรบูรณ์ รหัส 49035062
อาจารย์ที่ปรึกษา	: อาจารย์ทศพร โสดาบวรล
คณะ	: ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ภาควิชา	: ครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
สาขาวิชา	: สถาปัตยกรรม

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี เป็นโครงการที่จัดทำเพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน โดยกำหนดแนวทางสำหรับการพัฒนา โดยออกมาในรูปแบบการออกแบบและการวางผังในพื้นที่ศึกษา ซึ่งจะพัฒนาจากความเหมาะสมของสภาพปัจจุบันศักยภาพ และแนวโน้มที่เกิดจากผลกระทบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษาและวิเคราะห์บทบาทที่สำคัญพอสรุปได้ว่า แนวโน้มบทบาทของพื้นที่ศึกษาควรพัฒนาและปรับปรุงเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ศูนย์ราชการ แหล่งพักอาศัย โดยสามารถรองรับประชาชนแขวงหนองจอกและพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีกิจกรรมหลักคือ กิจกรรมทางด้านที่พักอาศัย ศูนย์ราชการ

ในการวางแนวทางในการพัฒนาโดยได้จากผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการกำหนดกิจกรรม ให้พื้นที่ศึกษาสามารถพัฒนาและปรับปรุงเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว โดยนำนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนานำมาสรุปเป็นแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง โดยนำนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนานำมาสรุปเป็นแนวความคิดในการออกแบบและวางผังโดยแนวทางในการพัฒนาแบ่งออกเป็น 4 ช่วง ๆ ละ 5 ปี รวมระยะเวลาในการพัฒนา 20 ปี โดยในการพัฒนาช่วงแรกประกอบด้วยการพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคม ปรับปรุงชุมชนที่พักอาศัย ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ รวมถึงพื้นที่สาธารณะต่างๆ ของชุมชน ตลอดระยะเวลาในช่วงการพัฒนานี้รัฐจะมีมาตรการต่างๆ เช่น ข้อบังคับ กฎหมายและข้อกำหนดเพื่อสามารถควบคุมให้สามารถดำเนินการพัฒนาเป็นไปตามผังที่วางเอาไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำปฏิญญานิพนธ์โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณัมสำเร็จได้นั้น ต้องขอขอบพระคุณบิดามารดาของข้าพเจ้าและอาจารย์คณะครุศาสตร์สถาปัตยกรรมทุกท่าน มิใช่จากความรู้และความสามารถของผู้จัดทำแต่เพียงลำพังเท่านั้น หากแต่ด้วยความกรุณาช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่านที่ให้คำแนะนำ และคำปรึกษาและอนุเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดต่างๆจากผู้จัดทำ จนทำให้การจัดทำปฏิญญานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงดังปรากฏ

ทางผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทศพร ไสดาบรรลุ ที่ได้ให้คำปรึกษาในการจัดทำปฏิญญานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนจบฉบับสมบูรณ์เป็นปฏิญญานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้นมาได้ และรวมถึงคณะกรรมการในการตรวจปฏิญญานิพนธ์ทุกท่านที่ให้คำชี้แจงแนะแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่ขาดไป

ปฏิญญานิพนธ์ฉบับนี้ หากมรคุณค่าและประโยชน์ทางด้านวิชาการอยู่บ้าง ขอให้คุณค่าเหล่านั้นเป็นกุศลที่ผู้จัดทำขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณของผู้จัดทำที่ได้ให้ความกรุณาเมตตาและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่ผู้จัดทำหากปฏิญญานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์ประการใด ทางผู้จัดทำต้องขออภัยและน้อมรับข้อบกพร่องนั้นไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ธีรยุทธ เพชรระบูรณิน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญเรื่อง	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 เหตุผลในการเสนอปริญญาานิพนธ์	2
1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา	3
1.4 วัตถุประสงค์ของปริญญาานิพนธ์	4
1.5 ขอบเขตของการศึกษาปริญญาานิพนธ์	4
1.6 วิธีการดำเนินปริญญาานิพนธ์	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.8 อภิธานศัพท์	6
บทที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา	
2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับประเทศ	8
2.1.1 ลักษณะทางกายภาพในประเทศ	8
2.1.2 ลักษณะทางสังคมในประเทศ	8
2.1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ	9
2.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันในภาคกลาง	10
2.2.1 ลักษณะทางกายภาพ	10
2.2.2 ลักษณะทางสังคม	10
2.2.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ	11
2.3 การศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับจังหวัด	11
2.3.1 ลักษณะทางกายภาพ	12
2.3.2 ลักษณะทางสังคม	12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.3.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ	13
บทที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษา	
3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในชุมชนเมือง	15
3.2 การศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	22
บทที่ 4 การวิเคราะห์ทั่วไปละบทบาทของพื้นที่	
4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงสร้างที่เกี่ยวข้อง	31
4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของชุมชน	33
4.3 การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่	34
4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา	35
4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษา	35
4.6 การวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา	40
4.7 การวิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต	53
บทที่ 5 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา	
5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา	55
5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต	56
5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา	59
5.4 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต	60
บทที่ 6 การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชน	
6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ศึกษา	61
6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ	61
6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ	75
6.4 แนวทางการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและผัง	75
บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
7.1 สาระสำคัญของการศึกษา	89
7.2 ข้อเสนอแนะ	90
หนังสืออ้างอิง	91
ประวัติผู้เขียนปริญญาานิพนธ์	92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงพื้นที่และจำนวนประชากรเป็นรายแขวง(พ.ศ.2550)	18
ตารางที่ 3.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตธนบุรี	18
ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย	41
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนดิบของระบบการเข้าถึง	42
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนดิบของระดับความหนาแน่นของอาคาร	42
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนดิบลักษณะของพื้นที่น้ำท่วม	43
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนย่านเอกลักษณ์ของชุมชน	43
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนดิบของมุมมองที่สวยงามของพื้นที่ศึกษา	44
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนดิบของสถานศึกษา	44
ตารางที่ 5.1 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้โครงการปี พ.ศ. 2550	58
ตารางที่ 5.2 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้โครงการปี พ.ศ. 2570	59
ตารางที่ 6.1 แสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม	71

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่ประเทศไทย	9
รูปภาพที่ 2.2 แสดงแผนที่อาณาเขตของภาคกลาง	11
รูปภาพที่ 2.3 แสดงแผนที่กรุงเทพมหานคร	14
รูปภาพที่ 3.1 แสดงแผนที่เขตธนบุรี	17
รูปภาพที่ 3.2 แสดงวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร	20
รูปภาพที่ 3.3 แสดงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน	20
รูปภาพที่ 3.4 แสดงโบสถ์ซางตาครู้ส	21
รูปภาพที่ 3.5 แสดงบ้านพักอาศัยริมแม่น้ำเจ้าพระยา	21
รูปภาพที่ 3.6 แสดงพื้นที่บริเวณย่านชุมชน	22
รูปภาพที่ 3.7 แสดงอาณาเขตของโครงการ	23
รูปภาพที่ 3.8 แสดงสภาพปัจจุบันของวัดกัลยาณมิตร	27
รูปภาพที่ 3.9 แสดงคนในชุมชนกับวัดกัลยาณมิตร	27
รูปภาพที่ 3.10 แสดงบ้านของชาวไทยเพื่อสายจีนในชุมชนวัดกัลยาณมิตร	28
รูปภาพที่ 3.11 แสดงที่อยู่อาศัยที่แออัด	28
รูปภาพที่ 3.12 แสดงโบสถ์ซางตาครู้สบริเวณชุมชนกุฎีจีน	29
รูปภาพที่ 3.13 แสดงวัดประยุรวงศาวาส	29
รูปภาพที่ 4.1 แสดงจินตภาพของพื้นที่ศึกษา	39
รูปภาพที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนระดับการเข้าถึง	46
รูปภาพที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนความหนาแน่น	47
รูปภาพที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนพื้นที่น้ำท่วม	48
รูปภาพที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนเอกลักษณ์ชุมชน	49
รูปภาพที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนมุมมองที่สวยงาม	50
รูปภาพที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนศาสนสถาน	51
รูปภาพที่ 4.8 แสดงค่าคะแนนรวมทั้งหมด	52
รูปภาพที่ 6.1 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 1	68
รูปภาพที่ 6.2 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 2	69
รูปภาพที่ 6.3 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 3	70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่ 6.4 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 1	77
รูปภาพที่ 6.5 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 2	78
รูปภาพที่ 6.6 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 3	79
รูปภาพที่ 6.7 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 4	80
รูปภาพที่ 6.8 แสดงภาพถ่ายหุ่นจำลอง	83
รูปภาพที่ 6.9 แสดงภาพถ่ายหุ่นจำลอง	84
รูปภาพที่ 6.10 แสดงทัศนียภาพบริเวณที่พักอาศัย	85
รูปภาพที่ 6.11 แสดงทัศนียภาพบริเวณหอวัฒนธรรม	86
รูปภาพที่ 6.12 แสดงทัศนียภาพบริเวณวัดกัลยาณมิตร	87
รูปภาพที่ 6.13 แสดงทัศนียภาพวิหารวัดกัลยาณมิตรก่อน-หลังปรับปรุง	88

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ปัญหาในการพัฒนาระดับภาคมหานครที่ยังคงปรากฏต่อเนื่อง ตั้งแต่ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือชุมชนแออัดที่เกิดขึ้นของประชากรที่อพยพเข้ามากับการใช้ที่ดินที่ไม่มีประสิทธิภาพ จนกลายมาเป็นสาเหตุหลักของการจราจร การขาดแคลนสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานบริการสาธารณะตลอดจนปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม

ชุมชนเขตธนบุรีเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีความสำคัญ ที่เกิดจากองค์ประกอบทั้งในด้านความเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงมาก่อนสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเมืองหลวง ต่อมาเมื่อย้ายเมืองหลวงไปตั้ง ณ ฝั่งตรงข้ามแม่น้ำคือฝั่งพระนคร พื้นที่เขตธนบุรีได้รับการพัฒนาให้มีบทบาทสำคัญในพื้นที่ด้านประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานที่เป็นแหล่งอารยธรรมของสังคม ประเพณี หลากหลาย มีชุมชนที่เป็นแหล่งรวมกิจกรรมอาชีพพื้นถิ่นหลายกลุ่ม เช่นกลุ่มทำขลุ่ยบ้านลาว กลุ่มทำชันลงหิน และกลุ่มช่างสิบหมู่ที่มีชื่อจนกระทั่งปัจจุบันนี้

นอกจากนี้เขตธนบุรี ยังมีสิ่งปลูกสร้างเป็นสถาปัตยกรรมทรงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมอันได้รับการยกย่องให้เป็นเสมือนหนึ่งสัญลักษณ์ของประเทศไทยในทุกวันนี้

เขตธนบุรี ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีสะพานกับถนนเชื่อมกับฝั่งพระนครถนนสายหลักที่สำคัญได้แก่ ถนนเพชรเกษมเชื่อมต่อกับถนนประชาธิปไตย และสะพานพระพุทธยอดฟ้า สะพานพระปกเกล้า ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ เมื่อมีขบวนรถเพิ่มขึ้นจึงมีสะพานเพิ่มขึ้นอีกคือ สะพานสาทร และสะพานกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมีเส้นทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่ – แม่งล่อง¹

จากศึกษาพื้นที่บริเวณย่านนี้การใช้พื้นที่ของชาวบ้านได้บุกรุกไปตามพื้นที่ชโบริเวณสถานได้สะพาน และคลองสาธารณะ ทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด เป็นแหล่งชองสมอบายมุขต่างๆ ซึ่งขัดต่อศีลธรรม ปัญหาสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทาง ปัญหาขยะท่วมเมือง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และปัญหาโบราณ-

1 สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร .แผนผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร(2544) , 20

สถานที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ยังขาดการดูแล ทัศนียภาพของโบราณสถานยังถูกบดบังด้วยบ้านเรือน ป้ายโฆษณา และขยะมูลฝอย ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณค่าและความสำคัญของเมืองประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สภาพปัจจุบันของชุมชน บริเวณย่านวัดกัลยาณมิตรยังขาดการดูแลแก้ไขปรับปรุง และขาดแนวทางการพัฒนาให้มีศักยภาพ เพื่อเป็นชุมชนที่น่าอยู่ สะดวก ปลอดภัย อีกทั้งสถานที่ที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ยังขาดความสนใจที่จะอนุรักษ์ และดูแลให้คงอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาระดับท้องถิ่นและชุมชนเมือง

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการวางแผนที่ดี จึงเกิดเป็นแนวคิดที่จะจัดทำโครงการ “โครงการพัฒนาชุมชนย่านวัดกัลยาณมิตรเขตธนบุรี”

1.2 เหตุผลของการเสนอปริญญานิพนธ์

1.2.1 ด้านนโยบาย

- เพื่อศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) มุ่งหวังให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของแหล่งศิลปวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
- เพื่อศึกษาแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ (บริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา)
- เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของสำนักงานผังเมือง ทางด้านการคมนาคมขนส่งให้เกิดความสะดวกสบาย สอดคล้องกับผังเมืองรวมและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมที่มีผลต่อประชากรในอนาคต

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

- เพื่อศึกษาการเพิ่มศักยภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ซึ่งเน้นทักษะในการพึ่งตนเองของชุมชนที่เกิดจากการผสมผสานความรู้ความสามารถในอาชีพหลาย ๆ ด้านเข้าด้วยกัน เพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน โดยเน้นที่ชุมชนเป็นหลัก
- เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในท้องถิ่น
- เพื่อสร้างทางเลือกการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอีกทางหนึ่ง

1.2.3 ด้านสังคม

- เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตละความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในชุมชน
- เพื่ออนุรักษ์และสืบสาน วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เพื่อเป็นแหล่งศึกษาทางศิลปวัฒนธรรม ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้นักศึกษาและผู้ที่สนใจได้ศึกษา

1.2.4 ด้านกายภาพ

- ศึกษาการใช้ประโยชน์ของที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ รวมถึงการปรับปรุง การใช้ที่ดินรอบโบราณสถาน ในรูปแบบทางด้านงานสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เดิมในปัจจุบัน และกำลังจะเกิดขึ้นภายในอนาคต ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา

1.3.1 ด้านนโยบาย

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่วนใหญ่จะเน้นทางด้านการเมืองการปกครอง ทำให้ขาดการดูแลทางด้านการพัฒนาและควบคุมเมือง

- ภูมิทัศน์ของวัดกัลยาณียังขาดการปรับปรุงแก้ไข และขาดการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เหมาะสม จึงต้องปลูกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์

- ชุมชนในย่านวัดกัลยาณียังขาดการปรับปรุงและพัฒนาให้มีศักยภาพ เพื่อการพึ่งพาตนเองเป็นชุมชนยั่งยืน จึงจัดตั้งโครงการ"พัฒนาชุมชนย่านวัดกัลยา"ขึ้น

1.3.2 ด้านเศรษฐกิจ

- เนื่องจากย่านวัดกัลยาณียังมีชุมชนเก่าแก่อีกมีอาชีพดั้งเดิม ควรแก่การอนุรักษ์แต่ยังขาดศูนย์กลางการส่งเสริมและตลาดที่เหมาะสมทำให้ชุมชนสูญเสียรายได้ จึงต้องสร้างศูนย์กลางการส่งเสริมและตลาดรองรับสินค้าและผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนขึ้น

1.3.3 ด้านสังคม

- เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นสิ่งที่ตามมา คือการขยายตัวของชุมชน เมื่อชุมชนขยายตัวออกไป โดยไม่มีการวางแผนทำให้เกิดเป็นชุมชนแออัด และการบุกรุกตามได้สะพานรวม-ไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาทำให้พฤติกรรม การแสดงออกเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านวัฒนธรรมประเพณีและงานสถาปัตยกรรม ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ก็เริ่มจะจางหายไปกับสังคมสมัยใหม่มากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนาและรองรับการขยายตัวของชุมชน

1.3.4 ด้านกายภาพ

- เนื่องจากโครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณียังอยู่ในแหล่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และชุมชนที่หนาแน่น ทำให้สภาพพื้นที่เกิดความเสื่อมโทรม จากปัญหาดังกล่าวจึงต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แก้ไขปรับปรุงพื้นที่และสภาพแวดล้อมเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพที่สูงขึ้นและเป็นเมืองที่น่าอยู่
ในอนาคต

1.4 วัตถุประสงค์ของปฏิญานิพนธ์

1.4.1 ด้านนโยบาย

- เพื่อศึกษาแผนมหาดไทยฉบับที่ 1 - 7 (พ.ศ. 2515-2549) ที่มีการส่งเสริม
และการพัฒนาการคมนาคมขนส่งในเมืองให้เกิดความสะดวก พร้อมแก้ปัญหาที่มีอยู่ให้หมดไป
- เพื่อศึกษานโยบายวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง "โครงการพัฒนาชุมชนย่านวัด
กัลยาณิ เขตธนบุรี "

1.4.2 ด้านเศรษฐกิจ

- เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อการปรับปรุงการ
สาธารณูปโภค การคมนาคมในพื้นที่ และศึกษาเศรษฐกิจของผู้ที่เข้ามาใช้โครงการ ซึ่งมีผลต่อการ
พัฒนาศักยภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและพื้นที่รอบชุมชน

1.4.3 ด้านสังคม

- เพื่อวางแผนพัฒนาทางด้านความต้องการของชุมชน เพื่อประโยชน์ในการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- เพื่อให้ประชาชนเห็นคุณค่าของมรดกทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ซึ่ง
เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เน้นพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์และพื้นที่โดยรอบ ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์
มรดกทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

1.4.4 ด้านกายภาพ

- ศึกษาหลักการออกแบบพัฒนาปรับปรุงชุมชนย่านวัดกัลยาณิ และภูมิทัศน์ริม
ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะสภาพด้านกายภาพซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.5 ขอบเขตของการศึกษาปฏิญานิพนธ์

1.5.1 ส่วนของภาคข้อมูล

- ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ทางด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม และกายภาพ
ซึ่งรวมทั้งแผนพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่เกิดขึ้น รวมไปถึงผู้ใช้ของโครงการและ
รายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ศึกษาแนวความคิดในการพัฒนาชุมชนและทฤษฎีที่สามารถประยุกต์ใช้ในงาน
ออกแบบและวางผัง
- ศึกษาข้อมูลด้านเทคนิคต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในโครงการ
- ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากโครงการซึ่งรวมไปถึงการเปรียบเทียบระหว่าง ข้อดี
และข้อเสียของโครงการ
- ศึกษากฎหมาย พระราชบัญญัติและข้อกำหนดต่างๆที่เกี่ยวกับโครงการ

1.6 วิธการดำเนินปริญญานิพนธ์

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1.6.1 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่นำมาศึกษาทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลทางเอกสารหลักฐาน
ต่าง ๆ ทางกายภาพทั่วไป ทางด้านสังคม เศรษฐกิจของย่านวัดกัลยาณ์ภาพถ่ายทางอากาศ
ภาพถ่ายโครงการแผนที่รายงานแผนพัฒนาเป็นต้นและส่วนหนึ่งได้มาจากการเก็บข้อมูล
ภาคสนาม สอบถาม สังเกต สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ พ่อค้าแม่ค้าประชาชนทั่วไป

1.6.2 ขั้นตอนการออกแบบและวางผังพัฒนาพื้นที่โครงการแบ่งออก 2 ขั้นตอน

1.6.2.1 เป็นการแสดงแนวความคิดในการแก้ปัญหา

1.6.2.2 เป็นการนำแนวความคิดมาประยุกต์ใช้กับโครงการ ออกมาในรูปแบบ

ของงานออกแบบและวางผังอนุรักษ์ พัฒนาและปรับปรุงของโครงการและหุ่นจำลอง

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1.7.1.1 ด้านนโยบาย

- ได้ทราบถึงนโยบายและแผนพัฒนาชุมชนให้แข็งแรง

1.7.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

- ได้ทราบถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศและชุมชน

1.7.1.3 ด้านสังคม

- ได้ทราบถึงในด้านความเป็นอยู่และกิจกรรม รวมถึงปัญหาต่างๆของคนใน

ชุมชน

1.7.1.4 ด้านกายภาพ

- ได้ทราบถึงการให้ประโยชน์ของที่ดิน เพื่อให้ได้ประโยชน์และคุ้มค่าสูงสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการทำปฏิญญานิพนธ์

- เพื่อเป็นการอนุรักษ์พัฒนาและปรับปรุงอย่างมีระบบแบบแผนที่จะรองรับสถานการณ์ในอนาคต
- เป็นการวางระบบแบบในการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับความเหมาะสมในอนาคต
- เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนย่านวัดกัลยาณี เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนของเขตต่อไป
- เพื่อนำเสนอแนวความคิดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาใช้ ในการพัฒนาเขตธนบุรี
- เพื่อเป็นกรณีศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการพัฒนาในรูปแบบที่ใกล้เคียง

1.8 อภิธานศัพท์

ชุมชน หมายถึง ชุมชนแออัด ชุมชนชานเมือง หมู่บ้านจัดสรรค์ และชุมชนเมืองที่กรุงเทพมหานครกำหนดขึ้น

ผังเมืองเฉพาะ หมายถึง เป็นการจัดผังในรายละเอียดเฉพาะ ในบริเวณที่มีการจัดทำผังเมืองรวมไว้แล้ว หรือในพื้นที่ที่มีการร้องขอ ผู้มีหน้าที่ในการจัดทำผังนี้คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมโยธาและผังเมือง

การพัฒนา หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การปรับปรุงให้ดีกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่โดยแผนนั้นทางราชการจะกำหนดออกมาเป็นปี

บทที่ 2

การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศ ทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่องโดยยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทย จึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพคน ในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ ความรู้และทักษะความสามารถ และสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน พัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคม ที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัยน่าอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองและความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อลดความขัดแย้งทางสังคม ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยีสร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในด้านโอกาสและภัยคุกคาม จำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคต อาทิสร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ มีการบริหารจัดการลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับชุมชน โดยด้านหนึ่งประเทศไทยจะมีโอกาสมากขึ้นในการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ และการให้บริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวของผู้สูงอายุ จึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย และนำมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สินทรัพย์ทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ เพื่อมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งสังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศ ที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในประเทศ

2.1.1 ลักษณะทางกายภาพของประเทศ

ประเทศไทยตั้งอยู่กลางภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ทั้งหมด 513,115 ตารางกิโลเมตรจากเหนือจรดใต้วัดได้ 1,620 กิโลเมตร และจากตะวันตกจรดตะวันออกวัดได้ 775 กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ สหภาพพม่า

ทิศใต้ ติดต่อกับ ประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ราชอาณาจักรกัมพูชาและอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ สหภาพพม่า

ปัจจุบันประเทศไทยมีจังหวัดทั้งสิ้น 76 จังหวัด แบ่งออกเป็น 6 ภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ เมืองหลวง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมี เมืองสำคัญในแต่ละภาคดังนี้ ภาคเหนือ : เชียงใหม่, ภาคใต้ : สงขลา, ภาคกลาง : อโยธยา, ชลบุรี, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : นครราชสีมา, ขอนแก่น

2.1.2 การศึกษาลักษณะทางสังคมในประเทศ

2.1.2.1 ประชากร

จำนวนประชากรมีทั้งสิ้น 64.76 ล้านคน เป็นชาย 31.83 ล้านคน เป็นหญิง 32.93 ล้านคน

2.1.2.2 สภาพภูมิอากาศ และฤดูกาล

สภาพภูมิอากาศ : อากาศร้อนชื้นมีลมมรสุม อุณหภูมิสูงสุดในเดือนมีนาคมและเมษายนวัดได้เฉลี่ย 28-38 องศาเซลเซียส ความชื้นเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 82.7-73

ฤดูกาล : ฤดูแล้ง (มีนาคม ถึง พฤษภาคม) ฤดูฝน (มิถุนายน ถึง ตุลาคม) ฤดูหนาว (พฤศจิกายน ถึง กุมภาพันธ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและได้รับความเชื่อมั่นจากการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง แม้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ-การเงินที่ผ่านมา การลงทุนจะลดลงแต่ก็เริ่มมีสัญญาณการฟื้นตัวอย่างช้าๆ โดยในปี 2543 อัตราการลงทุนเริ่มขยายตัวถึงร้อยละ 5.3 แม้ว่าภาวะเศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2544 จะได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของประเทศคู่ค้าหลัก แต่การลงทุนก็มีทิศทางขยายตัวเล็กน้อย

รูปที่ 2.1 แสดงแผนที่ประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับภาค

2.2.1 สภาพทั่วไปทางกายภาพ

พื้นที่ภาคกลาง ประกอบด้วย 25 จังหวัด และ 1 เขตการปกครองพิเศษ ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง และจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ส่วน กรุงเทพมหานคร จัดเป็นเขตการปกครองพิเศษ

เนื่องจากภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ เป็นศูนย์รวมของแม่น้ำสายสำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ป่าสัก แม่งลอง ท่าจีน แควน้อย แควใหญ่ ฯลฯ พื้นที่แถบนี้จึงอุดมสมบูรณ์ เป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำของประเทศ ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ทำนาปลูกข้าว มีสวนผลไม้ และทำไร่ นอกจากนี้ยังมีกิจการปศุสัตว์ เลี้ยงโคพันธุ์เนื้อพันธุ์นม มีฟาร์มไก่ และเลี้ยงปลา ส่วนจังหวัดที่อยู่ติดชายทะเลก็ทำการประมง และนาเกลือ รวมไปถึงอาชีพรับจ้างในโรงงาน อุตสาหกรรม กิจการพาณิชย์ รับราชการ และงานหัตถศิลป์อีกมากมาย

2.2.2 สภาพทั่วไปทางสังคม

จากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ได้กล่าวไว้ว่า ภาคกลางเป็นดินแดนแห่งอารยธรรมที่สืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยทวารวดี เมื่อ พุทธศตวรรษที่ 11-16 ยุคที่ชนชาติมอญครอบครองดินแดนแถบนี้ จากนั้นราวพุทธศตวรรษที่ 16-18 ชนชาติขอมหรือ เขมรก็เข้ามาเรืองอำนาจ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ลพบุรี และขยายอาณาเขตออกไปยังจังหวัดสุพรรณบุรี เพชรบุรี และสิงห์บุรี

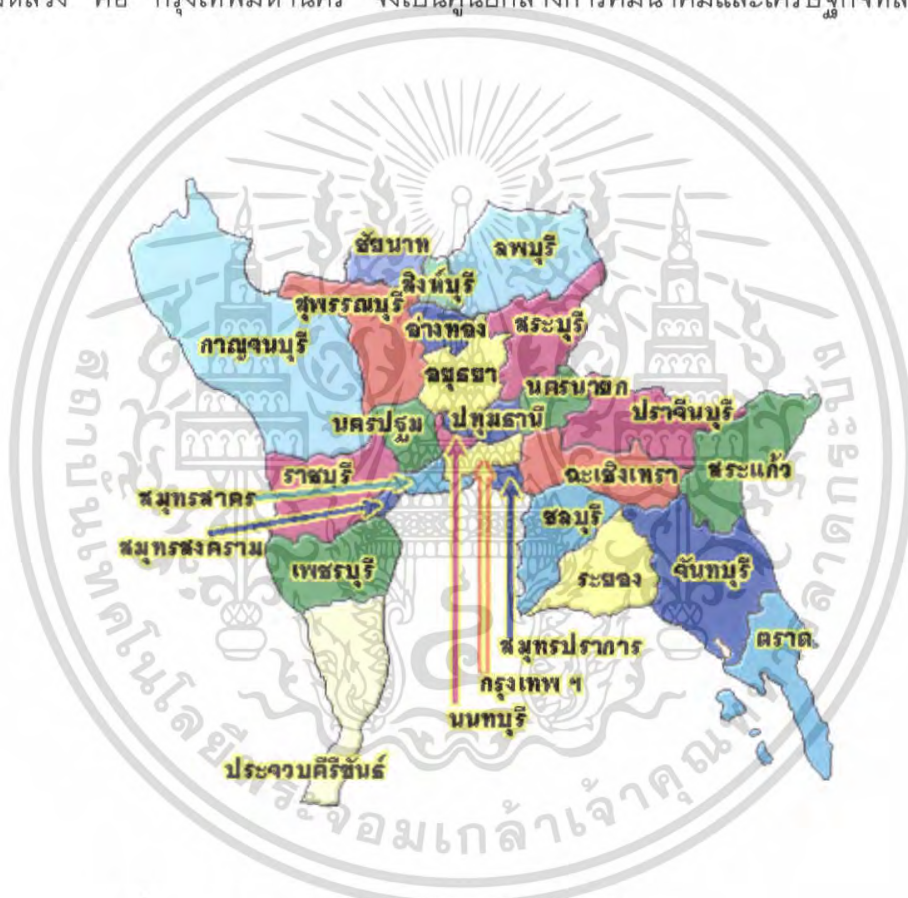
เมื่อ พ.ศ.1893 พระเจ้าอู่ทองทรงสร้างเมืองขึ้นแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งต่อมาได้ย้ายราชธานีมาอยู่ที่บริเวณตำบล หนองโสนหรือบึงพระราม นับตั้งแต่นั้นมากรุงศรีอยุธยา ก็เจริญรุ่งเรืองเป็นบึงแผ่น มีการขยายอาณาเขตและติดต่อค้าขายกับชาวตะวันตก ได้แก่ โปรตุเกส ฝรั่งเศส ฮอลันดา และอังกฤษ รวมถึงการรับอารยธรรมตะวันตกด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะศาสนาคริสต์ ก็ได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในดินแดนแถบนี้

ด้วยความที่เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ มีประชากรหลายเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ จึงก่อให้เกิดงานศิลปผสมผสานที่งดงาม ตามวัดวาอารามต่างๆ เป็นมรดกของประเทศสืบทอดมาถึงลูกหลานในปัจจุบัน และบางแห่งทรงคุณค่าจนได้รับการ ยกย่องให้เป็นมรดกของโลกที่ต้องรักษาไว้ซึ่งชนร่วมกันตราบนานเท่านาน อีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีและการละเล่นต่างๆ ซึ่งยังคงมีให้ชมได้ในหลายพื้นที่ของจังหวัดในภาคกลาง เช่น ระบำชาวไร่ เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย เพลงอิฐฐาน เพลงเหย่ย เพลงแม่ศรี เพลงเดินกำรำเคียว เพลงลำตัด เพลงปรบไก่ เพลงอีแซว กลอง-

ยาว และลึก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแสดงในราชสำนักที่ภายหลังได้นำออกเผยแพร่ทั่วไป เช่น โขน ละคร หนังใหญ่ หุ่นกระบอก และดนตรีไทย

2.2.3 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้สภาพภูมิประเทศของภาคกลาง ยังเอื้ออำนวยต่อกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมากมาย ได้แก่ ภูเขาใหญ่น้อย หลายแห่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งของถ้ำอันสวยงาม มีพื้นที่ป่าชุ่มชื้น เป็นต้นน้ำลำธารที่ไหลรวมเป็นน้ำตก มีเกาะแก่งกลางลำน้ำ และ ด้วยเหตุผลที่ภาคกลางเป็นที่ตั้งของเมืองหลวง คือ กรุงเทพมหานคร จึงเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ

รูปที่ 2.2 แสดงแผนที่อาณาเขตของภาคกลาง

2.3 การศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับจังหวัด

กรุงเทพฯ หรือ บางกอก เมืองหลวงของประเทศไทย เริ่มก่อตั้งภายหลังจากที่ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงครองราชย์ปราบดาภิเษกเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่เสาร์ที่ 6 เมษายน เดือนห้า แรม 9 ค่ำ ปีชวด พ.ศ. 2325 พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังทางคู้แม่แม่น้ำเจ้าพระยาปากตะวันตก เนื่องจากเป็นชัยภูมิที่ดีกว่ากรุงธนบุรี เพราะมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแนวคูเมืองทางด้านตะวันตก และด้านใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาณาเขตของกรุงเทพฯ ในชั้นแรกถือเอาแนวคูเมืองเดิมฝั่งตะวันออกของกรุงธนบุรี คือ แนวคลองหลอด ตั้งแต่ปากคลองตลาดจนออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณสะพานพระปิ่นเกล้า เป็นบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ มีพื้นที่ประมาณ 1.8 ตารางกิโลเมตร

บริเวณที่สร้างพระราชวังนั้นเดิมเป็นที่อยู่อาศัยของพระยาราชเศรษฐีและชาวจีน ซึ่งได้โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายไปอยู่ที่สำเพ็ง ในการก่อสร้างพระราชวังโปรดเกล้าฯ ให้พระยาธรรมาธิปดี กับพระยาวิจิตรนาวิเป็นแม่กองคุมการก่อสร้าง ได้ตั้งพิธียกเสาหลักเมือง เมื่อวันอาทิตย์ เดือน 6 ขึ้น 10 ค่ำ ย่ำรุ่งแล้ว 54 นาที (21 เมษายน 2325) พระราชวังแล้วเสร็จ เมื่อ พ.ศ. 2328 จึงได้จัดให้มีพิธีบรมราชาภิเษกตามแบบแผน รวมทั้งงานฉลองพระนคร โดยพระราชทานนามพระนครใหม่ว่า “กรุงเทพมหานคร บวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยน คำว่า “บวรรัตนโกสินทร์” เป็น “อมรรัตนโกสินทร์” และในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีได้รวมจังหวัด ธนบุรีเข้าไว้ด้วยกันกับกรุงเทพฯ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น “กรุงเทพมหานคร” เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515

2.3.1 สภาพทั่วไปทางกายภาพ

กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ประมาณ 776,954 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 1.51 ของประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13 30'–15 5' เหนือ และเส้นแวงที่ 99 45'–10 125' ตะวันออก มีพื้นที่ติดต่อกับ 6 จังหวัด แบ่งเขตการปกครองเป็น 50 เขต มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดนนทบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม

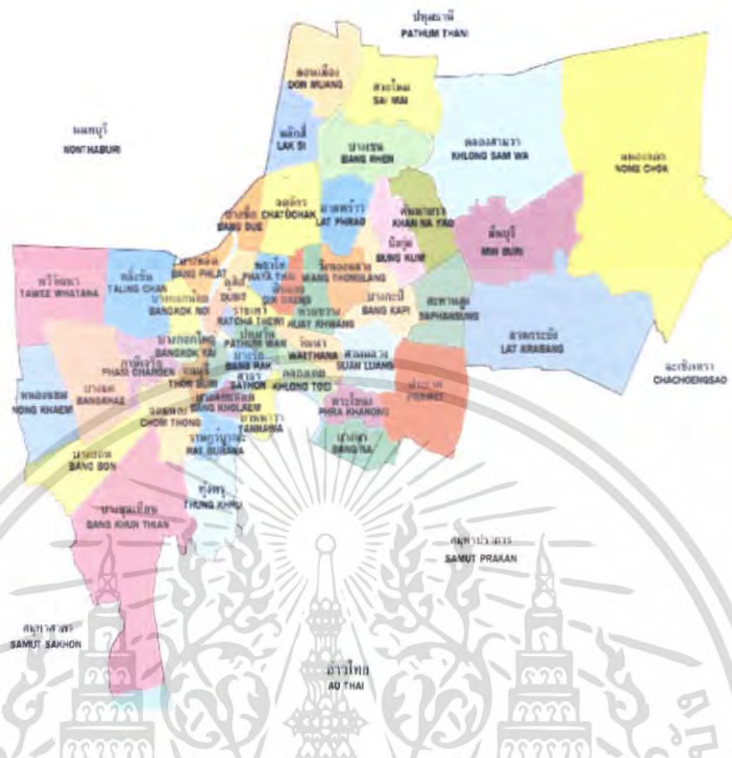
ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของประเทศสายหนึ่ง ไหลผ่านตอนกลางของจังหวัด สภาพพื้นที่โดยเฉลี่ยมีความสูงประมาณ 2 เมตร จากระดับทะเลปานกลางมีลักษณะเป็นอ่าวอยู่ทั่วไป และมีลักษณะการทรุดตัวของพื้นดิน จึงทำให้น้ำท่วมอยู่เสมอ ในฤดูฝนของแต่ละปี ปัจจุบันที่กรุงเทพฯ มีการทรุดตัวประมาณปีละ 10 เซนติเมตร มีระดับความสูงของพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

2.3.2 สภาพทั่วไปทางสังคม

กรุงเทพมหานครมีจำนวนประชากรทั้งหมด 5,844,607 เป็นชาย 2,822,171 คน เป็นหญิง 3,022,436 คน อัตราการเพิ่มของประชากร 0.52 / ปี ความหนาแน่นประชากร โดยเฉลี่ย ประมาณ 3,726 คนต่อตารางกิโลเมตร หรือ 5.9 คนต่อไร่ ส่วนใหญ่ความหนาแน่นมากอยู่ในเขตเมืองชั้นใน ซึ่งเป็นเขตที่มีพื้นที่น้อย แต่มีจำนวนประชากรมากและยังเป็นย่านการค้าและธุรกิจ เขตที่มีความหนาแน่นประชากรน้อยจะอยู่ในเขตชานเมือง ได้แก่ เขตหนองจอก โดยเฉลี่ยประมาณ 465 คนต่อตารางกิโลเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่า จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครหลายเขตมีการเพิ่มถึงจุดสูงสุดแล้วและมีแนวโน้มลดจำนวนลง ส่งผลให้ความหนาแน่นของประชากรในเขตต่างๆ เหล่านี้ลดลงไปด้วย โดยเฉพาะเขตเมืองชั้นใน

2.3.3 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร ในสาขาการผลิตหลัก 3 สาขา ได้แก่ สาขาปฐมนุรักษ์ ทูติยกรรม และตติยกรรม ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่า กรุงเทพมหานครมีผลิตภัณฑ์มวลรวมมากที่สุดในสาขาทูติยกรรม (กลุ่มสาขาการผลิตที่ประกอบด้วยคมนาคมและการสื่อสาร, การค้าปลีก, การธนาคาร, ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย บริหารราชการและการป้องกันประเทศ การบริการ) สาขารองลงมาคือ ทูติยกรรม (กลุ่มสาขาการผลิตที่ประกอบด้วยอุตสาหกรรมก่อสร้าง และไฟฟ้า ประปา) สำหรับสาขาปฐมนุรักษ์ (กลุ่มสาขาการผลิตที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ ได้แก่ กสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง เหมืองแร่และย่อยหิน มีสัดส่วนน้อยที่สุดไม่ถึงร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครและเมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมจำแนกตามสาขาการผลิตย่อย จะเห็นว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครมีภาคอุตสาหกรรมเป็นแกนนำ โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 และมีอัตราขยายตัวต่อเนื่องตลอดมา

รูปที่ 2.4 แสดงแผนที่กรุงเทพมหานคร

จังหวัดธนบุรี เป็นจังหวัดในอดีตที่อยู่ทางฝั่งซ้ายมือแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามกับจังหวัดพระนคร ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีและเคยเป็นเมืองหลวงมาก่อน จนกระทั่ง พ.ศ. 2514 ได้มีการรวมจังหวัดธนบุรีกับจังหวัดพระนคร เป็น นครหลวงกรุงเทพธนบุรี และเปลี่ยนชื่อเป็น กรุงเทพมหานครเมื่อปี พ.ศ. 2515 ในอดีต กรุงธนบุรี หรือ จังหวัดธนบุรี เป็นราชธานีไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2310 - 2325 โดยตั้งอยู่ ณ ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาที่เมืองธนบุรีเดิม หลังจากกรุงศรีอยุธยาต้องเสียกรุงแก่พม่า เมื่อ พ.ศ. 2310 แล้ว สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ก็ได้ทรงสถาปนาราชธานีแห่งใหม่ขึ้น พระราชทานนามว่า "กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร" เมื่อจุลศักราช 1130 ปีชวด สัมฤทธิศก ตรงกับ พ.ศ. 2310 จวบจนถึง พ.ศ. 2325 นับเป็นเวลาแห่งราชธานีเพียง 15 ปีเท่านั้น ในปัจจุบันฝั่งธนบุรีถือเป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม¹

1 สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, แผนผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร(2544), 21 ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษา

3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในชุมชนเมือง

เขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยพื้นที่เขตเทศบาลเมือง ซึ่งมีพื้นที่การปกครองทั้งหมด 50 เขต คือ เขตพระนคร ป้อมปราบฯ สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางเขิน พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ดินแดง เขตพระโขนง ประเวศ บางเขน บางกะปิ ลาดพร้าว บึงกุ่ม บางพลัด ภาษีเจริญ จอมทอง ราษฎร์บูรณะ สวนหลวง มีนบุรี ดอนเมือง หนองจอก ลาดกระบัง ตลิ่งชัน หนองแขม บางขุนเทียน เป็นต้น

ชุมชนเขตธนบุรีเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีความสำคัญ ที่เกิดจากองค์ประกอบทั้งในด้านความเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงมาก่อนสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเมืองหลวง ต่อมาเมื่อย้ายเมืองหลวงไปตั้ง ณ ฝั่งตรงข้ามแม่น้ำคือฝั่งพระนคร พื้นที่เขตธนบุรีได้รับการพัฒนาให้มีบทบาทสำคัญของพื้นที่ด้านประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานที่เป็นแหล่งอารยธรรมของสังคม ประเพณีหลากหลาย มีชุมชนที่เป็นแหล่งรวมกิจกรรมอาชีพพื้นถิ่นหลายกลุ่มเช่น กลุ่มทำขลุ่ยบ้านลาว กลุ่มทำชันลงหิน และกลุ่มช่างสิบหมู่ที่มีชื่อจนกระทั่งปัจจุบันนี้

นอกจากนี้ เขตธนบุรี ยังมีสิ่งปลูกสร้างเป็นสถาปัตยกรรมทรงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมอันได้รับการยกย่องให้เป็นเสมือนหนึ่งสัญลักษณ์ของประเทศไทยในทุกวันนี้

เขตธนบุรี ได้ชื่อว่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรมชั้นดีมาแต่อดีตกาล มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำนา และพื้นที่สวน จึงปรากฏว่าพื้นที่ดินในเขตธนบุรี มีน้ำจากคลองเข้าถึงเป็นบริเวณกว้าง ได้พัฒนาร่องสวนรับน้ำจากคลองและมีการปลูกพืชสวนเป็นจำนวนมาก จนได้ชื่อว่าเป็นสวนผลไม้ชั้นดีแห่งหนึ่ง ดังปรากฏในรายงานสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นว่า ถ้าเป็นของจากบริเวณนี้ซึ่งเรียกว่า "บางลำภู" นั้นเป็นผลไม้และหมากพลูที่ดีที่สุดของประเทศ

ประชาชนในเขตธนบุรี มีความสัมพันธ์เสมือนอันหนึ่งอันเดียวกับประชาชนในพื้นที่เขตบางกอกใหญ่มาตั้งแต่อดีต โดยมีประชากรอยู่หลายเชื้อชาติทั้งไทย จีน มอญ เขมร ฝรั่งเศส มี

ทั้งวัดไทยพุทธ โบสถ์คริสต์ สุเหร่า และศาลเจ้า รวมอยู่ในเขตธนบุรี และเขตบางกอกใหญ่โดยเรียงรายหนาแน่นตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา และริมคลองบางกอกใหญ่กับคลองซอยอื่นๆ

เขตธนบุรี ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีสะพานกับถนนเชื่อมกับฝั่งพระนครถนนสายหลักที่สำคัญได้แก่ ถนนเพชรเกษมเชื่อมต่อกับถนนประชาธิปไตย และสะพานพระพุทธยอดฟ้า สะพานพระปกเกล้าข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ เมื่อมีขุดขยายเพิ่มขึ้นจึงมีสะพานเพิ่มขึ้นอีกคือ สะพานสาทร และสะพานกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมีเส้นทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่ – แม่งล่อง

เขตธนบุรีเป็นเสมือนหนึ่งพื้นที่หน้าด่านหรือประตูเมือง ที่จะเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างฝั่งตะวันตกกับฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร

เขตธนบุรีมีอาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือจดคลองบางกอกใหญ่เขตบางกอกใหญ่ ทิศใต้ติดต่อเขตจอมทอง เขตราชบุรีบูรณะ และเขตบางคอแหลม ทิศตะวันออกติดต่อเขตคลองสาน ทิศตะวันตกติดต่อเขตภาษีเจริญ และเขตจอมทอง

ประชากรในเขตธนบุรีนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ มีวัดทางพุทธศาสนา 25 วัด มีมัสยิด และโบสถ์คริสต์ รวมทั้งศาลเจ้า 9 แห่ง มีหน่วยงานพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคม มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

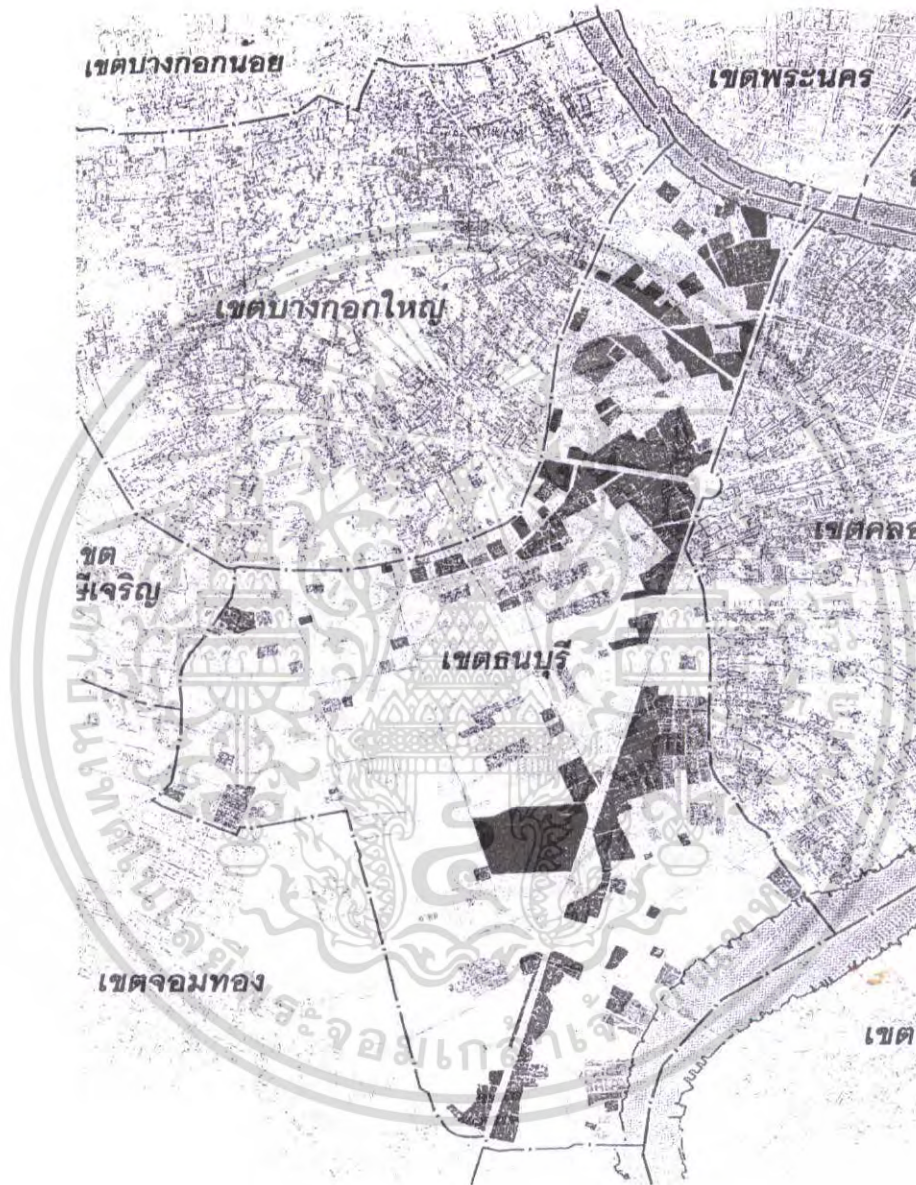
เขตธนบุรีเดิมมีฐานะเป็นอำเภอชั้นในขึ้นกับกรมนครบาล ตั้งที่ว่าการอำเภอในพื้นที่ของวัดราชคฤห์ จึงเรียกอำเภอนี้ว่า อำเภอราชคฤห์ (ปัจจุบันสำนักงานเขตย้ายมาตั้งอยู่บริเวณวัดเวฬุราชิม) ต่อมาเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2459 ได้มีพระบรมราชโองการเปลี่ยนชื่ออำเภอราชคฤห์เป็น อำเภอบางยี่เรือ จังหวัดธนบุรี เนื่องจากมีที่ตั้งอำเภออยู่ในเขตตำบลบางยี่เรือ

และในวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2482 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการยุบจังหวัดธนบุรีร่วมกับจังหวัดพระนครให้มีฐานะเป็นนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ดังนั้น เพื่อรักษาคำว่า "ธนบุรี" ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงและเพื่อเฉลิมพระเกียรติของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช) ประกอบกับอำเภอบางยี่เรือนี้เคยเป็นศูนย์กลางการปกครองของจังหวัดธนบุรีด้วย จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่ออำเภอบางยี่เรือเป็น อำเภอธนบุรี และได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็น เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ในเวลาต่อมา

ครั้นในวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ได้มีประกาศกรุงเทพมหานครเปลี่ยนแปลงพื้นที่แขวงและตั้งแขวงใหม่ในเขตธนบุรี เนื่องจากผู้บริหารกรุงเทพมหานครมีนโยบายให้แบ่งแขวงขนาดใหญ่ให้ย่อยลง เพื่อความชัดเจนในการให้บริการของสำนักงานเขต โดยได้เปลี่ยนแปลงพื้นที่แขวงบุคคโล แขวงบางยี่เรือ และแขวงตลาดพลู นำมาจัดตั้งเป็นแขวงลำห้วยและแขวงดาวคะนอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เขตธนบุรีเป็นเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ 8.551 ตารางกิโลเมตร สภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านทั่วถึงกันตลอดท้องที่

ภาพที่ 3.1 แสดงแผนที่เขตธนบุรี

ทิศเหนือ - ติดต่อเขตบางกอกใหญ่

ทิศใต้ - ติดต่อเขตจอมทอง เขตราชเทวีบูรณะ และ เขตบางแคแหลม

ทิศตะวันออก - ติดต่อเขตคลองสาน

ทิศตะวันตก - ติดต่อเขตภาษีเจริญ และเขตจอมทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เขตธนบุรีแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 7 แขวง ได้แก่ แขวงวัดกัลยาณ์ แขวงหิรัญ-
 รุจี แขวงบางยี่เรือ แขวงบุคคโล แขวงตลาดพลู แขวงดาวคะนอง และแขวงสำเหร่
 เขตธนบุรีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 137,345 คน

ตารางที่ 3.1 แสดงพื้นที่และจำนวนประชากรเป็นรายแขวง(พ.ศ.2550)

ลำดับ	แขวง	พื้นที่	ประชากร
1	แขวงวัดกัลยาณ์	0.785	12,166
2	แขวงหิรัญรุจี	0.691	15,156
3	แขวงบางยี่เรือ	1.523	27,781
4	แขวงตลาดพลู	1.823	20,737
5	แขวงบุคคโล	1.210	20,849
6	แขวงสำเหร่	1.230	19,791
7	แขวงดาวคะนอง	1.280	20,895
	รวม	8.551	137,345

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขายและอุตสาหกรรมในครัวเรือน การใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นย่านที่อยู่อาศัย มีความเด่นชัดในด้านการเป็นที่อยู่อาศัย ในขณะที่พื้นที่พาณิชยกรรมมีการกระจุกตัว เขตธนบุรีมีพื้นที่เพื่อพาณิชยกรรมร้อยละ 8.29 ของพื้นที่เขตขณะที่มีพื้นที่เกษตรกรรมแทรกตัวอยู่บ้าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตธนบุรี

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.)	คิดเป็น ร้อยละ
ที่อยู่อาศัย	2,824	52.83
พาณิชยกรรม	443	8.29
อุตสาหกรรม	66	1.23
คลังสินค้า	70	1.30
สถาบันราชการ	141	2.63

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตธนบุรี (ต่อ)

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.)	คิดเป็น ร้อยละ
สถาบันการศึกษา	151	2.83
สถาบันศาสนา	206	3.86
นันทนาการ	46	0.85
เกษตรกรรม	136	2.55
ที่ว่าง	301	5.64
แหล่งน้ำ	349	6.53
ถนน	612	11.46
อื่นๆ	-	-
รวม	5,345	100.00

3.1.1 สถานที่สำคัญโบราณสถาน โบราณวัตถุ

1. พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วงเวียนใหญ่
2. วิหารสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วัดอินทาราม
3. มัสยิด 3 แห่ง คือ มัสยิดสวนพลู, มัสยิดกุฎีขาว, มัสยิดคนูร์ลูมีน
4. โบสถ์คริสต์กุฎีจีนในบริเวณโรงเรียนช่างตากูร์ลุส
5. คริสจักร 1 (ลำห่อ)
6. วัดมีจำนวน 25 วัด วัดที่สำคัญคือ วัดกัลยาณมิตร , วัดอินทาราม , วัดประยูรวงศาวาส , วัดบุคคโล
7. ศาลเจ้าจำนวน 9 ศาลเจ้า

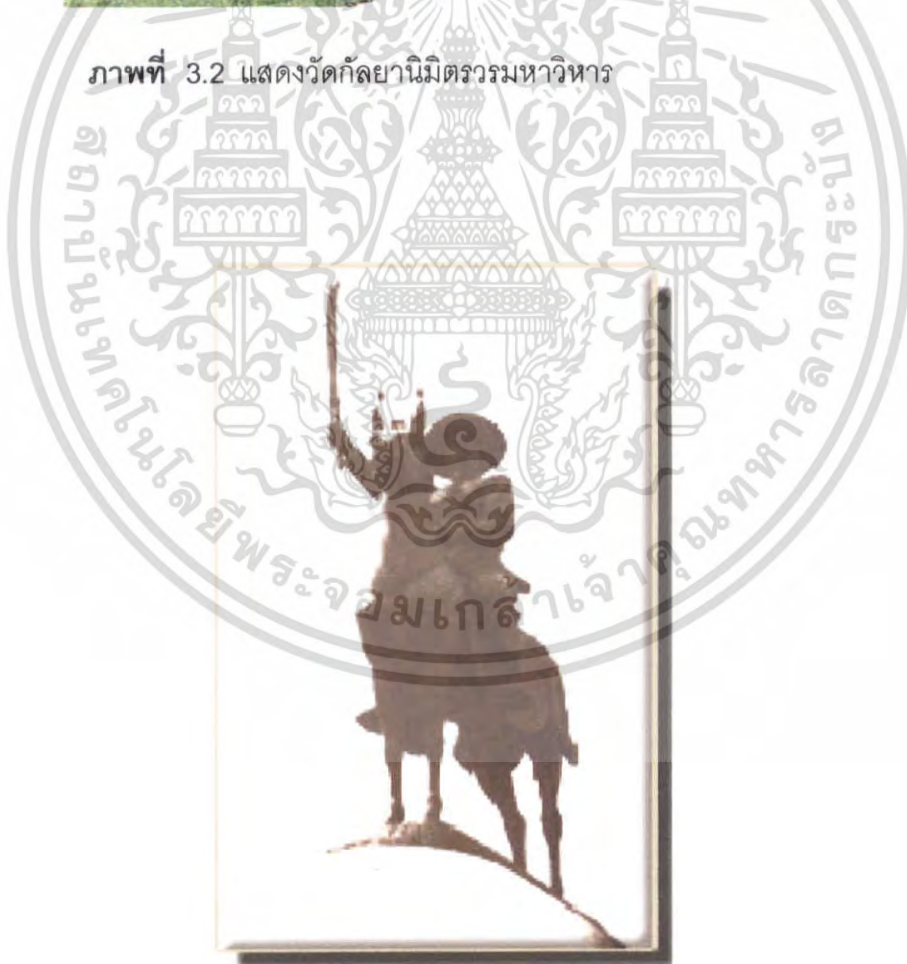
3.1.2 ของดีของเขต

1. พระแท่นบรรทมพักผ่อนอิริยาบถของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
2. ระบบครอบครัวนักดนตรีไทย แปดชั่วอายุคน "วงพาทย์โกศล" บ้านเครื่อง
3. มรดก "ขลุ่ยไทยหมู่บ้านลาว 200 ปี"
4. อาชีพศิลปินไทย ประดิษฐ์หัวโขน, หัวละคร ชุมชนวัดบางไส้ไก่ บ้านสมเด็จพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.2 แสดงวัดกัลยานิมิตรรวมหาวิหาร

ภาพที่ 3.3 แสดงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.4 แสดงโบสถ์ซางตาครู้ส

ภาพที่ 3.5 แสดงบ้านพักอาศัยริมแม่น้ำเจ้าพระยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.6 แสดงพื้นที่บริเวณย่านชุมชน

3.1.3 บทบาทของธนบุรีและความสำคัญต่อกรุงเทพมหานคร

บทบาทหน้าที่หลักของชุมชนเขตธนบุรีทางกรุงเทพมหานครเสนอให้เป็นพื้นที่สีน้ำตาลอ่อนเป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครประกอบด้วยพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์เป็นหลัก นอกจากนี้ชุมชนเขตธนบุรีเป็นชุมชนที่มากด้วยอารยธรรมของคนหลายเชื้อชาติ ทั้ง ไทย จีน โปรตุเกตุ มอญ ลาว อีสลาม อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นที่ศึกษา และท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมาที่ยาวนาน แล้วพื้นที่เขตธนบุรีก็ได้รับการพัฒนาให้มีบทบาทสำคัญของพื้นที่ประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานที่เป็นแหล่งอารยธรรมของสังคม ประเพณีหลากหลาย มีชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรมอาชีพ พื้นที่หลายกลุ่ม เช่น กลุ่มทำขลุ่ยบ้านลาว กลุ่มทำชันลงหิน และกลุ่มช่างสิบหมู่ที่มีชื่อมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

3.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่บริเวณชุมชนแขวงวัดกัลยา เป็นแขวงที่อยู่ในการปกครองของเขตธนบุรี เป็นชุมชนที่อยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองบางกอกใหญ่มีลักษณะเป็นแบบชุมชนดั้งเดิม ในอดีตเป็นพื้นที่สำคัญของการตั้งถิ่นฐานชุมชน พื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์ประชิดกับเขตบางกอกใหญ่ เป็นบริเวณที่พระเจ้าตากสินทำสงครามกับพม่า เมื่อได้รับชัยชนะก็ได้ประกาศอิสรภาพ และได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สร้างเมืองคือกรุงธนบุรีในพื้นที่เขตบางกอกใหญ่เป็นเมืองหลวง ต่อมา มีประชาชนหลายเชื้อชาติอพยพเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมากทั้งไทย จีน ฝรั่งเศส มอญ แขก จึงมีทั้งวัดไทยพุทธ โบสถ์ของศาสนาคริสต์ สุเหร่าอิสลาม และศาลเจ้าจีนโดยเรียงรายกันอยู่อย่างหนาแน่นบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองบางกอกใหญ่กับคลองซอยอื่นๆ

แต่เดิมเป็นพื้นที่ติดกับกำแพงและคูเมือง ทางด้านคลองบางกอกใหญ่ชาวบ้านเรียกคลองบางหลวง ซึ่งเป็นบริเวณที่ตั้งของป้อมวิชัยประสิทธิ์ เป็นชุมชนติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ผูกพันกับสายน้ำ มีวัดกัลยาณมิตรเป็นศูนย์กลางของชุมชน บริเวณชุมชนมีคนหลายเชื้อชาติหลายศาสนาอาศัยอยู่ มีโบสถ์ขางตากรู้สของชาวคริสต์ และศาลเจ้าของชาวจีน เรียงรายอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยในพื้นที่มีด้วยกัน 3 ชุมชนคือ ชุมชนวัดกัลยาณมิตร ชุมชนกุฎีจีน และชุมชนวัดประยูรวงศาวาส

ทิศเหนือ ติดต่อแม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศใต้ ติดต่อถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

ทิศตะวันออก ติดต่อถนนประชาธิปไตย และสะพานพระพุทธยอดฟ้า

ทิศตะวันตก ติดต่อคลองบางกอกใหญ่ (คลองบางหลวง)

ภาพที่ 3.7 แสดงอาณาเขตของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.1 ชุมชนวัดกัลยาณ

ชุมชนวัดกัลยาณเป็นชุมชนที่เก่าแก่อพยพมาจากอยุธยา และเข้ามาอาศัยในพื้นที่วัดกัลยาณ โดยมีวัดกัลยาณเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน มีความผูกพันระหว่างวัดกับชุมชนบ้านเรือนสมัยแรกๆ จะปลูกอ้อยริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งการคมนาคมทางเข้าออกชุมชนทำได้สามทาง คือ เข้าทางวัดกัลยาณ เข้าทางถนนอรุณอมรินทร์ใหม่ และข้ามเรือมาจากทางปากคลองตลาด ในช่วงแรกชุมชนอยู่ในความดูแลของการเคหะแห่งชาติ ต่อมาได้ประกาศจัดตั้งเป็นชุมชนขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2535 และความเป็นมาของวัดกัลยาณมิตร ซึ่งอยู่ติดกับชุมชนวัดกัลยาณ วัดนี้เป็นวัดที่เก่าแก่อายุมากกว่า 170 ปี เป็นพระอารามหลวงประเภทวรมหาวิหาร สร้าง แต่ครั้งรัชสมัยที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี โดยผู้สร้างคือ เจ้าพระยานิกรบดินทร์ (โต) ต้นตระกูลกัลยาณมิตร วัดนี้มีพระองค์หนึ่ง คือ พระพุทธไตรรัตนนายก หรือ หลวงพ่อโต หรือที่ชาวจีนเรียกว่า "ข้าบอง" เป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสอย่างยิ่งในหมู่ชาวไทยชาวจีนและชาวต่างประเทศตามคำเล่าลือของชาวบ้านได้เห็นพระอภินิหารหลายประการ ด้วยบารมีของหลวงพ่โตถึงกับ มีการเสียดาย เล่นนิ้วถวายเป็นประจำ จนกลายเป็นประเพณีมาจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ในวัดยังมีระฆังใบใหญ่ สร้างโดยนายช่างญี่ปุ่น นับเป็นระฆังที่ใหญ่ใบหนึ่งของเมืองไทยเลยทีเดียว

ศาลเจ้าเกียนอันเกง ศาลเจ้าของชุมชนชาวจีนที่มีองค์พระประธานเป็นเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวจีนในแถบนั้นมากและสันนิษฐานกันว่าศาลเจ้านี้เองที่เป็นที่มาของคำว่า "กุ๊กจีน"

พื้นที่ส่วนใหญ่ของคนในชุมชนอยู่ติดกับวัด และมีการเช่าที่วัดปลูกที่อยู่อาศัย และมี การปลูกตึกแถว เรียงขนานกับถนนเล็ก ๆ ในชุมชนวัดกัลยาณ และในชุมชนมีการเช่าที่ปลูกบ้าน เป็นลักษณะบ้านไม้ มีการปลูกบ้านอย่างแออัดมีทั้งบ้านเดี่ยว ห้องแถวไม้ และตึกปูนสองชั้นตลอดจนเพิงพักพิงชั่วคราวก็มี

สภาพการถือครองที่ดินในชุมชนวัดกัลยาณเป็นที่ของวัดทั้งหมด แหล่งน้ำในชุมชน ได้แก่ คลองบางหลวง คลองที่แยกออกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยามีน้ำตลอดทั้งปี ใช้ในการสัญจรไปมา และอุปโภค ในฤดูฝนจะเกิดน้ำท่วมบ้างในบางจุด เกิดการอุดตันจากการทับถมของดินและขยะ

ลักษณะประชากร จำนวนหลังคาเรือนตามสำนักพัฒนาชุมชนธนบุรี มีทั้งหมด 280 หลังคาเรือน จำนวน ครัวเรือนตามสำนักพัฒนาชุมชนเขตธนบุรี มีทั้งหมด 314 ครัวเรือน จำนวนหลังคาเรือน 280 หลังคาเรือน จำนวนครัวเรือน 314 ครัวเรือน ในครัวเรือนมีจำนวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชากร 1,470 คน - ชาย 686 คน - หญิง 784 คน อายุของประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18 ปี ถึงอายุ 60 ปี ที่อยู่ในวัยทำงาน คนส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ รองลงมาจบอาชีวศึกษา

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ อาชีพรับจ้าง อาชีพรับราชการ อาชีพค้าขาย อาชีพอื่น ๆ อาชีพแม่บ้าน อาชีพไม่ได้ทำงานเมื่อพิจารณาสภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ตลอดจน รับจ้างทำงานด้านการบริการต่าง ๆ และส่วนใหญ่อาศัยเช่าที่ดินของวัดอยู่และสภาพเศรษฐกิจโดยรวมมีรายได้ระดับปานกลางจนถึงระดับไม่มีรายได้เลย สภาพเศรษฐกิจอยู่แบบหาเช้ากินค่ำ

ปัญหาในชุมชน เกิดปัญหาหลายด้าน อาทิเช่น การจัดเก็บขยะมูลฝอย การระบายน้ำ กลุ่มคนส่วนหนึ่ง ของชุมชน มีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาชุมชน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวของชุมชนเพื่อให้ประชากร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงมีการร่วมตัวทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนระดมความคิดแก้ไขปัญหาค่าที่ บกพร่องในชุมชน โดยส่วนใหญ่มีวัดเป็นศูนย์กลางในการประสานงานในชุมชน ตลอดจนการ เลือกตั้งคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกชุมชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

3.2.2 ชุมชนกุฎีจีน

เมื่อปีพ.ศ. 2310 ไทยต้องเสียกรุงศรีอยุธยาให้พม่า ชาวคริสต์ตั้งเชื้อสายโปรตุเกตุที่อยู่ในกรุงศรีอยุธยาได้อพยพหนีตามสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมา และกระจัดกระจายไปอยู่ตามที่ต่างๆจนกระทั่งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ทรงกอบกู้อิสรภาพจากพม่าได้สำเร็จ และได้ทำพิธีปราบดาภิเษกขึ้นเป็น พระเจ้ากรุงธนบุรีและสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี จึงได้พระราชทานที่ดินด้านทิศใต้ของคลองกุฎีจีนให้เป็นที่อยู่ของชาวคริสต์ตั้งแต่นั้น

ชุมชนกุฎีจีน ในปัจจุบันประชาชนสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษชาวโปรตุเกตุและชาวยุโรปชาติอื่น ๆ ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก บ้านเรือนมีลักษณะเป็นไม้สองชั้นส่วนใหญ่ปลูกติดกันหนาแน่น โดยเฉลี่ยแล้วประชาชนประมาณ 1850 คน แยกเป็นชาย 820 คน หญิง 1030 คน มีบ้าน 346 หลัง 280 ครัวเรือน สำนักงานเขตธนบุรี จัดตั้งเป็นชุมชนกุฎีจีนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2535

วัดข้างตาคูร์ลุ สัญลักษณ์และศูนย์รวมใจของชาวคริสต์ในชุมชน หลังปัจจุบันเป็นวัดที่สร้างขึ้นใหม่ เป็นครั้งที่ 3 ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อพ.ศ.2456 และสร้างเสร็จเมื่อพ.ศ.2459 ตัวอาคารสร้างเป็นสถาปัตยกรรมผสมผสานแบบนีโอคลาสสิก และแบบเนเนสซองส์ เป็นอาคารอิฐถือปูน ทรงสี่เหลี่ยมสูงเป็นโดมสูง ภายในประดับด้วยกระจกสีต่าง ๆ สวยงามมากที่เรียกว่า Stain glass

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัดฆาตาคูร์สู่นับเป็นของดี และสถานที่ท่องเที่ยวของเขตรอนบุรีด้วย สำนักงานเขตรอนบุรีได้จัดโครงการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวและนำประชาชนมาเที่ยวชุมชนกุฎีจีนและโบสถ์ฆาตาคูร์สู

นอกจากวัดฆาตาคูร์สูแล้ว ชุมชนกุฎีจีนยังมี ชนมกุฎีจีน ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในนามของขนมไทยโบราณของดีเขตรอนบุรี ซึ่งอยู่คู่ชุมชนมาตั้งแต่เริ่มตั้งหมู่บ้านทีเดียว ได้รับการถ่ายทอดสูตรและวิธีการทำมาจากบรรพบุรุษชาวโปรตุเกส ชนมกุฎีจีน จะมีรสชาติอร่อยมาก มีลักษณะคล้ายขนมไข่และกรรมวิธีการทำจะไม่ใช้เครื่องมือทำ แต่ใช้แรงงานคนทำและอบด้วยเตาอบที่ก่อขึ้นเองแบบโบราณ ใช้ฟืนจากไม้กระป๋องหรือไม้โกงกาง มีการแต่งแต้มด้วยลูกพลับขึ้นฟักและลูกเกดทำให้ขนมสุกออกจากเตามีกลิ่นหอมสีเหลืองสวยงาม เนื้อข้างในหวานนุ่ม ช่างนอกรอบอร่อยสามารถเก็บไว้ได้นาน โดยไม่ต้องใส่ผงฟูและวัตถุกันเสีย เหมาะสำหรับเป็นของฝากหรือใช้ในงานเลี้ยงต่าง

ศาลเจ้าเกียนอันเกง ศาลเจ้าของชุมชนชาวจีนที่เมืองศรีพระประธานเป็นเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวจีนในแถบนั้นมากและสันนิษฐานกันว่าศาลเจ้านี้เองที่เป็นที่มาของคำว่า “กุฎีจีน”

3.2.3 ชุมชนวัดประยุรวงศ์

แต่เดิมประชาชนที่อาศัยที่วัดอยู่มีการเพิ่มจำนวน และขยายบริเวณกว้างออกไปเรื่อยๆ ตามจำนวนประชากร ต่อมาชาวชุมชนมีความเห็นร่วมกันต้องการจัดตั้งเป็นชุมชนขึ้น เพื่อความสะดวกในการพัฒนาชุมชน ให้เจริญก้าวหน้าจึงได้จัดตั้งเป็นชุมชนขึ้นตามระเบียบกรุงเทพมหานคร นคร ว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2535

ชุมชนมีพื้นที่ประมาณ 13 ไร่ ที่ดินส่วนใหญ่ 70 เปอร์เซ็นต์เป็นของวัดประยุรวงศ์ และที่เหลือเป็นพื้นที่เช่าราชวັสตุ ที่เช่าทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของวัดประยุรวงศ์ สภาพโดยรอบชุมชนเป็นตึกแถว ช่วงกลางเป็นบ้านไม้ปลูกติดกันหนาแน่นทางเดินเท้าในชุมชนเป็นทางปูน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง สำหรับการทำศาสนกิจของชุมชน

มีประชากรรวม 1,603 คน แยกเป็นชาย 742 คน หญิง 861 คน มีบ้าน 261 หลัง 228 ครั้วเรือน นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ

ภาพที่ 3.8 แสดงสภาพปัจจุบันของวัดกัลยาณมิตร

ภาพที่ 3.9 แสดงคนในชุมชนกับวัดกัลยาณมิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.10 แสดงบ้านของชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนวัดกัลยาณี่

ภาพที่ 3.11 แสดงที่อยู่อาศัยที่แออัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.12 แสดงโบสถ์ซางตาครู้สบริเวณชุมชนกุฎีจีน

ภาพที่ 3.13 แสดงวัดประยุรวงศาวาส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะเห็นได้ว่าทั้งสามชุมชนเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ แต่กลับเป็นแหล่งรวบรวมคนไทย หลาก-หลายเชื้อชาติ ที่ใช้ชีวิตรวมกันอย่างสันติสุขไม่ต่ำกว่า 200 ปี โดยไม่มีคำว่าศาสนา และ เชื้อชาติเป็นตัวแบ่งแยกหรือสร้างความขัดแย้งแต่อย่างใด เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นภายในชุมชน ชาวบ้านในชุมชนก็จะช่วยกันแก้ปัญหาอย่างสามัคคี โดยผ่านคณะกรรมการชุมชนส่งต่อไปยัง สำนักงานเขตเพื่อแก้ปัญหาต่อไป

ธนบุรีในวันนี้ จึงมากด้วยชนชาติ หลากด้วยภาษา และมากด้วยวัฒนธรรม เป็นเสน่ห์หนึ่งที่ดึงดูดให้เข้าไปสัมผัสชุมชนถิ่นนี้ได้อย่างใกล้ชิด

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ร่วมกับสำนัก ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จัดงาน "คนฝั่งธนฯ : วิถีชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน" ประการสำคัญคือ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เราๆ ท่านๆ ได้รู้จักกับเรื่องราวที่น่าสนใจยิ่งในชุมชนใกล้ๆ อย่างย่านกุฎีจีนและพื้นที่เกี่ยวเนื่องที่สำคัญในฝั่งธนเพื่อให้คนได้รู้จักมากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและบทบาทของพื้นที่

การศึกษาในบทนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยในด้านต่างๆ ที่จะมีผลต่อบทบาทการพัฒนาพื้นที่ศึกษา ชุมชนย่านวัดกัลยาณีนีให้เป็นแหล่งโบราณสถาน และเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ รวมทั้งปัญหาด้านกายภาพที่จะส่งผลต่อการพัฒนา การวิเคราะห์จินตภาพของชุมชน รวมทั้งศักยภาพในการพัฒนา แนวโน้มในอนาคตเพื่อสรุป บทบาท หน้าที่ สำหรับการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงให้เป็นแนวความคิดและแนวทางการออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศ ทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่องโดยยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทย จึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคนเนื่องจาก “คน” เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพคน ในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ ความรู้ และทักษะความสามารถ และสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน พัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคม ที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัยนำอยู่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อลดความขัดแย้งทางสังคม ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยีสร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในด้านโอกาสและภัยคุกคาม จำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคต อาทิสร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ มีการบริหารจัดการลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับชุมชน โดยด้านหนึ่งประเทศไทยจะมีโอกาสมากขึ้นในการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ และการให้บริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวของผู้สูงอายุ จึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย และนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มซึ่งจะเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ เพื่อมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งสังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศ ที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

4.1.2 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545 – 2549)

เป็นแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับแรก ที่มีลักษณะเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี ซึ่งเน้นกระบวนการในการวิเคราะห์สถานการณ์ และสภาพแวดล้อมเพื่อทราบถึงจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาโดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนากรุงเทพมหานคร เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรและการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานคร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนความคิดหลักในการพัฒนาแบบองค์รวม และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลบ้านเมืองด้วยกระบวนการที่หลากหลายในระดับต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด

เพื่อให้การพัฒนากรุงเทพมหานครเป็นไปตามวิสัยทัศน์และพันธกิจการ

พัฒนา จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545-2549) ดังนี้

1. เพื่อสร้างสรรค์กรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานความสมดุลแห่งวิถีไทยและโลกาภิวัตน์

2. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ให้ทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษา การบริการสังคม การประกอบอาชีพ การพัฒนาศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทักษะ ในการประกอบอาชีพอย่างถ้วนหน้าและเท่าเทียมกัน

3. เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร มหานคร และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเงินการคลังของกรุงเทพมหานครให้มีความมั่นคง มีทรัพยากรการเงินครอบคลุมการพัฒนาทุกด้าน ทั้งการพัฒนาคน การพัฒนาเมือง และการพัฒนาการบริหาร

4.1.3 แผนอนุรักษ์และพัฒนากองรัตนโกสินทร์

วัตถุประสงค์ และแนวนโยบาย ที่คณะกรรมการการอนุรักษ์และพัฒนากองรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าเดิมยึดถือเป็นหลัก ในการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนากองรัตนโกสินทร์มาโดยตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมาคือการส่งเสริมให้มีพื้นที่โล่งว่าง สีเขียว การอนุรักษ์โบราณสถานและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า ทางประวัติศาสตร์ และการลดความหนาแน่นแออัดของสถานที่ และการจราจร นโยบายนี้ได้นำไปสู่การกำหนดมาตรการควบคุมการก่อสร้างและกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์

4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่ศึกษา

4.2.1 การขยายตัวของชุมชน

จากการวิเคราะห์แผนและโครงการพัฒนาของรัฐในอนาคต ที่จะมีผลกระทบต่อศักยภาพและแนวโน้มการพัฒนา พบว่าแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์จะมีทิศทางการดังนี้

4.2.1.1 ย่านพาณิชยกรรม

ย่านพาณิชยกรรม บริเวณตลาดนกกกระจอกเป็นศูนย์การค้าแบบเดิม ประกอบด้วยอาคารพาณิชย์ ตลาด การค้าทั้งขายปลีกและขายส่ง กิจกรรมหลายหลากและหนาแน่น ลักษณะอาคารเป็นตึกแถวสูง 2-4 ชั้น ก่อสร้างเต็มพื้นที่ แนวโน้มการขยายตัวของย่านพาณิชยกรรม จะเป็นการพัฒนาให้หนาแน่นและแออัดยิ่งขึ้นในบริเวณเดิม

4.2.1.2 ย่านพาณิชยกรรมศูนย์รอง

บริเวณพาณิชย์กรรมบนถนนประชาธิปไตย การขยายตัวของบริเวณนี้มีข้อจำกัดที่โรงเรียนศึกษานารี อีกทั้งการเข้าออกพื้นที่ไม่สะดวก แนวโน้มการขยายตัวไม่สามารถเกิดขึ้นที่บริเวณเดิมได้ เนื่องจากไม่มีที่ว่างสำหรับการขยายตัวในปัจจุบัน

แนวโน้มการขยายตัวของพาณิชย์กรรมใหม่ๆ จะเกิดขึ้นที่ถนนรามอินทราภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทิศเหนือของถนน ซึ่งมีห้างสรรพสินค้าคาร์ฟูเป็นจุดเริ่มต้น และดึงดูดพาณิชย์กรรมให้เข้ามาสู่แขวงวัดกัลยาณ์

4.2.1.3 ย่านพักอาศัยหนาแน่นมาก

ย่านพักอาศัยหนาแน่นมากในปัจจุบันตั้งอยู่ทั่วทั้งบริเวณ ย่านพักอาศัยหนาแน่นมากปัจจุบันประกอบด้วยบ้านไม้สองชั้นเป็นส่วนมาก และอาคารร่วมสมัยเป็นส่วนน้อยแทรกอยู่ตามริมถนน ทั้งที่เป็นห้องเช่า อาคารทเมนต์ แนวโน้มการขยายตัวไม่สามารถเกิดขึ้นในบริเวณเดิมได้ เนื่องจากไม่มีที่ว่างสำหรับการขยายตัวในปัจจุบัน จึงทำให้มีการย้ายออกของคนในชุมชนเพื่อไปอยู่ในที่ใหม่ที่สามารถขยายที่อยู่อาศัยได้

4.2.1.4 สถานที่ราชการและศาสนา

แขวงวัดกัลยาณ์มีที่ดินอยู่ในความครอบครองของหน่วยราชการเป็นจำนวนมาก ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ เทศกิจ และกรมศาสนา ในอนาคตพื้นที่เหล่านี้มีแนวโน้มจะคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาก มีการก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้นมาจนถึงจุดอิ่มตัว ไม่สามารถขยายตัวต่อไปได้อีก การขยายตัวของหน่วยราชการในแขวงวัดกัลยาณ์ จึงมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง

4.3 ข้อได้เปรียบและศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาการตั้งถิ่นฐาน วิวัฒนาการ และการเจริญเติบโตของชุมชนวัดแขวงกัลยาณ์ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และจากการวิเคราะห์แผนและโครงการพัฒนาของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อเขตบางเขน พบว่า แขวงวัดกัลยาณ์มีข้อได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบกับเขตอื่นๆ ของกรุงเทพมหานครดังนี้

4.3.1 ข้อได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้ง

แขวงวัดกัลยาณ์ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ฝั่งธนบุรี ตั้งอยู่ใกล้ใจกลางเมืองของกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ผ่านไปสู่อื่นๆ ของกรุงเทพฯ หลายสายและยังติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้แขวงวัดกัลยาณ์ได้เปรียบที่อื่นๆ ในด้านทำเลที่ตั้งที่มีเส้นทางเข้าออกหลายทางทำให้เดินทางได้สะดวก

4.3.2 เส้นทางคมนาคมขนส่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แขวงวัดกัลยาณตั้งอยู่ตำแหน่งที่มีเส้นทางคมนาคมขนส่งผ่านพื้นที่ หรือผ่าน บริเวณใกล้เคียง เชียงหลายสาย ปัจจุบันทางด้านทิศตะวันตกติดกับคลองบางกอกใหญ่ ด้านทิศ ตะวันตกมีถนนประชาธิปไตย และสะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ ด้านทิศเหนือติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทางด้านทิศใต้มีถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ เป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับพื้นที่ และจะทำให้ ประชากรในพื้นที่สามารถเลือกเส้นทางเพื่อเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางธุรกิจใจกลางเมือง หรือไปยัง แหล่งงานในย่านอื่นๆ ของกรุงเทพมหานครสะดวกยิ่งขึ้น นับเป็นข้อได้เปรียบอีกประการหนึ่ง

4.3.3 โบราณสถาน

ในพื้นที่ศึกษานี้มีอาคารที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานจากกรม ศิลปากร 4 แห่งคือวัดรางตาครู้ส วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ศาลเจ้าเกียนอันเกง วัดประยูร วงศาवास สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของกรุงเทพ ถือว่าได้เปรียบมากเมื่อ เปรียบเทียบกับที่อื่นๆ

4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของพื้นที่การศึกษา

แขวงวัดกัลยาณนอกจากจะมีข้อได้เปรียบเมื่อเทียบกับที่อื่นๆ หลายข้อและมีศักยภาพใน การพัฒนาหลายประการแล้ว แต่ก็ยังมีข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาหลายเรื่องเช่น

เนื่องจากพื้นที่ชุมชนทั้งสามชุมชนอยู่ในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์พื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ผังธนบุรี จึงมีมาตรการควบคุมเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม ได้กำหนดข้อห้าม/ อนุญาตให้ก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคารในบริเวณที่ 5 ภายในผังธนบุรี กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2535

สภาพทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่ด้านทิศตะวันออกและทิศเหนือของพื้นที่ศึกษา เป็นพื้นที่ราบ ลุ่ม มีทรัพยากรน้ำ เช่น คู คลอง หนอง บึง เป็นจำนวนมาก เป็นพื้นที่รับน้ำในฤดูน้ำหลาก และมี โครงข่ายการระบายน้ำตามธรรมชาติ ระดับดินปกติต่ำ จึงมีความเปราะบางทางด้านนิเวศวิทยา และสิ่งแวดล้อม ลักษณะทางกายภาพที่พิเศษของพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น เป็นข้อจำกัดและอุปสรรค สำคัญอันหนึ่งต่อการพัฒนาในอนาคต

กรรมสิทธิ์ที่ดิน และลักษณะการถือครองที่ดินในพื้นที่ มีทั้งประเภทผู้ถือครองรายย่อยและ ที่ดินแปลงเล็ก ทั้งของรัฐและเอกชนในบริเวณพื้นที่ด้านถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ นอกจากนี้แล้ว ที่ดินของพื้นที่โครงการ ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของหน่วยราชการเป็นส่วนใหญ่ ผู้ถือครองที่ดินของหน่วย ราชการต่างๆ ได้แก่ เทศกิจ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมการศาสนา เป็นต้น

การที่มีบ้านพักอาศัยจำนวนมาก และปลูกติดกันอย่างหนาแน่นจึงเป็นอุปสรรคสำคัญ อันหนึ่งในการพัฒนาโครงข่ายสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยเฉพาะถนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษา

การศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของทั้งพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษานี้ เพื่อดูการศึกษาและวิเคราะห์ถึงการเชื่อมต่อของจินตภาพในด้านต่างๆ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่ศึกษาให้พื้นที่ศึกษาและท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยมีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ชุมชนเมืองในด้านจินตภาพได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจินตภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละชุมชนและของแต่ละพื้นที่ ซึ่งส่งผลไปถึงพฤติกรรมความประทับใจ ความสะดวกสบายแก่ผู้ใช้บริการหรือผู้ใช้บริการหรือเดินทางผ่านพื้นที่นั้นๆ จึงมีความจำเป็นสำหรับการศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของทั้งชุมชนและพื้นที่ศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดีและปัญหาต่างๆ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของจินตภาพในอนาคต สำหรับการศึกษาในเรื่องของจินตภาพของพื้นที่ชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษาครั้งนี้ ได้อาศัยทฤษฎีจินตภาพชุมชนเมืองของเควิน ลินช์ (Kevin Lynch) มาเป็นหลักเกณฑ์ในการศึกษาและวิเคราะห์ โดยใช้องค์ประกอบที่สำคัญมาเป็นปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ในส่วนของเมืองและพื้นที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- เส้นทาง (Path) ได้แก่ เส้นทางสัญจร เส้นทางทางบก คือ ถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่
- ขอบเขต (Edge) คือ องค์ประกอบที่เป็นส่วนกำหนดขอบเขตของแต่ละกิจกรรมและการใช้ที่ดินที่แตกต่างกัน ขอบเขตที่ชัดเจนได้แก่ ถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ คลองบางกอกใหญ่ และแม่น้ำเจ้าพระยา
- ย่าน (District) เป็นลักษณะของกลุ่มอาคารหรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีการใช้สอยหรือการใช้ที่ดินลักษณะเดียวกันที่เห็นได้ชัดเจนคือ ย่านพาณิชยกรรม (ตลาดนกกระเจอก) ย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่น ย่านสถานศึกษา ย่านศาสนา
- ศูนย์รวมกิจกรรม (Node) เป็นบริเวณที่มีกิจกรรมหนาแน่น หรือผู้คนรวมตัวกันเป็นจำนวนมากภายในพื้นที่ ได้แก่ บริเวณพาณิชยกรรม (ตลาดนกกระเจอก) วัดกัลยาณมิตร
- ภูมิสัญลักษณ์ (Land mark) คือ จุดหมายตาในพื้นที่ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนในระยะไกล มีความเด่นชัดเป็นพิเศษ สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการอ้างอิง บอกทิศทางสำหรับพื้นที่นั้นๆ Land mark ที่สำคัญได้แก่ สะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ สะพานพระปกเกล้า เจดีย์วัดประยุรวงศ์ โบสถ์ข้างตาคูร์สูต วัดกัลยาณมิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ประตู (Gate Way) คือ ประตูทางเข้าของพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประตูทางเข้าของพื้นที่ที่อยู่บริเวณทางแยกของถนนที่เป็นทางเข้าของพื้นที่นั้นๆ ได้แก่ ถนนเทศบาลสาย 1 และถนนอรุณอัมรินทร์ตัดใหม่ (ตลาดนกกระเจก)

จากการศึกษาวิเคราะห์จินตภาพของชุมชนเมือง พอจะสามารถสรุปในส่วนพื้นที่ศึกษาได้คือ พื้นที่ศึกษาเป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก นอกจากนี้จะมีการใช้ที่ดินสำหรับพักอาศัยแล้ว ยังมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม และกลุ่มราชการ ภูมิสัญลักษณ์เด่นชัดในพื้นที่ศึกษามีสะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ สะพานพระปกเกล้า เจดีย์วัดประยุรวงศ์ โบสถ์ข้างตาคูร์สู วัดกัลยาณมิตรในพื้นที่ศึกษานี้มีเส้นทางเข้าหลักคือถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอัมรินทร์ตัดใหม่ แม่น้ำเจ้าพระยา การศึกษานี้จะทำการปรับปรุงและเสนอแนะสำหรับพื้นที่ชุมชนวัดกัลยา และเน้นการศึกษาในบริเวณพื้นที่ศึกษาเท่านั้น เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และสามารถเชื่อมโยงในส่วนของแต่ละองค์ประกอบแก่กันได้เป็นอย่างดี เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ศึกษาและชุมชนเมืองมีจินตภาพที่ดี มีประสิทธิภาพโดยการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1. เส้นทาง (Path)

สภาพปัจจุบัน

- เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอัมรินทร์ตัดใหม่ แม่น้ำเจ้าพระยา

- เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนภายในชุมชน

ผลการวิเคราะห์

- ลักษณะของเส้นทางหลักเดิมมีความเด่นชัดอยู่แล้ว ส่วนเส้นทางย่อยนั้นยังขาดความต่อเนื่องของโครงข่ายและ ลำดับศักดิ์ที่ดี

2. เส้นขอบ (Edge)

สภาพปัจจุบัน

- เส้นขอบหลัก ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอัมรินทร์ และคลองบางกอกใหญ่

ผลการวิเคราะห์

- เส้นขอบมีความเด่นชัดมาก โดยเฉพาะเส้นขอบที่เกิดจากแนวขอบแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอัมรินทร์ ถนนอรุณอัมรินทร์ และคลองบางกอกใหญ่

3. ย่าน (District)

สภาพปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- โดยทั่วไปย่านกิจกรรมที่มีลักษณะทางกายภาพ และ กิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน
คือ บริเวณวัดกัลยาณวัตถุวัดประยุรวงศ์ บริเวณชุมชนและสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์

- ย่านต่างๆ โดยเฉพาะย่านศาสนาและที่อยู่อาศัยมีความเด่นชัด แต่มีข้อด้อย
ตรงที่มีที่อยู่อาศัยที่หนาแน่น และสถาบันการศึกษาที่มีมากทำให้เป็นข้อจำกัดในการขยาย ตัวใน
อนาคต

4. ศูนย์รวมกิจกรรม (Node)

สภาพปัจจุบัน

- ศูนย์รวมกิจกรรมที่สำคัญ คือบริเวณโบราณสถานต่างๆ
- ศูนย์รวมกิจกรรมรองจะอยู่บริเวณ ถนนเทศบาลสาย 1 และบริเวณริม
แม่น้ำเจ้าพระยา

ผลการวิเคราะห์

- ควรมีการพัฒนาศูนย์รวมกิจกรรมรอง คือ บริเวณถนนเทศบาลสาย 1 และ
บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

5. ภูมิสัญลักษณ์ (Landmark)

สภาพปัจจุบัน

- ภายในพื้นที่ชุมชนมี Landmark ที่สำคัญคือ วิหารหลวงวัดกัลยาณ โบสถ์ซาง
ตาครู้ส

ผลการวิเคราะห์

- ควรพัฒนาภูมิสัญลักษณ์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์และเกิดภูมิทัศน์ที่ดี

6. ประตู (Gate Way)

สภาพปัจจุบัน

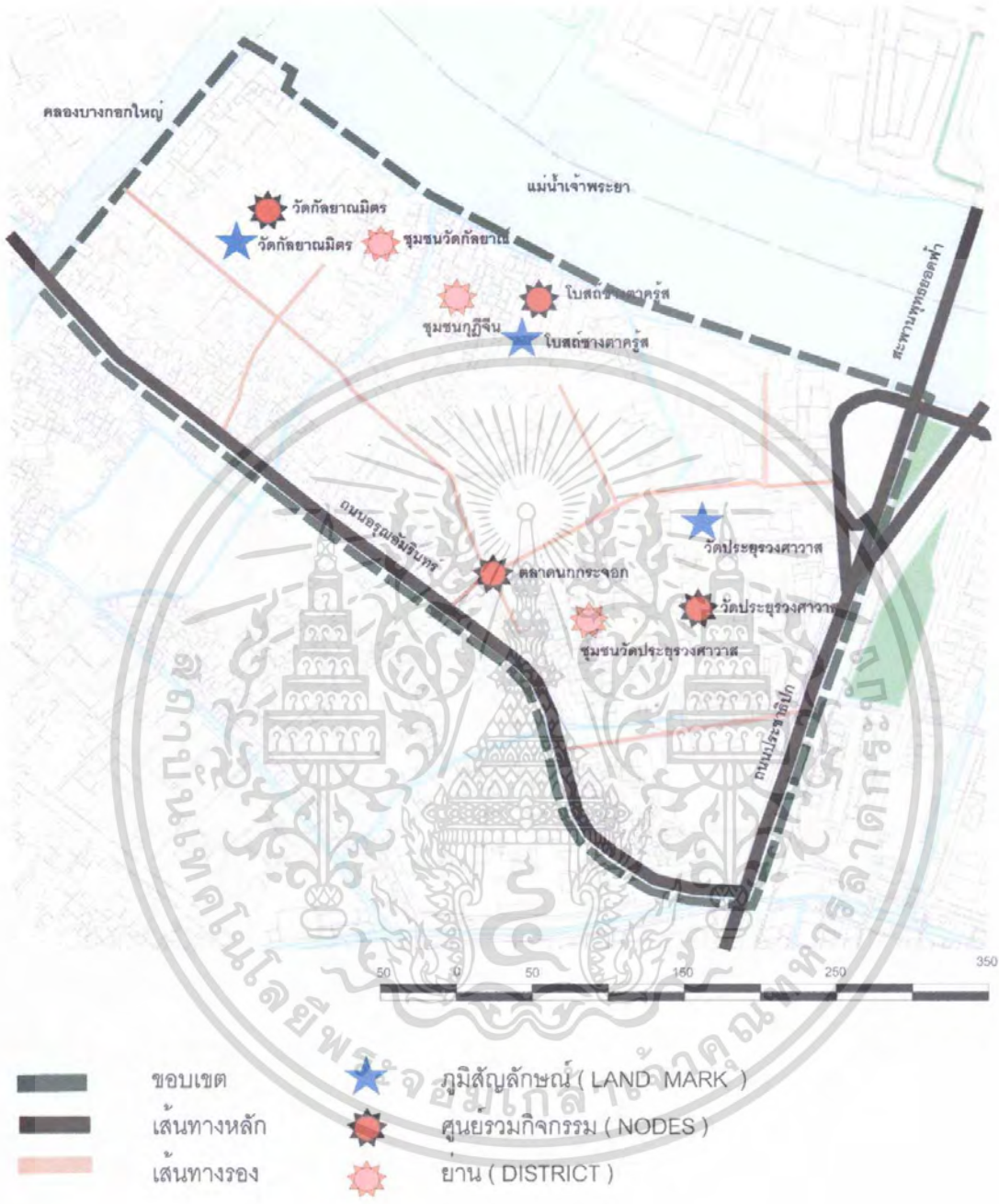
- ประตูหลัก ได้แก่ ถนนอรุณฉัตรรัตนรัตนตัดใหม่ ถนนประชาธิปไตย และแม่น้ำ
เจ้าพระยา

- ประตูรอง ได้แก่ ซอยเข้าหมู่บ้าน

ผลการวิเคราะห์

- Gate Way ในสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองมีความเด่นชัดอยู่แล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.1 จินตภาพของพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 การวิเคราะห์เพื่อศักยภาพในการพัฒนา

การศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่มีศักยภาพ และเหมาะสมกับการพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมของพื้นที่ในการใช้ที่ดินในกิจกรรมต่างๆ อันเป็นแนวทางในการเลือกทำเลที่ตั้งของกิจกรรมการใช้ที่ดินในการศึกษาตามลำดับความสำคัญโดยกำหนดปัจจัยต่างๆ ซึ่งสาเหตุหรือส่วนสำคัญที่เป็นตัวกำหนดประเภทการใช้ที่ดินอันมีเหตุผลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งโดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. กำหนดนโยบายวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายต่างๆในการวิเคราะห์
2. กำหนดปัจจัยต่างๆและค่าน้ำหนักของปัจจัย
3. กำหนดตัวชี้เกณฑ์ในการวัด
4. กำหนดขอบเขตและหน่วยของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาระบบตาราง
5. กำหนดค่าคะแนนของศักยภาพในระดับต่างๆ
6. รวบรวมคะแนนและแสดงผลการวิเคราะห์

ในแต่ละขั้นตอนของการวิเคราะห์มีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

4.6.1 กำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์ เพื่อวิเคราะห์หาศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชุมชนย่านวัดกัลยาณมิตร โดยพิจารณาความเหมาะสม ต่อการพัฒนาเป็นย่านการท่องเที่ยวในอนาคต และมีบทบาทเป็นย่านการท่องเที่ยวหลักของชุมชนแขวงวัดกัลยาณมิตร เน้นการวิเคราะห์เพื่อหาลำดับของความเหมาะสมและพร้อมในการพัฒนาพื้นที่ส่วนต่างๆ

4.6.2 การกำหนดปัจจัยและค่าน้ำหนักของปัจจัย

4.6.2.1 การกำหนดปัจจัยต่างๆ

ซึ่งปัจจัยในที่นี้ หมายถึง สาเหตุหรือส่วนสำคัญที่เป็นตัวกำหนดประเภทของการใช้ที่ดินที่มีผลต่อการเลือกที่ตั้งในระดับที่แตกต่างกันจากการกำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์ที่เน้นความเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ด้านการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลดังนั้นปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ จึงมุ่งเน้นประเด็นที่เกี่ยวกับลักษณะและความของพื้นที่ต่างๆ โดยปัจจัยทางด้านกายภาพ (ความพร้อมทางด้านต่างๆของพื้นที่) และด้านเศรษฐกิจ (แรงดึงดูดทางเศรษฐกิจ) เป็นปัจจัยหลักส่วนปัจจัยทางด้านสังคมจะวิเคราะห์ว่าพื้นที่ชุมชนนั้นมีความเท่าเทียมกันในการได้รับบริการทางสังคม เพื่อที่รองรับการท่องเที่ยวข้างหน้า

4.6.2.2 การกำหนดค่าน้ำหนักของปัจจัย

ความหมายของค่าน้ำหนักของปัจจัย (weighting of factors) คือ สิ่งที่จะอธิบายถึง ค่าความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยหลักและปัจจัยรอง เพื่อรวบรวมคะแนนของศักยภาพในระดับต่างๆ

ค่าน้ำหนักของปัจจัยกำหนดขึ้นตามลักษณะของปัจจัยโดยแสดงค่าออกมา เป็นตัวเลข (โดยทั่วไปแล้วจะกำหนดให้มีค่าประมาณ 2-3 เท่า ตามลักษณะของศักยภาพในระดับต่างๆ คือ ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพต่ำ)

ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ ปัจจัยทางด้านกายภาพมีค่าน้ำหนักของปัจจัย 3 เท่าและปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีค่าน้ำหนัก 1 เท่า

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย

ลักษณะของปัจจัย	ปัจจัย	ค่าน้ำหนัก
ด้านกายภาพ	1. ระบบการเข้าถึง	3
	2. ลักษณะความหนาแน่น	2
	3. พื้นที่น้ำท่วม	2
	4. ย่านเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	2
	5. มุมมองที่สวยงาม	1
สังคม	6. ศาสนสถาน	1

4.6.3 การกำหนดตัวชี้และเกณฑ์ในการวัด จากปัจจัยด้านต่างๆ นำมากำหนดตัวชี้หรือดัชนี (Indicate) และเกณฑ์ในการวัดตามลักษณะของปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งกำหนดเพื่อนำไปรวมเป็นค่าคะแนนรวมในขั้นตอนสุดท้าย ดังนี้

1. ระบบการเข้าถึง (Accessibility) เป็นปัจจัยทางด้านกายภาพที่มีความสำคัญมากต่อการหาศักยภาพ ในการพัฒนาพื้นที่ประเภทย่านการท่องเที่ยว เนื่องจากเกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ย่านการท่องเที่ยว ประการหนึ่งคือ ต้องเป็นบริเวณที่สะดวกต่อการเข้าถึงสำหรับพาหนะที่ใช้ในการเดินทางทุกประเภท

โดยพิจารณาว่าความสะดวกในการเข้าถึง หรือตำแหน่งที่มีความสามารถในการเข้าถึงได้ดี จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตำแหน่งหรือบริเวณที่มีโครงข่ายของถนนที่พาดผ่านพื้นที่อยู่ริมถนน จะมีความเหมาะสมในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ในบริเวณที่ลึกเข้าไป (สำหรับการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คมนาคมขนส่งทางบก) ฉะนั้นจึงพิจารณาจากระยะห่างที่สามารถเดินจากพื้นที่นั้นๆ สู่อุโมงค์สายหลัก สายรอง และสายย่อย ตามลำดับ มีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนดิบของระบบการเข้าถึง

ระยะห่างจากถนน (เมตร)	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 3)
ถนนสายหลัก	3	9
ถนนสายรอง	2	6
ถนนสายย่อย	1	3

2. ลักษณะความหนาแน่น (Density) เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณที่เหมาะสมสำหรับย่านการท่องเที่ยวยุคใหม่ประการหนึ่งก็คือ บริเวณดังกล่าวต้องเป็นบริเวณที่เป็นพื้นที่ที่มีการจัดการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อพื้นที่ศึกษา และพื้นที่มีคุณค่าเหมาะสมในการอนุรักษ์ปรับปรุงฟื้นฟูและพัฒนาต่อไปในอนาคต

ดังนั้นบริเวณพื้นที่ที่ศึกษามีโบราณสถานบริเวณริมฝั่งแม่น้ำอย่างหนาแน่น ลึกเข้าไปด้านในมีที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ฉะนั้นการพิจารณาลักษณะความหนาแน่นหรือพื้นที่คลุมดินอาคารเป็นพื้นที่ที่มีสิ่งปลูกสร้างอยู่ โดยแบ่งลักษณะของความหนาแน่นออกเป็น 4 ระดับมีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงค่านิยมดิบของระดับความหนาแน่นของอาคาร

ระดับความหนาแน่น (ร้อยละ)	คะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
ร้อยละ 0-25	4	8
ร้อยละ 26-50	3	6
ร้อยละ 51-75	2	4
ร้อยละ 76-100	1	2

3. ลักษณะของพื้นที่ (Land Form) เป็นปัจจัยที่สำคัญทางด้านกายภาพอีกประการหนึ่ง มีเกณฑ์ในการพิจารณาที่คล้ายกับปัจจัยด้านลักษณะของพื้นที่ คือ บริเวณที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาในย่านพาณิชยกรรมนั้น ต้องเป็นบริเวณที่เป็นพื้นราบ (Plane) เป็นส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใหญ่มีมีความความแตกต่างของระดับพื้นที่ (Contour) มากนัก และเป็นบริเวณที่ไม่มีปัญหาน้ำท่วมขัง

โดยพิจารณาว่าลักษณะของพื้นที่ ที่มีความเป็นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง จะมีความเหมาะสมหรือความพร้อมในการพัฒนามากกว่าบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขังจึงกำหนดตัวชี้จากลักษณะของพื้นที่ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนดิบของลักษณะของพื้นที่น้ำท่วม

ลักษณะของพื้นที่	คะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
บริเวณน้ำไม่ท่วม	2	4
บริเวณที่มีน้ำท่วมบางฤดู	1	2
บริเวณที่น้ำท่วมตลอดปี	0	0

4. ย่านเอกลักษณ์ของชุมชน

ย่านเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นสถานที่เล่าถึงประวัติการก่อตั้งชุมชนในอดีตตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี ด้วยความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมากด้วยสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนย่านเอกลักษณ์ของชุมชน

วัดและโบราณสถาน	คะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
อายุมากกว่า 50 ปี	3	6
30 - 50	2	4
10 - 30	1	1

5. มุมมองที่สวยงาม (Take Good View)

เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนา เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีทัศนียภาพที่สวยงาม โดยพื้นที่บริเวณวิหารหลวงวัดกัลยาณมิตร โบสถ์ข้างตาคูร์ต และเจดีย์วัดประยูรวงศาวาส

โดยมีการพิจารณาจากมุมมองคือ มุมมองจากถนนจะมองเห็นเจดีย์วัดประยูรวงศาวาส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิหารหลวงวัดกัลยาณ์และมุมมองจากแม่น้ำเจ้าพระยาจะเห็นโบราณสถานต่างๆ เรียงรายสวยงามตามริมฝั่งแม่น้ำ โดยมุมมองดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเกลาภาพของพื้นที่ โดยแบ่งลักษณะของการให้ค่าคะแนนทางด้านมุมมองเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนดิบของมุมมองที่สวยงามของพื้นที่ศึกษา

ระดับของมุมมอง	คะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 1)
พื้นที่ที่มีมุมมองดี	2	2
พื้นที่ที่มีมุมมองปานกลาง	1	1
พื้นที่ที่มีมุมมองไม่ดี	0	0

6. ศาสนสถาน

ศาสนสถานเป็นปัจจัย ทางด้านสังคมที่สำคัญ เชิงบริเวณศาสนสถานต่างๆ ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน จึงนำมาสู่การท่องเที่ยวและการศึกษาทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญ โดยแบ่งลักษณะเกณฑ์ในการพิจารณาเป็น 2 ระดับมีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนดิบของสถานศึกษา

วัดและโบราณสถาน	คะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 1)
ภายในรัศมี 1.5 กิโลเมตร	2	2
ภายในรัศมีเกิน 1.5 กิโลเมตร	1	1

4.6.4 การกำหนดขอบเขตและหน่วยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวความคิด บริเวณชุมชนวัดกัลยาณ์ เป็นพื้นที่ที่มีความกว้างขวางแต่มีเส้นขอบเขตค่อนข้างเด่นชัดในรูปของถนนสายต่างๆ โดยรอบพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์จึงกำหนดขึ้นจากพื้นที่บริเวณชุมชนวัดกัลยาณ์ ที่ดูจากความต่อเนื่องของพื้นที่ประวัติศาสตร์ แนวขอบเขตของถนน แม่น้ำ และคลองต่างๆ

2. ขอบเขตและหน่วยพื้นที่ กำหนดให้มีพื้นที่ประมาณ 186.34 ไร่ อยู่ในพื้นที่ระหว่างถนนประชาธิปไตย-อรุณอมรินทร์ กับแม่น้ำเจ้าพระยา-คลองบางกอกใหญ่ โดยทำการวิเคราะห์แบ่งหน่วยพื้นที่วิเคราะห์ในระบบตารางออกเป็นพื้นที่ย่อยรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จำนวน 124 ช่อง พื้นที่ช่องละ 50 x 50 เมตร พื้นในช่องละประมาณ 6.25 ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

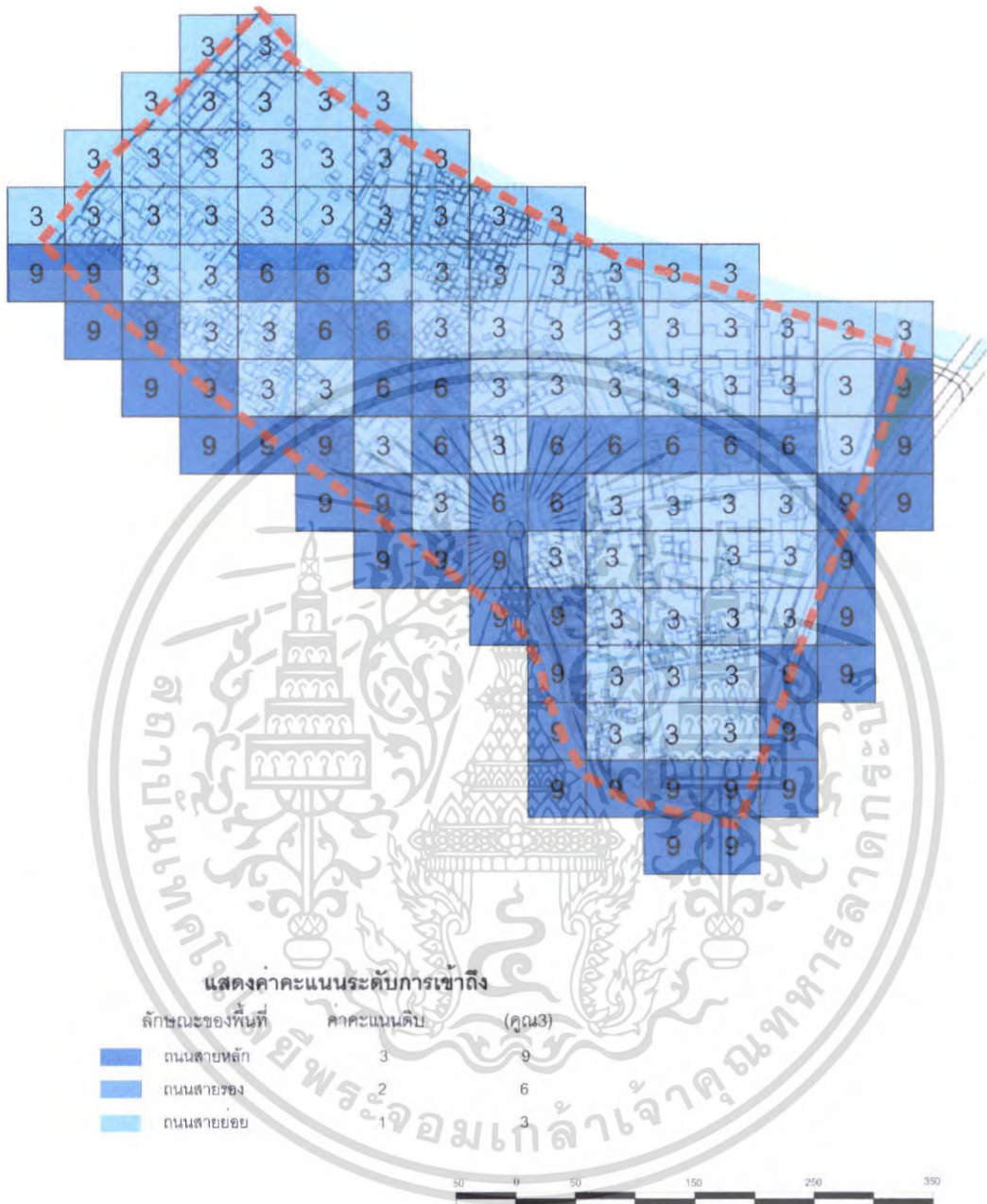
4.6.5 การรวบรวมคะแนนและจัดลำดับความเหมาะสมของพื้นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ปัจจัยต่างโดยใช้ค่าคะแนนจริง (โดยใช้ค่าคะแนนคูณกับค่าน้ำหนัก) ลงในแผนที่แต่ละปัจจัย ซึ่งจะมีค่าคะแนนของแต่ละพื้นที่ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งหมด 6 ปัจจัย นำเอาค่าคะแนนที่ได้มาสรุปผลเป็นค่าคะแนนรวมทั้งหมดของพื้นที่ศึกษา ซึ่งผลการรวมคะแนน สรุปได้ว่า ช่องตารางที่ได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ 28 คะแนน และช่องตารางที่มีค่าคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 11 คะแนน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ศึกษา สามารถแบ่งระดับความเหมาะสมของ ศักยภาพของพื้นที่ได้ 3 ระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

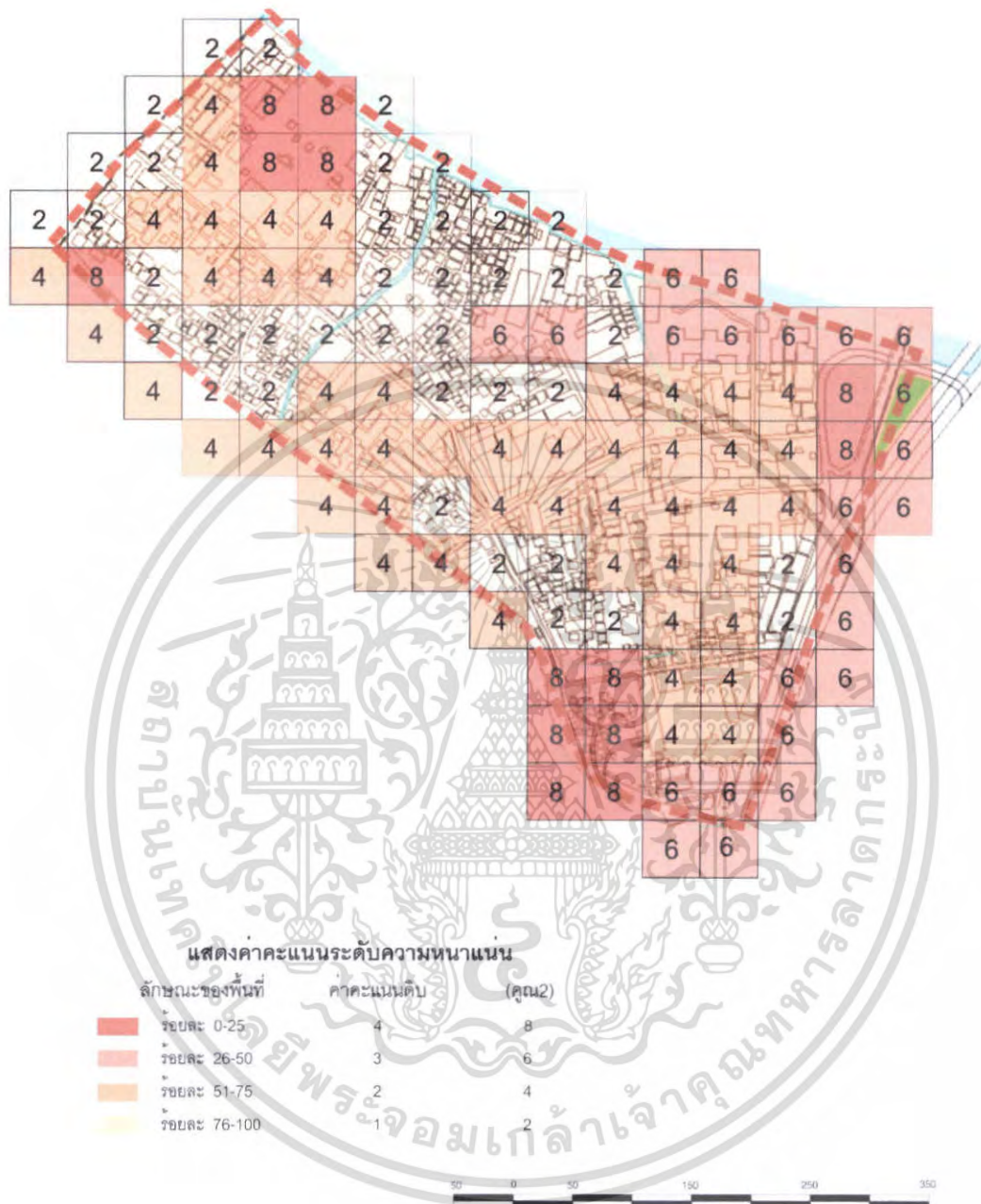

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
 A DEVELOPMENT OF WAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
 อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ทศพร โสิตามรรลุ
 โดย นายธีรยุทธ เพชรบูรณิน 49035062

01
07

ภาพที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนระดับการเข้าถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

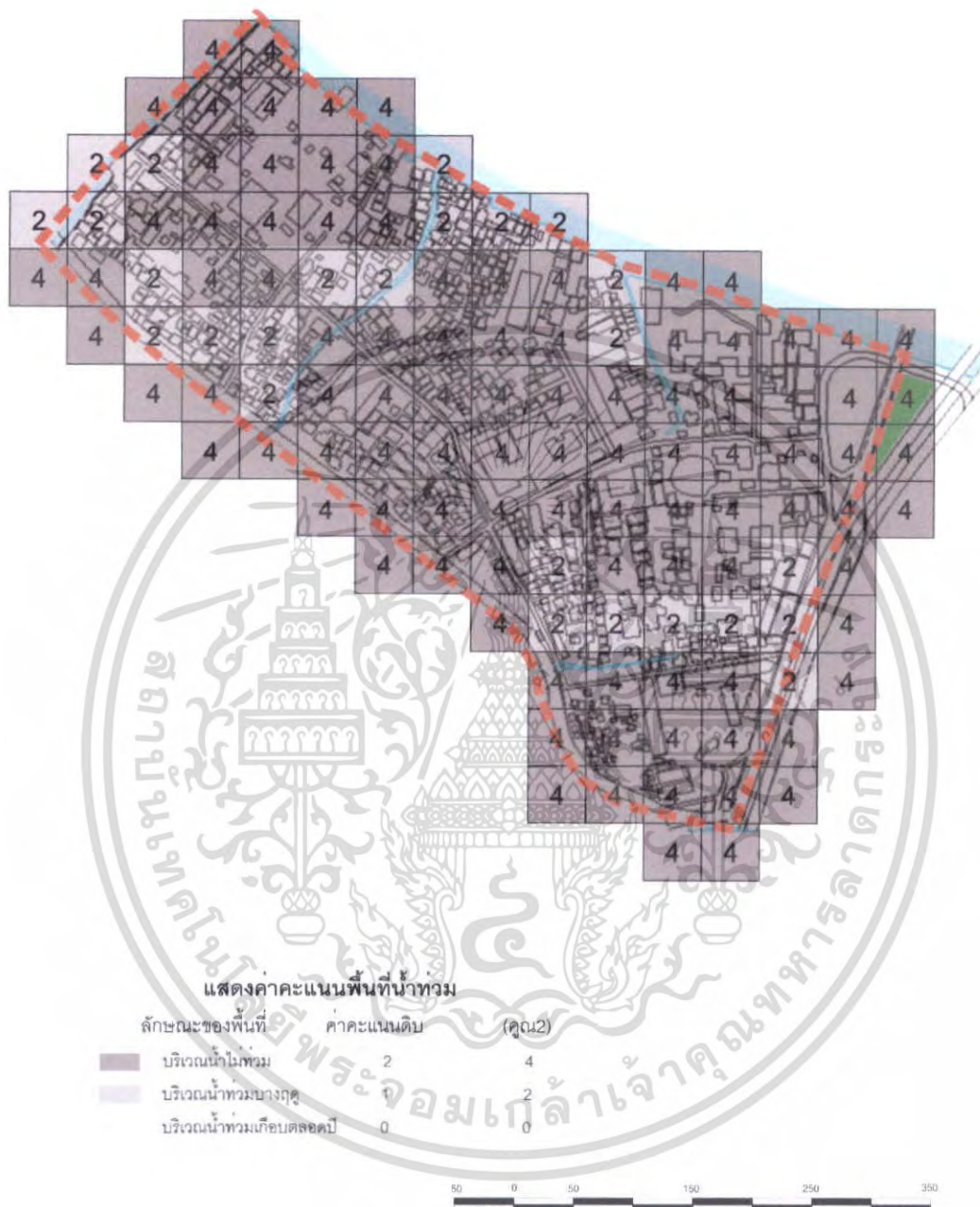

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
 A DEVELOPMENT OF WAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
 อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ทศพร โสดาบรรลุ
 โดย นายธีรยุทธ เพชรบุรณิน 49035062

02
07

ภาพที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนระดับความหนาแน่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงค่าคะแนนพื้นที่น้ำท่วม

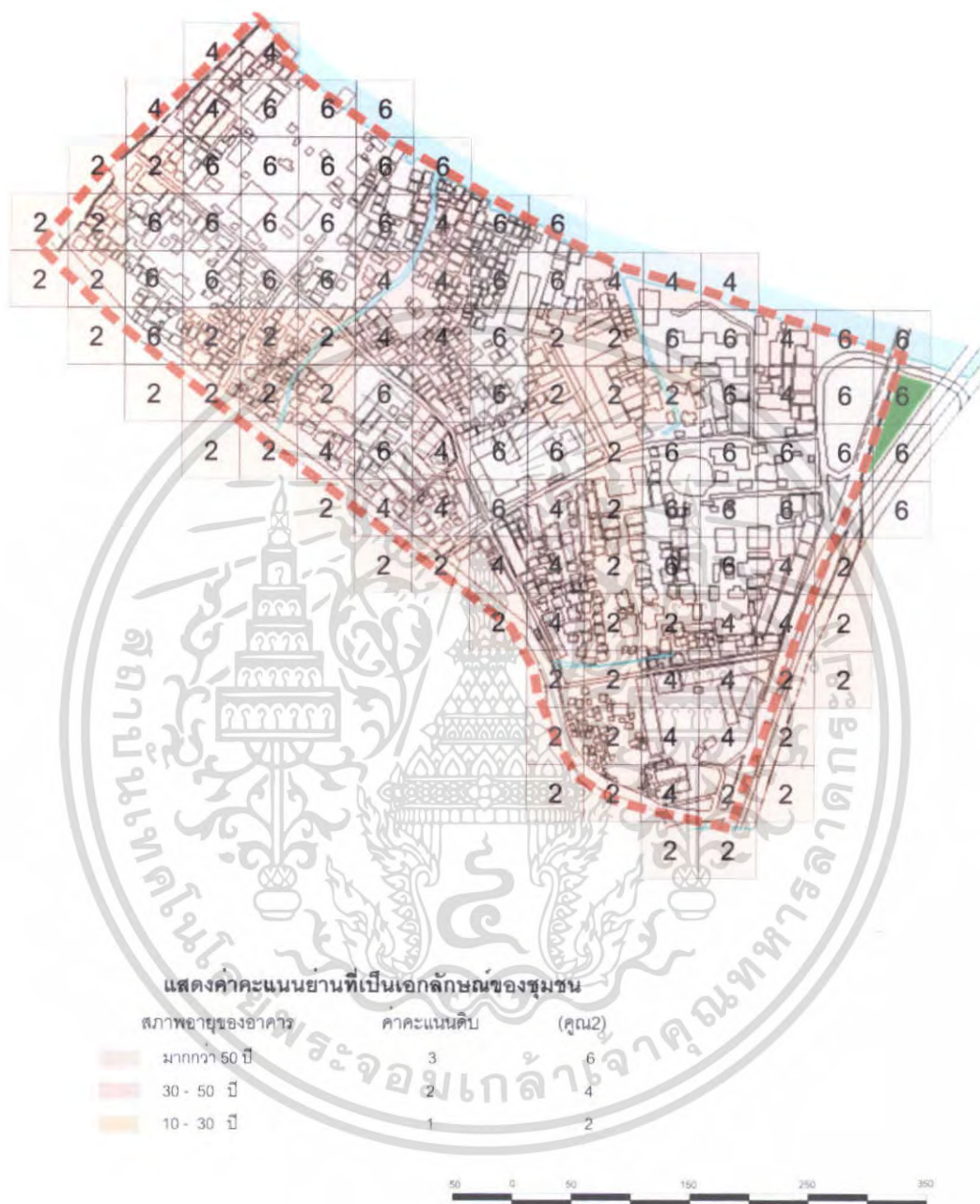
ลักษณะของพื้นที่	ค่าคะแนนดิบ	(คูณ2)
บริเวณน้ำท่วม	2	4
บริเวณน้ำท่วมบางส่วน	1	2
บริเวณน้ำท่วมเกือบตลอดปี	0	0

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
 A DEVELOPMENT OF WAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
 อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ทศพร โสดาบรรลุ
 โดย นายธีรยุทธ เพชรพระภูณิน 49035062

03
 /
 07

ภาพที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนพื้นที่น้ำท่วม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

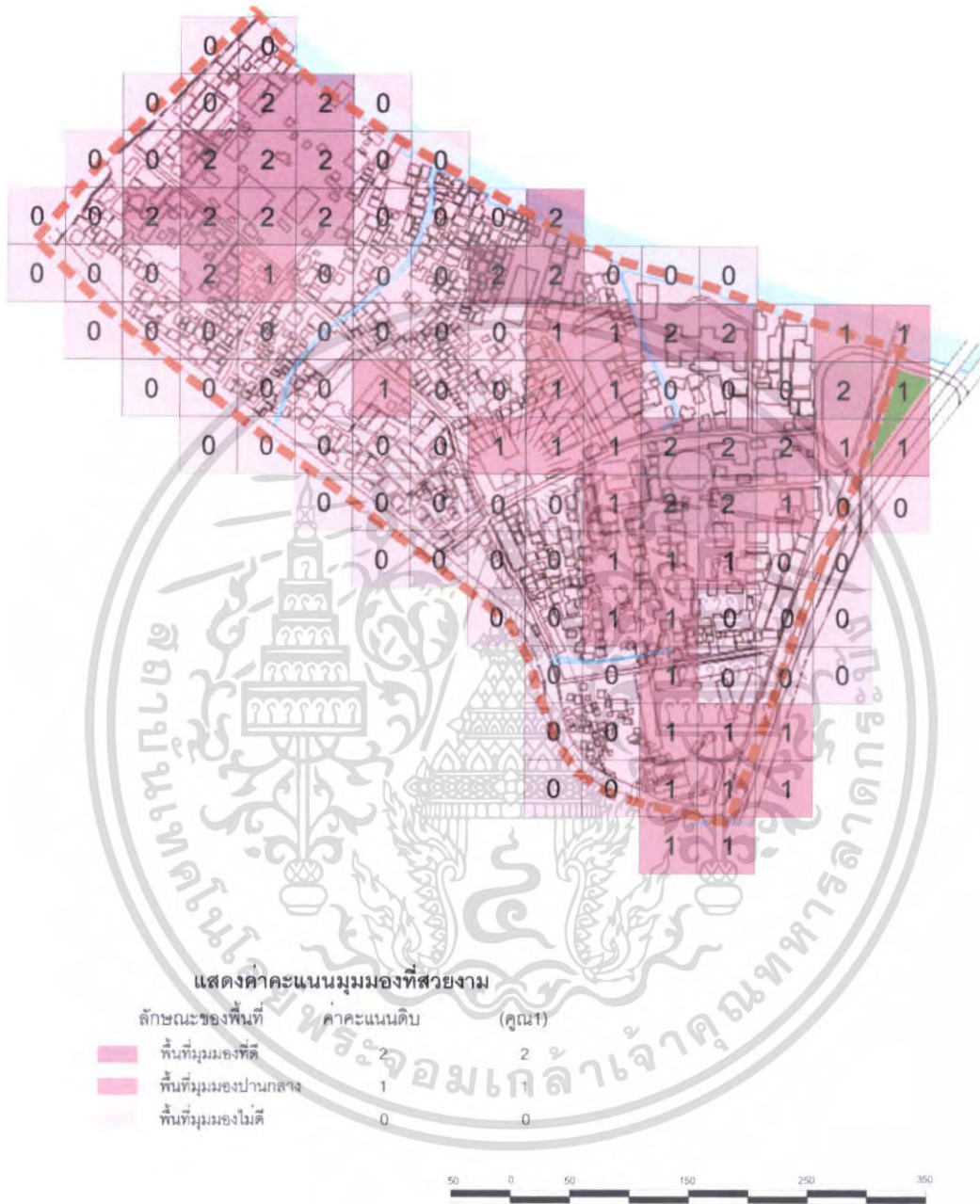

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
 A DEVELOPMENT OF WAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
 อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ทศพร ไสดาบรรลุ
 โดย นายธีรยุทธ เพชรบูรณิน 49035062

04
 07

ภาพที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนย่านเอกลักษณ์ของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

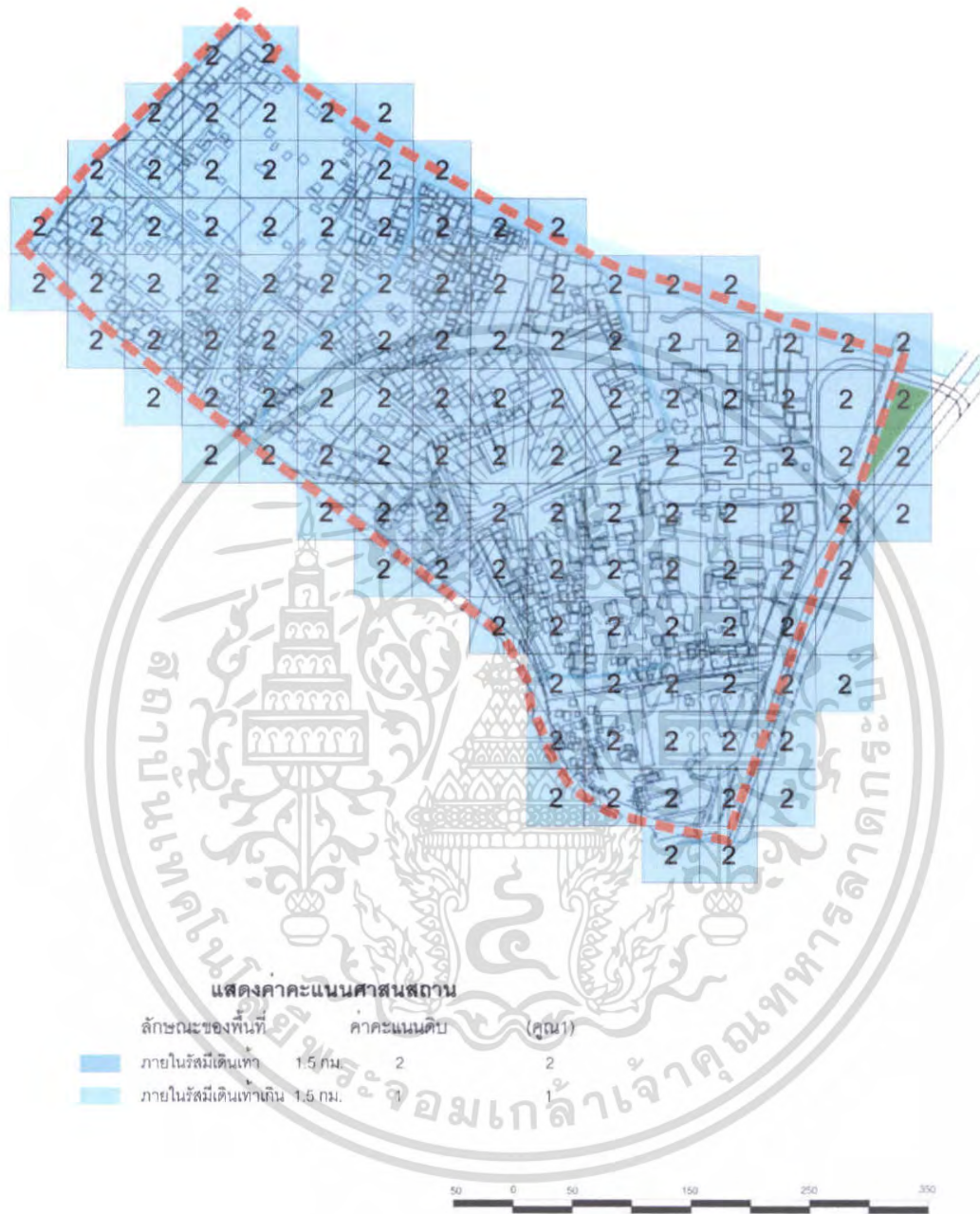

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
 A DEVELOPMENT OF WAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
 อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ทศพร โสดาบรรลุ
 โดย นายธีรยุทธ เพชรบูรณิน 49035062

05
 07

ภาพที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนมุมมองที่สวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

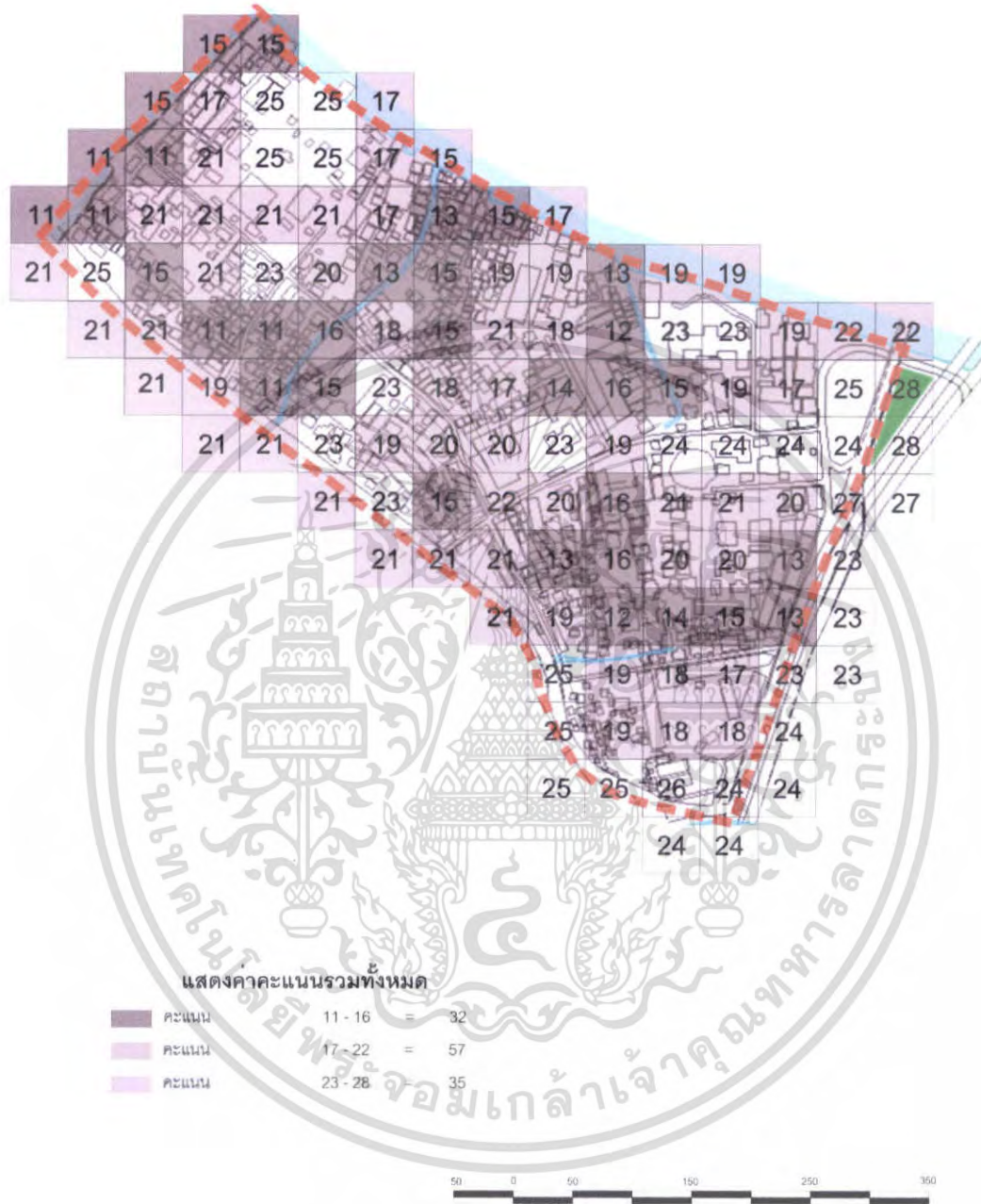

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
 A DEVELOPMENT OF WAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
 อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ทศพร ไส้ตาบรรลุ
 โดย นายธีรยุทธ เพชรบูรณิน 49035062

06
07

ภาพที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนศาสนสถาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
 A DEVELOPMENT OF WAT KANLAYA THONBURI DISTRICT
 อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ทศพร โสตาบรรลุ
 โดย นายธีรยุทธ เพชรบุญนิน 49035062

07 / 07

ภาพที่ 4.8 แสดงค่าคะแนนรวมทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.6 สรุปผลการวิเคราะห์

1. พื้นที่ศึกษาที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำสุด (ค่าคะแนน 11-16)
2. พื้นที่ศึกษาที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง (ค่าคะแนน 17-22)
3. พื้นที่ศึกษาที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง (ค่าคะแนน 23-28)

จากการวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนา รวมทั้งแนวโน้มในการพัฒนาพื้นที่ที่มีความพร้อม โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ในการพิจารณาสรุปได้ว่า บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงคือ ชุมชนวัดกัลยาณ-ชุมชนกุฎีจีน ส่วนบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลางคือบริเวณริมถนนอรุณอมรินทร์ และถนนประชาธิปไตย ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นของอาคารมาก การพัฒนาต้องใช้เงินทุนสูง สำหรับพื้นที่ที่มีการพัฒนาต่ำอยู่บริเวณ ด้านในของถนนสายหลัก ซึ่งระบบโครงข่ายคมนาคมเป็นชอย ซึ่งได้นำผลวิเคราะห์นี้ไปพิจารณาเพื่อประกอบในการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรม และพิจารณาเพื่อประกอบในกลุ่มกิจกรรม และพิจารณาถึงลำดับขั้นในการพัฒนา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการออกแบบและวางผังต่อไป

4.7 วิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนวัดกัลยาณ เพื่อที่จะสามารถสรุปบทบาทในปัจจุบัน และคาดการณ์บทบาทของพื้นที่ในอนาคตโดยดูจากแนวโน้ม ศักยภาพความเหมาะสมของพื้นที่ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และแผนพัฒนาตลอดจนโครงการทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องและมีส่วนส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของพื้นที่ศึกษาในอนาคต โดยมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

4.7.1 วิเคราะห์จากแผนพัฒนาต่างๆ ซึ่งได้แก่ การศึกษาจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผังเมืองรวม สรุปเป็นบทบาทจากอดีต ปัจจุบัน และบทบาทในอนาคตดังนี้

4.7.1.1 ด้านเศรษฐกิจ

อดีต - เป็นเมืองที่มีบทบาทศูนย์กลางการค้า-การเกษตร

ปัจจุบัน - ศูนย์กลางการท่องเที่ยว

อนาคต - เป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยว

4.1.1.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

อดีต - เป็นเขตเมืองหลวงก่อนเป็นกรุงเทพมหานคร

- เป็นประตูเข้าสู่ฝั่งพระนคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปัจจุบัน - มีเส้นทางคมนาคมขนส่งผ่านไปยังภูมิภาคอื่นๆ
 อนาคต - มีเส้นทางคมนาคมขนส่งโดยทางรถ และ คมนาคมขนส่งทาง
 น้ำไปยังภูมิภาคอื่นๆ

4.2.1.3 ด้านการบริการทางสังคม

- อดีต - เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย
 ปัจจุบัน - เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย
 อนาคต - เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

4.7.2 วิเคราะห์จากบทบาทในปัจจุบัน

จากบทบาทในปัจจุบันและแผนพัฒนาตลอดจนศักยภาพต่างๆ ของชุมชนวัด
 กัลยาณิ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสภาพการพัฒนาของชุมชนได้ดีขึ้น แต่ในสภาพ
 ปัจจุบันการพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวถูกข้อจำกัดในด้านกายภาพของพื้นที่ ทำให้
 การพัฒนาสำหรับบทบาทต่างๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีอุปสรรคและข้อจำกัด

ดังนั้นจากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ควรมีการส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่เดิมของพื้นที่
 บริเวณชุมชนให้สามารถตอบสนองต่อแผนและนโยบายให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงศักยภาพในด้าน
 ต่างๆ ให้มากที่สุด และพัฒนาพื้นที่ใหม่เพื่อที่สามารถรองรับกิจกรรมความเป็นศูนย์กลางและ
 บทบาทที่จะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ ในอนาคต

บทที่ 5

การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา

5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาชุมชนย่านวัดกัลยาณ์ เป็นการศึกษาเพื่อวางแผนการพัฒนาในด้านกายภาพและสังคม โดยคำนึงถึงนโยบาย และแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องสภาพ ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่มาเป็นตัวกำหนด ความมุ่งหมาย (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) และเป้าหมาย (Target) เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

5.1.1 ความมุ่งหมายของการพัฒนา (Goal)

ความมุ่งหมายของโครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ จากผลการวิเคราะห์ บทบาทหน้าที่หลักของชุมชนวัดกัลยาณ์ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.1 พัฒนาบริเวณที่เหมาะสมในพื้นที่ศึกษา ให้เป็นย่านประวัติศาสตร์ และศูนย์กลางทางวัฒนธรรม โดยให้เชื่อมต่อกับกิจกรรมของชุมชนเดิมได้เต็มได้

5.1.1.2 พัฒนาบริเวณที่อยู่อาศัยให้มีความสอดคล้องกับย่านประวัติศาสตร์

5.1.2 วัตถุประสงค์ (Objective) แยกวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายดังนี้

5.1.2.1 กำหนดที่ตั้ง และการจัดรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้อง

และพอเพียงกับความต้องการในอนาคต

5.1.2.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรมภายในโครงการสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้ใช้ และให้มีความต่อเนื่องกับสภาพของชุมชนเดิม

5.1.2.3 ส่งเสริมให้กิจกรรมที่สามารถดึงดูดผู้เข้ามาใช้โครงการ

5.1.2.4 จัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของพื้นที่กิจกรรมในอนาคต

5.1.2.5 จัดวางรูปแบบโครงข่ายคมนาคม เพื่อให้สอดคล้องและเกิดความสะดวกของการเข้าถึงกิจกรรม และสามารถเชื่อมโยงโครงข่ายกับพื้นที่เกี่ยวข้องโดยรวม

5.1.3 เป้าหมาย (Target)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3.1 กำหนดกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ ได้แก่ พื้นที่โบราณสถาน ชุมชนเก่า ตลาดเก่า และอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

5.1.3.2 วางผังการใช้ที่ดินและออกแบบพื้นที่ภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มของกิจกรรมให้สอดคล้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

5.1.3.3 กำหนดระบบสัญญาณภายในด้วยทางเท้า และยานพาหนะพร้อมระบบการสัญจรที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว

5.1.3.4 กำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง กับการบริการด้านขนส่งสาธารณะ เช่น ท่าเรือ เป็นต้น

5.1.3.4 กำหนดรูปแบบการขยายตัวและพื้นที่เพื่อการขยายตัวต่อเนื่องกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้พอเพียง

5.1.3.5 ปรับปรุงระบบจินตภาพชุมชนของพื้นที่ศึกษาที่มีอยู่เดิม และพัฒนาองค์ประกอบใหม่ที่สามารถรองรับและส่งเสริมภูมิทัศน์ของพื้นที่ศึกษาให้ดีขึ้น

5.1.3.6 ส่งเสริมการใช้ทางเท้าสำหรับการเชื่อมโยงของแต่ละกิจกรรมให้ปลอดภัยเหมาะสมและสวยงาม

5.1.3.7 วางผังกลุ่มกิจกรรม และกลุ่มอาคารให้เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน

5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต

จากการศึกษาพบว่า บริเวณพื้นที่โครงการจะมีบทบาทที่สำคัญคือ เป็นศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์ในระดับเขตในอนาคต สามารถต่อเนื่องกับพื้นที่ในเขตใกล้เคียง หรือเขตอิทธิพลได้ โดยรอบดังนั้นการคาดการณ์จำนวนผู้มาให้บริการพื้นที่โครงการในอนาคต จึงแบ่งประเภทผู้ใช้บริการออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ประชากรเขตชุมชน
- ประชากรในเขตอิทธิพล

การคาดการณ์ผู้ใช้บริการของพื้นที่โครงการจากผู้ใช้บริการ 2 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 ประชากรในชุมชน เนื่องจากเขตธนบุรีเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากการคาดการณ์ประชากรส่วนใหญ่ของเขตในอนาคตใช้วิธีการ Rate of Population Growth เพื่อคาดการณ์ประชากรของเขตในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีข้อสมมุติที่ว่าสภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสภาพสังคมของเขตธนบุรี ในช่วง 20 ปีข้างหน้า มีสภาพเหมือนในปัจจุบัน จะได้จำนวนประชากรในอนาคตดังนี้

สูตร Rate of Population Growth

$$R = \sqrt[n]{\frac{pt}{Po}} - 1$$

R = อัตราเพิ่ม

n = จำนวนปีจากปีปัจจุบันถึงปีสุดท้าย

pt = ประชากรในปีปัจจุบัน

po = ประชากรปีต้น

สูตร Projection

$$pn = pt (1+R)^n$$

pn = จำนวนประชากรของปีที่คาดการณ์

pt = จำนวนประชากรในปีปัจจุบัน (ปีฐาน)

R = อัตราการเพิ่มจำนวนประชากร

จากการคาดการณ์จำนวนประชากรโดยใช้สูตร Rate of Population Growth จะได้ผลสรุปจำนวนประชากรในอนาคต ดังนี้

ประชากรเขตธนบุรี ปี 2541 = 193,783 คน

ประชากรเขตธนบุรี ปี 2550 = 132,034 คน

ประชากรเขตธนบุรี ปี 2570 = 129,525 คน¹

และจากการคาดประมาณประชากรในอนาคต ปี 2570 ของเขตธนบุรีจะใช้จำนวนประชากรจากการคาดการณ์โดยใช้สูตร Rate of Population Growth คือ 129,525 คน เพราะสภาพในปัจจุบันมีการมีการย้ายออกของคนในพื้นที่และมีประชากรแฝงมากขึ้นเหล่านี้ ล้วนส่งผลถึงการขยายตัวของชุมชน การขยายตัวของประชากร และแรงงานในธนบุรีมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ประชากรในเขตอิทธิพล

1 จากกรณีวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลของเขตธนบุรี จะใช้การคาดการณ์โดยใช้สูตร Rate of Population Growth เช่นเดียวกันกับการคาดการณ์ประชากรในเขตธนบุรี แต่จำนวนประชากรในเขตอิทธิพลที่จะเข้ามาใช้บริการในพื้นที่โครงการนั้น จะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งอยู่กับระยะทางในการเดินทาง แรงจูงใจต่างๆ การคำนวณหาจำนวนประชากรในเขตอิทธิพลที่จะเข้ามาใช้ในพื้นที่โครงการ จะใช้สูตรแรงจูงใจของ REILLY ซึ่งเป็น GRAVITY MODEL ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

$$R_j = \frac{P_j}{d_{ij}^2} \text{ และ}$$

$$\text{Prob} = \frac{R_j}{\sum P_j / d_{ij}^2}$$

R_j — แรงดึงดูดใจในตการให้บริการ

Prob — ความน่าจะเป็นประชากรในเขตอิทธิพลจะเข้ามาใช้พื้นที่โครงการ

P_j — จำนวนประชากรในเขตอิทธิพล

D_{ij} — ระยะทางระหว่างเขต i และเขต j

ตารางที่ 5.1 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้โครงการปี พ.ศ. 2550²

พื้นที่	พ.ศ.2550 (คน)	ระยะทาง (กม.)	แรงดึงดูดใจ	ความเป็นไปได้	ประชากรใน เขตอิทธิพล ที่มาใช้ บริการ
เขตบางกอกใหญ่	79,637	2	19,909.25	0.3456	27,522
เขตพระนคร	64,356	2.8	8208.67	0.1425	9,170
สัมพันธวงศ์	30,640	2.5	4,902.4	0.0851	2,607
เขตคลองสาน	84,821	2	21,205.25	0.3681	31,222
เขตจอมทอง	165,070	7	3,368.77	0.0584	9,640
รวม	424,524	-	57,594.34	-	80,161

2 จากทราวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้
โครงการปี พ.ศ. 2570³

พื้นที่	พ.ศ.2570 (คน)	ระยะทาง (กม.)	แรงดึงดูดใจ	ความ เป็นไปได้	ประชากรใน เขตอิทธิพล ที่มาใช้ บริการ
เขตบางกอกใหญ่	79,325	2	19,831.25	0.3550	28,160
เขตพระนคร	63,725	2.8	8,128.18	0.1455	9,271
สัมพันธวงศ์	30,388	2.5	4,862.08	0.0870	2,643
เขตคลองสาน	83,786	2	20,946.5	0.3750	31,419
เขตจอมทอง	164,691	7	2,084.69	0.0373	6,142
รวม	421,915	-	55,852.7	-	77,635

จากการวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้บริการของพื้นที่โครงการจากประชากร 2 ประเภท คือ
ประชากรในเขตชุมชนเมือง, ประชากรในเขตอิทธิพล ได้ผลสรุปดังนี้

1) ประชากรในเขตธนบุรี	129,525	คน
2) ประชากรในเขตอิทธิพล	77,635	คน
รวมผู้ใช้บริการทั้งหมด	207,160	คน

5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามาใช้บริการพื้นที่ โครงการ

จากการศึกษาและวิเคราะห์คาดการณ์จำนวนประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่โครงการนั้นเป็น
ภาพรวมเท่านั้น การศึกษาในส่วนของลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามาใช้บริการจะ
เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดลักษณะและประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องและ
เหมาะสมกับลักษณะและพฤติกรรมของประชากรตามความเป็นจริงได้มากขึ้น

5.3.1 ลักษณะประชากร แบ่งออกเป็นลักษณะดังนี้

5.3.1.1 ประชากรในเขตอิทธิพล ได้แก่ ประชากรในเขตพื้นที่ข้างเคียง ส่วนใหญ่
จะอยู่ในวัยแรงงาน ในช่วงอายุ 15-34 ปี

³ จากการวิเคราะห์

ประชากรในเขตอิทธิพลสามารถแปลลักษณะประชากรในเขตอิทธิพลส่วนนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มของประชากรที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงจนถึงสูง มียานพาหนะที่สามารถเข้ามาใช้บริการของพื้นที่ได้โดยสะดวก อีกกลุ่มเป็นประชากรที่มีรายได้ปานกลางจนถึงต่ำ ส่วนใหญ่เป็นประชากรที่ไม่มีพาหนะในการเดินทาง ส่วนใหญ่ต้องใช้บริการจากขนส่งสาธารณะในการเดินทางเข้าสู่โครงการ

5.3.1.2 ประชากรในเขตพื้นที่ คือ ประชากรในเขตบางเขน ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงานในช่วงอายุ 15-34 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการค้า/บริการ

5.3.2 พฤติกรรมของกลุ่มประชากร

ประชากรในเขตอิทธิพล ลักษณะของพฤติกรรมของประชากรในเขตและประชากรในเขตบริการรอบนอก จะมีพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากในเขตเมืองของแต่ละชุมชนเป็นชุมชนที่มีย่านประวัติศาสตร์แบบศูนย์กลางเดียว ลักษณะของพฤติกรรมจึงใกล้เคียงกัน การเข้าใช้บริการจะเข้ามาใช้บริการเพื่อ และซื้อสินค้าอื่นๆ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค สถานที่ที่นิยมไปใช้บริการ ได้แก่ ตลาดสด และร้านค้าย่อย บทบาทของตลาดสดและร้านค้าย่อย จึงจะยังคงมีความสำคัญสำหรับผู้มีรายได้ปานกลางถึงรายได้ต่ำอย่างต่อเนื่อง และแนวโน้มในอนาคตของกิจกรรมประเภทการท่องเที่ยวจะมีลักษณะขยายตัวขึ้น ซึ่งพื้นที่ศึกษามีโบราณสถานซึ่งถือว่าเป็นมรดกล้ำค่าของชาติ สำหรับให้ศึกษาและเยี่ยมชม

5.4 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต

5.4.1 การกำหนดพื้นที่กิจกรรมในอนาคต

เกณฑ์ในการพิจารณา เพื่อคาดการณ์พื้นที่ของกิจกรรมต่างๆ ในอนาคตจะพิจารณาจากสัดส่วนของปริมาณพื้นที่กิจกรรมแต่ละประเภทในปัจจุบันต่อจำนวนประชากร เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ศึกษาให้มากที่สุด โดยมีกิจกรรมเสนอแนะบางอย่างเพื่อส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่ศึกษา

5.4.2 สรุปลักษณะพื้นที่ศึกษาในอนาคต

จากการวิเคราะห์เพื่อคาดการณ์พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชนวัดกัลยา พบว่า พบว่าขนาดของชุมชนวัดกัลยามีพื้นที่รวมประมาณ 186 ไร่ หรือ 0.29 ตารางกิโลเมตร

บทที่ 6

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ

6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ศึกษา

แนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณในอนาคต ในอนาคตได้นำผลของการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน นโยบาย เป้าหมายในการพัฒนา และความต้องการของพื้นที่กิจกรรมต่างๆ มาสรุปรวมเป็นแนวคิดเพื่อการเสนอแนะทางในการพัฒนา โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยตามนโยบาย เป้าหมาย รวมทั้งการออกแบบและวางผังชุมชนวัดกัลยาณที่คำนึงถึงความสัมพันธ์กับย่านประวัติศาสตร์เดิม โดยคำนึงถึงระบบภูมิทัศน์ชุมชนที่เหมาะสมตามหลักวิชาการออกแบบชุมชนเมือง และมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยให้การนำแผนและผังไปปฏิบัติให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้

การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

6.1.1 เป็นการนำเสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาทางด้านกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม แนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรม การกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง การจัดระบบทางเดินเท้า แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่โครงการ และภาพรวมของการออกแบบเป็นการนำเสนอในรูปแบบของแผนผังภาพ 2 มิติ และ 3 มิติ

6.1.2 เป็นการนำเสนอมาตรการ ในการสนับสนุนการดำเนินการ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประกอบไปด้วยวาระในการพัฒนาการต่างๆ ที่จะนำมาใช้สนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายรวมทั้งองค์การบริหาร ดังมีรายละเอียดดังนี้

6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ

ในการพัฒนาด้านกายภาพของชุมชนวัดกัลยาณ ได้กำหนดแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาด้านกายภาพที่สำคัญ ดังนี้

- คำนึงถึงการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม ในพื้นที่อย่างมีระบบมีการจัด

ลำดับศักยภาพที่ดี สามารถเชื่อมโยงกับระบบโครงข่ายคมนาคมได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เกิดความสะดวกกว่าความเป็นอยู่เดิมได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ เกิดความสะดวก และปลอดภัยในด้านการสัญจร รวมทั้งมีโครงข่ายที่สามารถเข้าถึงในส่วนต่างๆ ของพื้นที่ได้โดยสะดวก

- คำนึงถึงการกำหนดที่ตั้ง ของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่โครงการกับกลุ่มกิจกรรม ของชุมชนวัดกัลยาณณ์และกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ รอบพื้นที่โครงการ โดยให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วางกิจกรรมที่มีแรงดึงดูดสูงให้อยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง

- คำนึงถึงระบบทางเดินเท้า ซึ่งมีระบบที่มีความสำคัญ สามารถเชื่อมโยงกับระบบอื่น ตลอดจนใช้เป็นตัวเชื่อมต่อของทุกๆ กิจกรรมภายในพื้นที่โครงการและกิจกรรมของพื้นที่ชุมชนเดิม ตลอดจนกิจกรรมรอบพื้นที่โครงการ โดยคำนึงถึงโครงข่าย ความสัมพันธ์ การเชื่อมโยงกับระบบขนส่งสาธารณะของเมือง ความปลอดภัย และมีความสัมพันธ์กับพื้นที่เปิดโล่งซึ่งใช้เป็นตัวเชื่อมโยงทุกๆ กิจกรรม

- คำนึงถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ที่สามารถส่งเสริมสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศของท้องถิ่น รวมทั้งคำนึงถึงรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่โครงการ และเอกลักษณ์ของกิจกรรมแต่ละประเภท

- คำนึงถึงการออกแบบวางผังที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ของพื้นที่ศึกษาเนื่องจากบริเวณพื้นที่ศึกษาถูกกำหนดให้เป็นย่านประวัติศาสตร์นั้น เป็นการใช้ที่ดินประเภทพักอาศัย พาณิชยกรรมเดิม และพื้นที่ว่าง

ดังนั้นการออกแบบทางกายภาพนั้น จะนำเสนอการออกแบบเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอความคิด ในการจัดระบบโครงข่าย ของพื้นที่ เพื่อให้เกิดภาพรวมระหว่างการใช้ที่ดิน กับระบบโครงข่ายคมนาคมมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับบทบาท วัตถุประสงค์เป้าหมายที่จะพัฒนาพื้นที่โครงการ ให้เป็นชุมชนที่มีศักยภาพในอนาคต

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมภายในพื้นที่โครงการ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการนำเสนอความคิดในการออกแบบและวางผังชุมชนวัดกัลยาณณ์

ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่และระบบโครงข่ายคมนาคม

6.2.1 แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่

การจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่ศึกษา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมบทบาทที่สำคัญของย่านประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานให้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น จึงเสนอแนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่ขึ้น

จากข้อกำหนดการใช้ที่ดินของเขตธนบุรี โดยเฉพาะในบริเวณที่ศึกษานั้น มีถนนสายหลักคือถนนประชาธิปไตยและถนนอรุณอมรินทร์ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันพบว่าความเจริญจะอยู่ริมถนนสายหลักทั้งสองสายส่วนลึกเข้าไปจะเป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่าง จึงทำให้พื้นที่ด้านในขาดการเข้าถึงและการเชื่อมต่อ ของกิจกรรมบริเวณริมถนนอรุณอมรินทร์ ดังนั้นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว จึงเสนอให้เปลี่ยนแปลงพื้นที่ศึกษา โดยพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว พาณิชยกรรม การบริการ ศูนย์ราชการ และแหล่งที่อยู่อาศัย เพื่อให้ผังเมืองรวมสามารถควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ต่อไปในอนาคต

6.2.2 แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม

สำหรับการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้มีความสัมพันธ์กับระบบของการใช้ที่ดิน มีโครงข่ายที่เป็นระบบและมีความสัมพันธ์กับโครงข่ายของย่านประวัติศาสตร์และโครงข่ายคมนาคมของชุมชน สามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมต่างๆ ระหว่างพื้นที่ของกิจกรรมโดยรอบพื้นที่ศึกษากับกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา โดยมีความคิดของการจัดระบบเส้นทางคมนาคม ดังนี้

- เส้นทางเดิมที่ยังคงสภาพไว้ มีระบบโครงข่ายที่ดีและมีขนาดของผิว

การจราจรตามข้อกำหนดของผังเมืองรวม

- เส้นทางเดิมที่กำหนดให้มีการขยายผิวจราจร
- เส้นทางที่ผังเมืองรวมกำหนดให้เกิดขึ้นในอนาคต
- เส้นทางเสนอแนะเพื่อตัดใหม่สามารถเชื่อมโยงให้โครงข่ายเป็นระบบ

และเกิดความต่อเนื่องที่ดี สอดคล้องกับการใช้ที่ดินในปัจจุบันและอนาคต

จากการวิเคราะห์ในด้านของโครงข่ายคมนาคมในสภาพปัจจุบันของพื้นที่ ทำให้ทราบ ว่าถนนสายรองและสายย่อย ยังมีปัญหาผิวการจราจรค่อนข้างแคบ โครงข่าย

คมนาคมไม่เป็นระบบ ไม่มีลำดับศักดิ์ของระบบถนนที่ดี ถนนสายย่อยที่มาเชื่อมต่อกับถนนสายหลักมีขนาดเล็ก และขาดเครื่องประดับถนนที่เหมาะสม

ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวควรที่จะมีการปรับปรุง และการวางแผนออกแบบโครงข่ายคมนาคมเพื่อให้เกิดโครงข่ายที่เป็นระบบ มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามลำดับศักดิ์ของถนนที่ดี สำหรับรายละเอียดการปรับปรุง และการเสนอแนะการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมพื้นที่ศึกษามี ดังนี้

- เนื่องจากพื้นที่บางส่วนที่ใช้ในการตัดถนนเพิ่มเติม นั้น มีไม่เพียงพอ ดังนั้น จึงใช้แนวความคิดการจัดรูปที่ดินภายในชุมชน เข้ามาใช้ในการจัดระหว่างโครงข่ายคมนาคมที่พักอาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

- ปรับปรุงเครื่องประดับถนน ตามพื้นที่ที่ยังขาดแคลนอยู่ เช่น พื้นที่ตามทางเดินเท้า พื้นที่ของสวนสาธารณะ พื้นที่ของบริเวณชุมชนต่างๆ พื้นที่พาณิชยกรรม ศาสนสถาน และสถาบันราชการ

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมภายในพื้นที่โครงการ

6.2.3 แนวความคิดในการจัดกลุ่มกิจกรรม

การวางผังของกลุ่มกิจกรรมนี้ ข้อควรคำนึงที่สำคัญคือ ความเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละประเภทที่จัดวางลงในพื้นที่ ควรสอดคล้องและเชื่อมโยงกับกิจกรรมของชุมชนเดิม ความสะดวกในการเข้าถึงกิจกรรม ความสัมพันธ์กับโครงข่ายคมนาคมของชุมชน แหล่งศาสนสถานแหล่งพาณิชยกรรม และสถานราชการ อย่างเป็นระบบความเป็นไปได้ในการลงทุน และการจัดวางกลุ่มกิจกรรมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อให้การจัดกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่โครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงเสนอแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ 3 แนวทาง เพื่อวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสีย และสรุปเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับการออกแบบต่อไป โดยกำหนดความคิดในการลงกลุ่มกิจกรรม ออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่อยู่อาศัย
2. กลุ่มพาณิชยกรรม
3. กลุ่มสถาบันราชการ
4. กลุ่มสถาบันการศึกษา
5. กลุ่มอนุรักษ์
6. กลุ่มพื้นที่สาธารณะ

จากกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ทั้ง 6 กลุ่ม จะนำมากำหนดความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มกิจกรรม การกำหนดความสัมพันธ์จะเป็นการวางโครงสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และสะดวกในการให้บริการ โดยความสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ 6 กลุ่ม กิจกรรม มีดังนี้

- กลุ่มที่พักอาศัย

เป็นกลุ่มกิจกรรมที่รองรับคนในชุมชน ที่มีลักษณะเป็นชุมชนแออัดซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ที่ขาดสุขลักษณะ จึงต้องมีการปรับปรุงสภาพของชุมชนให้ดีขึ้นได้ สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ ได้

- กลุ่มพาณิชย์กรรม

เป็นกลุ่มที่รองรับการค้าขายในพื้นที่ศึกษา และพัฒนาให้กิจกรรมนี้สามารถรองรับคนในและนอกชุมชนได้ โดยสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่นได้

- กลุ่มสถาบันราชการ

เป็นกลุ่มกิจกรรมที่ให้บริการประชาชนในพื้นที่ศึกษาและประชาชนในเขตอิทธิพล ซึ่งมีการเข้าถึงที่สะดวก ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ

- กลุ่มสถาบันการศึกษา

เป็นกลุ่มบริการสังคมให้บริการแก่เยาวชนในพื้นที่ศึกษาและประชาชนในเขตอิทธิพล

- กลุ่มอนุรักษ

เป็นกลุ่มที่รองรับแผนแม่บทของกรุงเทพมหานครในเรื่องการอนุรักษพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน

- กลุ่มพื้นที่สาธารณะ

เป็นกลุ่มกิจกรรมประเภท Urban Space และ Open Space ลักษณะของ Urban Space เป็นกลุ่มกิจกรรมที่เกิดจากการล้อมรอบที่ว่างของอาคาร และ Open Space เป็นที่โล่งตามธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่ศึกษาอยู่ในเมืองดังนั้นในกลุ่มกิจกรรมนี้จะเป็น Urban Space เพื่อช่วยให้พื้นที่ศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น สามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหรือที่รวมกิจกรรมของคนในพื้นที่และพื้นที่อิทธิพล

เมื่อได้ทราบถึงความสัมพันธ์ ของกลุ่มกิจกรรมกับผู้ให้บริการ การกำหนดที่ตั้งของแต่ละกิจกรรมในพื้นที่ จะกำหนดเป็นแนวทางเลือก 3 แนวทาง เพื่อวิเคราะห์ถึงข้อดี-ข้อเสีย และสรุปเป็นแนวทางเลือกที่เหมาะสมโดยมีแนวความคิดของแต่ละทางเลือกดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.3.1 แนวทางเลือกที่ 1

กำหนดให้กลุ่มที่พักอาศัย อยู่โดยรอบพื้นที่อนุรักษ์สลักับสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอยู่เดิม พื้นที่ชุมชนโบราณให้อยู่ในกลุ่มอนุรักษ์ พื้นที่สถาบันราชการอยู่บริเวณหน้าวัดประยุรวงศริมแม่น้ำเจ้าพระยา กำหนดให้พื้นที่พาณิชยกรรมอยู่บริเวณกึ่งกลางของพื้นที่ศึกษาติดถนนอรุณอมรินทร์ มีพื้นที่เปิดโล่งบริเวณริมคลองบางกอกใหญ่เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ของวัดกัลยาณ์ และมีการสร้างทางเดินริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถเดิน ปั่นจักรยาน วิ่ง นั่งชมทิวทัศน์แม่น้ำได้ และยังสามารถเป็นเขื่อนกันน้ำได้ มีการสร้างทางเดินในชุมชนบริเวณคลองกุฎีจีน โดยขยายให้กว้างสามารถปั่นจักรยานผ่านได้ เปิดพื้นที่สีเขียวบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงสะพานพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โดยจะเชื่อมกิจกรรมของพื้นที่เข้าด้วยกันด้วยทางเดินเท้าที่กว้าง ให้สวนสาธารณะอยู่หลังโรงเรียนศึกษานารี พื้นที่รวมกิจกรรมอยู่บริเวณศาสนสถานต่างๆ เป็นศูนย์กลางชุมชน ทางเลือกแบบที่ 1 สามารถสรุปข้อดี-ข้อเสีย ได้ดังนี้

ข้อดี

- กลุ่มพาณิชยกรรมสามารถ สอดคล้องกับการขยายตัวในสภาพปัจจุบัน ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวกลุ่มที่อยู่อาศัยสามารถเข้าถึงพื้นที่ต่างๆได้สะดวก
- พื้นที่สีเขียวที่กำหนด ช่วยให้เมืองมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นและสามารถป้องกันการขยายตัวของกลุ่มกิจกรรมได้ดี
- ถนนที่ใหม่จะสามารถเชื่อมต่อกิจกรรมให้เป็นระบบขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสีย

- แนวทางการเลือกนี้ เป็นการเปิดชุมชนทำให้ชุมชนขาดความเป็นส่วนตัว

6.2.3.2 แนวทางเลือกที่ 2

กำหนดให้กลุ่มที่พักอาศัย อยู่โดยรอบพื้นที่อนุรักษ์สลักับสถาบันการศึกษา ตลอดแนวถนนอรุณอมรินทร์ พื้นที่ชุมชนโบราณให้อยู่ในกลุ่มอนุรักษ์ พื้นที่สถาบันราชการอยู่บริเวณหน้าวัดประยุรวงศริมแม่น้ำเจ้าพระยา กำหนดให้พื้นที่พาณิชยกรรมอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเคยเป็นตลาดเดิมก่อนที่จะสร้างสะพานพุทธและบริเวณใต้ทางขึ้นสะพานพระปกเกล้า มีพื้นที่เปิดโล่งบริเวณริมคลองบางกอกใหญ่เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ของวัดกัลยาณ์ และมีการสร้างทางเดินริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถเดิน ปั่นจักรยาน วิ่ง นั่งชมทิวทัศน์แม่น้ำได้ และยังสามารถเป็นเขื่อนกันน้ำได้ มีการสร้างทางเดินในชุมชนบริเวณคลองกุฎีจีน โดยขยายให้กว้างสามารถปั่นจักรยานผ่านได้ โดยจะเชื่อมกิจกรรมของ

พื้นที่เข้าด้วยกันด้วยทางเดินเท้าที่กว้าง ให้สวนสาธารณะอยู่หลังโรงเรียนศึกษานารี พื้นที่รวมกิจกรรมอยู่บริเวณศาสนสถานต่างๆ เป็นศูนย์กลางชุมชน ทางเลือกแบบที่ 2 สามารถสรุปข้อดี-ข้อเสีย ได้ดังนี้

ข้อดี

- พื้นที่อยู่อาศัยมีความชัดเจนและมีการเข้าถึงที่สะดวก

ข้อเสีย

- ความต่อเนื่องของกิจกรรมไม่ทั่วถึงพื้นที่
- เกิดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณพาณิชยกรรม และอาจก่อให้เกิดปัญหา

สิ่งแวดล้อมริมแม่น้ำเจ้าพระยา

6.2.3.3 แนวทางเลือกที่ 3

กำหนดให้กลุ่มที่พักอาศัย อยู่โดยรอบพื้นที่อนุรักษ์สลับกับสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอยู่เดิม พื้นที่ชุมชนโบราณให้อยู่ในกลุ่มอนุรักษ์ พื้นที่สถาบันราชการอยู่บริเวณหน้าวัดประยุรวงศริมแม่น้ำเจ้าพระยา กำหนดให้พื้นที่พาณิชยกรรมอยู่บริเวณกึ่งกลางของพื้นที่ศึกษาติดถนนอรุณอมรินทร์ มีพื้นที่เปิดโล่งบริเวณริมคลองบางกอกใหญ่เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ของวัดกัลยาณ์ และมีการสร้างทางเดินริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถเดิน ปั่นจักรยาน วิ่ง นั่งชมทิวทัศน์แม่น้ำได้ และยังสามารถเป็นเขื่อนกั้นน้ำได้ มีการสร้างทางเดินในชุมชนบริเวณคลองกุฎีจีน โดยขยายให้กว้างสามารถปั่นจักรยานผ่านได้ เปิดพื้นที่สีเขียวบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงสะพานพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โดยจะเชื่อมกิจกรรมของพื้นที่เข้าด้วยกันด้วยทางเดินเท้าที่กว้าง ให้สวนสาธารณะอยู่ตรงทางขึ้นสะพานพุทธ พื้นที่รวมกิจกรรมอยู่บริเวณศาสนสถานต่างๆ เป็นศูนย์กลางชุมชนและบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทางเลือกแบบที่ 3 สามารถสรุปข้อดี-ข้อเสีย ได้ดังนี้

ข้อดี

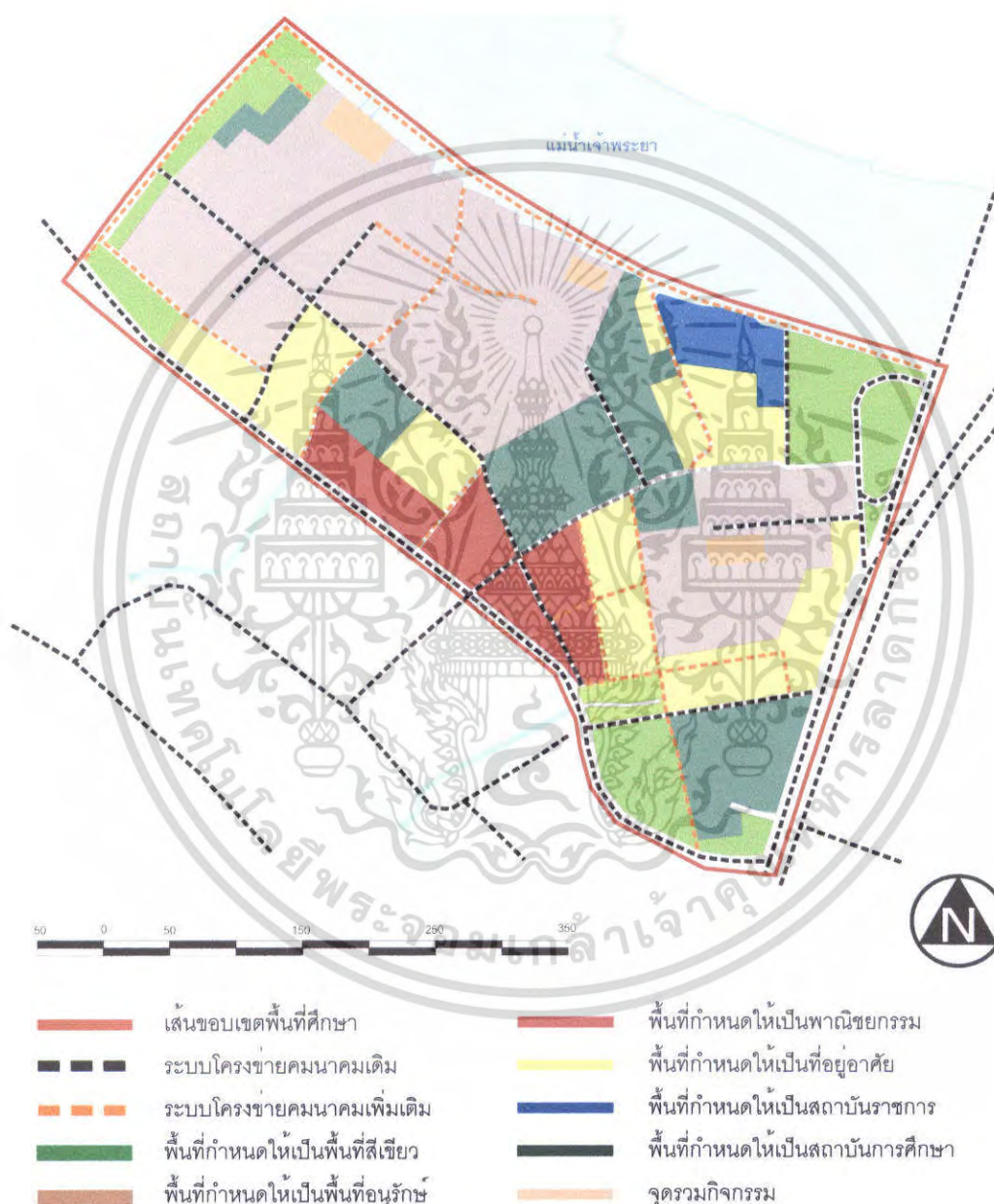
- ทางเดินริมน้ำทำให้พื้นที่ริมแม่น้ำเกิดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นและยังเปิดมุมมองที่สวยงามจากฝั่งตรงข้ามแม่น้ำ

- พื้นที่เปิดโล่งริมคลองบางกอกใหญ่ช่วยทำให้เมืองมีความน่าอยู่
- การเข้าถึงพื้นที่โบราณสถานมีความสะดวกและต่อเนื่อง

ข้อเสีย

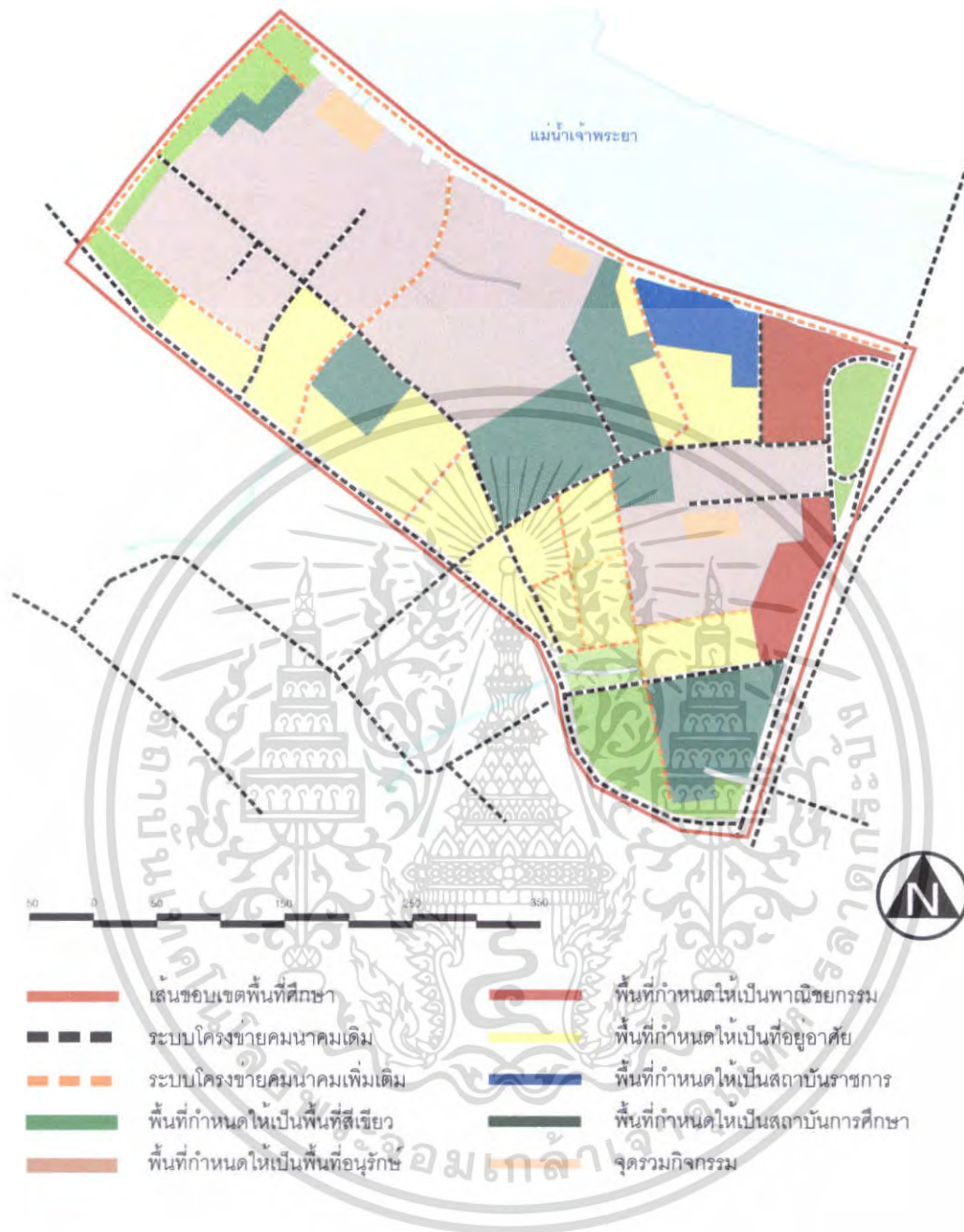
- พื้นที่พาณิชยกรรมมีการกระจุกตัวยากต่อการขยายตัวในอนาคต

- พื้นที่อยู่อาศัยมีมากจนอาจก่อให้เกิดปัญหาความแออัด และยังคงควบคุมการขยายตัวได้ลำบาก ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาสังคมในอนาคตได้

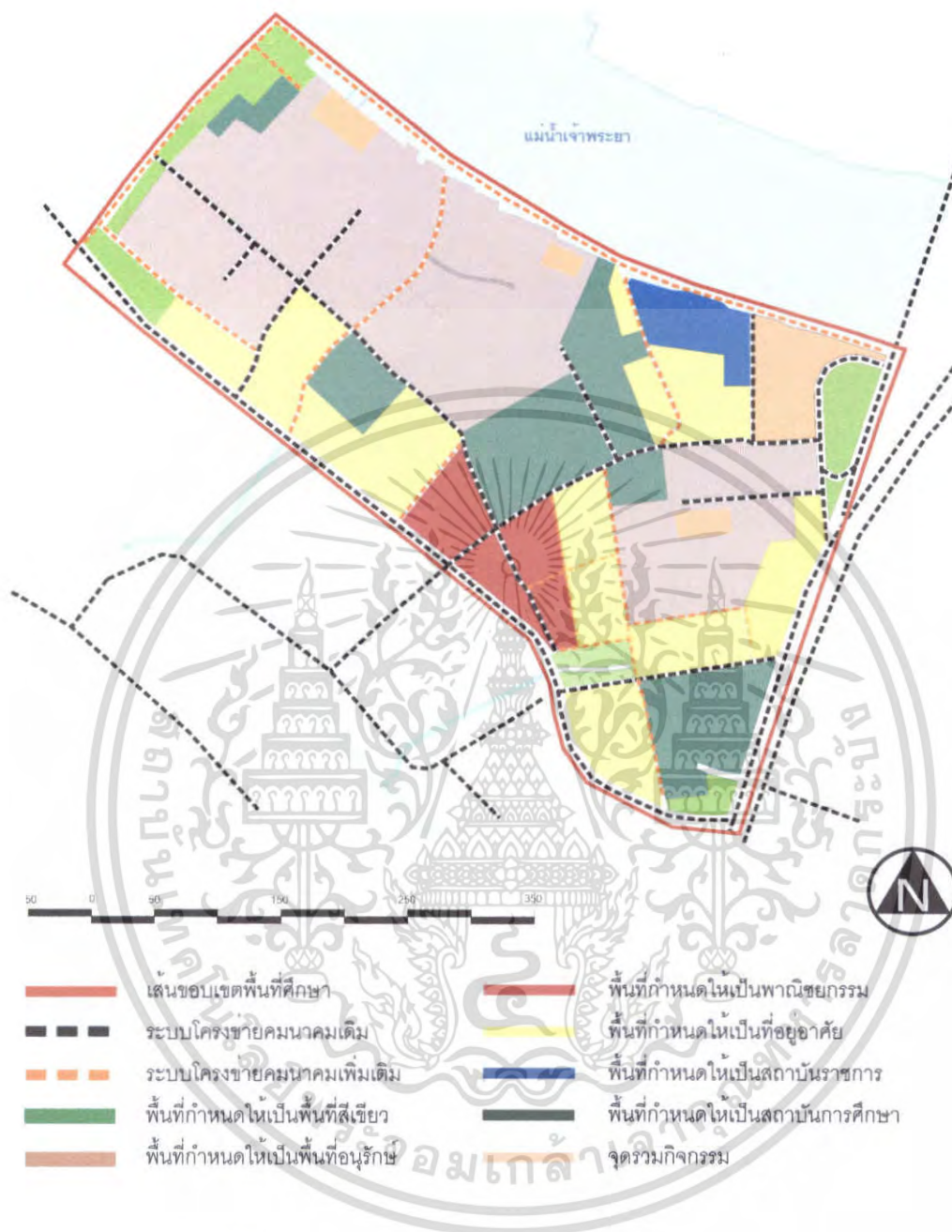
ภาพที่ 6.1 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.2 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.3 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.1 แสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม

ปัจจัย	แนวทางเลือก		
	1	2	3
1. ความสัมพันธ์กับกลุ่มกิจกรรมเดิม	A	B	A
2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรม	A	C	A
3. ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการพัฒนา	A	C	B
4. ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจร	B	C	B
5. ความสัมพันธ์กับโครงข่ายคมนาคม	A	B	A
6. สร้างโอกาสในการพัฒนาพื้นที่	B	B	C
7. ส่งเสริมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	A	C	B
รวม	26	17	23

โดยที่ให้คะแนน

A = 4 คะแนน

C = 2 คะแนน

B = 3 คะแนน

D = 1 คะแนน

จากตารางเปรียบเทียบเกณฑ์ในการคัดเลือก สรุปผลได้ว่า แนวทางเลือกที่ 1 มีความเหมาะสมที่สุด ในการนำไปวางแผนและออกแบบในรายละเอียดต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวความคิดในการออกแบบและวางแผนชุมชนวัดกัลยาณ์

ก่อนที่จะถึงขั้นตอนการวางแผนสำหรับโครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์ ได้กำหนดแนวความคิดบางประการที่จะนำไปใช้ในการออกแบบและวางแผนพื้นที่ศึกษา ในรายละเอียดตามแนวความคิดมีดังนี้

6.2.4 แนวความคิดในการกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง

พื้นที่เปิดโล่ง Space แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ Urban Space และ Open Space ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้เป็นแนวความคิดในการออกแบบศูนย์ชุมชนเมืองสะพานใหม่ดังนี้

1. พื้นที่เปิดโล่งภายในเมือง Urban Space เป็นลักษณะของพื้นที่ว่างที่ถูกปิดล้อมด้วยอาคารหรือแนวของต้นไม้
2. พื้นที่เปิดโล่ง Open Space คือลักษณะที่เปิดโล่งตามธรรมชาติโดยทั่วไป มีรายละเอียดในการพัฒนาดังนี้
  - กำหนดให้พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาและริมคลองบางกอกใหญ่ทำหน้าที่เป็นพื้นที่เปิดโล่ง ซึ่งจัดทำเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ เพื่อป้องกันการขยายตัวของกิจกรรมสู่พื้นที่ริมน้ำ อีกทั้งสร้างสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพที่ดีให้กับพื้นที่โครงการ
  - กำหนดให้พื้นที่ด้านหลังสถาบันการศึกษาเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชน อีกทั้งป้องกันการขยายตัวของพื้นที่กิจกรรม

6.2.5 แนวความคิดในการกำหนดทางเดินเท้า

แนวความคิดในการกำหนดทางเดินเท้า กำหนดให้มีระบบทางเดินเท้าที่สามารถใช้เชื่อมต่อระหว่างแต่ละกิจกรรม และทางเดินเท้าหลักที่สามารถเข้าถึงได้จากถนนอรุณอมรินทร์ ซึ่งเป็นถนนสายหลักของพื้นที่ กำหนดให้ระบบโครงข่ายทางเดินเท้าสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่เปิดโล่งที่กำหนดไว้แต่ละพื้นที่ และเชื่อมโยงไปยังพื้นที่โครงการ นอกจากนี้ระบบทางเดินเท้าที่กำหนดไว้ ยังสามารถเดินเท้าไปตามทางเดินริมถนนในพื้นที่โครงการได้สะดวกอีกด้วย ในบางส่วนส่งเสริมการเดินเท้าในระบบของ Pedestrian Mall ซึ่งสามารถเสริมสร้างบรรยากาศในการเดินเท้า อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมกิจกรรมการค้าให้เข้ากันเป็นระบบกับทางเดินเท้า

6.2.6 แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่

จากการวิเคราะห์จินตภาพในระดับชุมชนเมืองและระดับพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 องค์ประกอบของจินตภาพที่ยังไม่ได้ชัดเจนและไม่สมบูรณ์ ดังนั้นแนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่จึงพิจารณาแก้ไข และปรับปรุงจินตภาพให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยพิจารณาปรับปรุง 5 องค์ประกอบดังนี้

6.2.6.1 เส้นทาง (Path) กำหนดเส้นทางในระดับต่างๆ ดังนี้คือ

- เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่
- เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนเทศบาลสาย 1
- เส้นทางย่อย ได้แก่ ทางเดินเท้าที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างเส้นทางรองต่างๆ โดยเฉพาะใช้ทางเดินเท้าที่เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างแต่ละกิจกรรม และพื้นที่เปิดโล่ง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ กันของทุกกลุ่มกิจกรรมมากที่สุด

6.2.6.2 ขอบเขต (Edge) ด้านทิศเหนือมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นตัวแบ่งเขต ทิศใต้ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ทิศตะวันออกถนนประชาธิปไตย ทิศตะวันตกคลองบางกอกใหญ่เป็นตัวแบ่งเขต

6.2.6.3 ย่าน (District) การกำหนดย่านตามระบบจินตภาพชุมชนมีความสอดคล้องกับการกำหนดกลุ่มกิจกรรมอยู่แล้ว โดยกำหนดให้เป็นย่านของกิจกรรมหลักๆ ในพื้นที่อยู่ 4 บริเวณ ได้แก่ ย่านศาสนสถาน ย่านสถาบันการศึกษา ย่านที่พักอาศัย และย่านพักผ่อน (สวนสาธารณะ)

6.2.6.4 ที่รวมกิจกรรม (Node) มีลักษณะคล้ายย่าน โดยมีข้อแตกต่างในการเป็นที่รองกิจกรรม ได้แก่ สวนสาธารณะ ลานกีฬา

6.2.6.5 ภูมิสัญลักษณ์ (Landmark) เนื่องจากบริเวณพื้นที่โครงการส่วนใหญ่เป็นศาสนสถาน สถานศึกษา และที่พักอาศัยส่วนใหญ่ การกำหนดภูมิสัญลักษณ์จึงต้องกำหนดให้สอดคล้องกับกลุ่มกิจกรรม โดยมีแนวความคิดในการกำหนดภูมิสัญลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่โครงการ สรุปได้ดังนี้

กำหนดให้มีหมายตา (Landmark) ที่สำคัญของพื้นที่ อยู่บริเวณทางด้านซ้ายของพื้นที่โครงการ ภูมิสัญลักษณ์หรือที่หมายตาบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาแนวสายตากับภูมิสัญลักษณ์ตอนกลางของพื้นที่บริเวณ ซึ่งสามารถใช้เป็นที่หมายตาได้จาก 3 บริเวณ คือ วัดกัลยาณมิตร โบสถ์ข้างตาคูร์ต เจดีย์วัดประยุรวงศ์

6.2.7 แนวความคิดในการออกแบบระบบการเข้าถึง

ในการออกแบบระบบของการเข้าถึงพื้นที่โครงการแบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเข้าถึงจากภายนอกพื้นที่ และการเข้าถึงภายในพื้นที่

6.2.8 แนวความคิดในการออกแบบบริเวณที่จอดรถ

การออกแบบบริเวณที่จอดรถในพื้นที่โครงการได้กำหนดแนวความคิดในการจัดบริเวณที่จอดรถเป็น 3 ลักษณะ โดยให้สัมพันธ์กับระบบโครงข่ายคมนาคม การจัดวางกลุ่มกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

- จอดรถบนถนน กำหนดให้มีการจอดรถเป็นเวลา ในถนนสายรองและสายย่อย
- การจอดรถในลานจอดรถ โดยจอดกลางแจ้ง ในส่วนสถานศึกษา
- การจอดรถในอาคารจอดรถ กำหนดให้จอดในบริเวณย่านท่องเที่ยว

6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ

จากการกำหนดแนวความคิดในการออกแบบกลุ่มกิจกรรมและพื้นที่องค์ประกอบ ออกแบบด้านต่างๆ นำมารวมเป็นความคิดรวบยอด เพื่อจัดทำผังออกแบบในลักษณะ 3 มิติ ให้พื้นที่ศึกษามีความเป็นไปได้ที่จะสนองตอบต่อนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของ โครงการ โดยมีความเหมาะสม ถูกต้อง ตามหลักการแบบและวางผัง

6.3.1 ภาพรวมการออกแบบตามความมุ่งหมายของโครงการ

การพัฒนาพื้นที่บริเวณศึกษา ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ทางด้าน ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย ซึ่งในพื้นที่ศึกษาได้ถูกกำหนดเพื่อตอบสนองบทบาท ดังกล่าว ได้แก่ พื้นที่โบราณสถาน ชุมชนโบราณ ศูนย์วัฒนธรรม นอกจากนี้บริเวณพื้นที่ ศึกษายังได้รับการพัฒนา เพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะสำหรับการส่งเสริมสภาพแวดล้อม การ นันทนาการ และเป็นจุดที่ดึงดูดและมีความสัมพันธ์สนับสนุนกับกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ทั้งการจัด สภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ และพื้นที่รอบนอกในส่วนที่ต่อเนื่อง

6.3.2 ภาพรวมทั่วไปของการออกแบบ

ชุมชนวัดกัลยา มีพื้นที่ประมาณ 186 ไร่ มีถนนประชาธิปไตย และถนนอรุณ อัมรินทร์อินทรา เป็นถนนสายหลัก ปัจจุบันการเข้าถึงพื้นที่โครงการนั้น ออกแบบโดยใช้ระยะ ถอยร่นของอาคารเพื่อเปิดมุมมองในถนนย่อย รวมทั้งออกแบบทางเดินริมน้ำเพื่อช่วยลด ปัญหาน้ำท่วมและน้ำกัดเซาะตลิ่งการ และเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ภายใน

กลุ่มกิจกรรมหลักของโครงการจะอยู่ทางฝั่งริมน้ำของพื้นที่ศึกษา ในส่วน ของโบราณสถานถูกกำหนดให้ต่อเนื่องกันทางเดินริมน้ำ ส่วนพื้นที่พักอาศัยจะอยู่ติดกับ กลุ่มกิจกรรมการค้าและสถานการศึกษาทำให้กลุ่มกิจกรรมมีความต่อเนื่องกัน

6.4 แนวทางการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและผัง

การนำแผนและผังไปปฏิบัติ Implementation เป็นขั้นตอนที่สำคัญส่วนสุดท้ายของ กระบวนการวางผังออกแบบชุมชนเมือง ซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ มีความ ต่อเนื่องให้ผลตอบแทนที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐบาลและเอกชนผู้ลงทุน แนวความคิด ดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของการออกแบบเพื่อสาธารณะประโยชน์ คำนึงถึงผลกระทบ ต่อสังคมและส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาล ท้องถิ่น หรือเอกชน ที่พื้นฐานเหตุผลอยู่ที่ความ เป็นไปได้เข้าใจถึงการบริหาร และการทำงานของภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐบาลอยู่เสมอ อีกทั้งยังต้องสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ด้านนโยบาย วัฒนธรรม และเศรษฐกิจสังคมให้ สอดคล้องกันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในส่วนของการศึกษาเพื่อพัฒนาผ่านชุมชนวัดกัลยาณีนี้นี้กำหนดแนวคิดนำเสนอกลยุทธการนำแผนและนำไปปฏิบัติ เอกไว้ 3 องค์ประกอบดังนี้

- วาระในการพัฒนา
- มาตรการในการพัฒนา
- องค์การบริหารในการพัฒนา

6.4.1 วาระในการพัฒนา

จากการกำหนดเป้าหมายด้านระยะเวลาในการพัฒนาตามโครงการที่วางผังและออกแบบไว้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เป็นอย่างจริง จึงกำหนดช่วงเวลาในการพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ โดยแบ่งเป็นช่วงเวลา 5 ปี รวมเป็นช่วงเวลาทั้งหมดในการพัฒนามวม 20 ปี แบ่งลักษณะของการพัฒนาตามลักษณะของหน่วยงานออกเป็นภาครัฐบาล และภาคเอกชน โดยในส่วนของภาครัฐบาลนั้นดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน การสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ เป็นหลักส่วนภาคเอกชนนั้นดำเนินการในเรื่องกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ไป

การพัฒนาช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554

การพัฒนาช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2559

การพัฒนาช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2564

การพัฒนาช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565-2569

6.4.1.1 การพัฒนาช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554

การพัฒนาช่วงที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาทางภาครัฐ ในการแก้ปัญหาของเมืองที่เร่งด่วน โดยการพัฒนาโครงข่ายคมนาคม ได้แก่การปรับปรุงทางเท้าบริเวณถนนในชุมชน และจัดการสร้างทางเดินริมน้ำเป็นเส้นทางหลักในการเข้าถึงโบราณสถาน ปรับปรุงทางเท้าบริเวณริมคลองกุฎีจีน

ในส่วนภาคเอกชน จะเป็นการลงทุนสำหรับกิจกรรมการบริการด้านการค้า และท่องเที่ยว ปั่นจักรยานท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ไหว้พระแก้ววัด และวิถีชีวิตคนฝั่งธน

6.4.1.2 การพัฒนาช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2559

การพัฒนาช่วงที่ 2 เป็นการดำเนินงานพัฒนาและปรับปรุงโดยหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งภาครัฐจะพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการ

ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกใหญ่ โดยการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวได้แก่

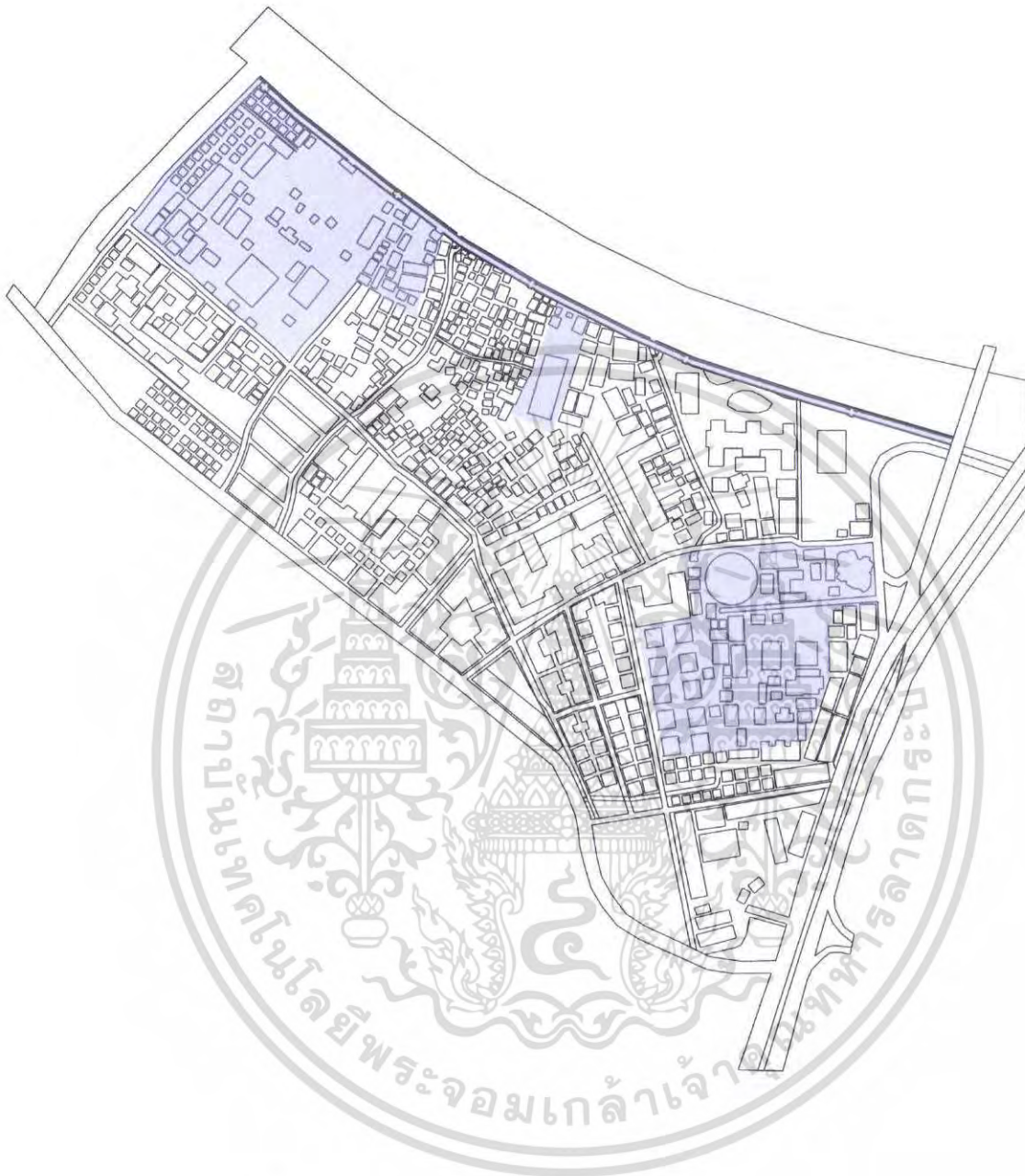
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
- ที่จอดรถ ศาลาริมน้ำ ท่าเรือ ห้องน้ำ
- จุดชมวิวยุริมน้ำ สวนและทางเดินริมน้ำ
- ปรับปรุงร้านขายของหน้าพระวิหาร
- จัดสวนบริเวณโบราณสถาน

6.4.1.3 การพัฒนาช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560-2564

ในการพัฒนาช่วงที่ 3 เป็นการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเอกชนเป็นผู้พัฒนาส่วนใหญ่ ในส่วนการพัฒนาส่วนนี้ เป็นการพัฒนาให้สอดคล้องกับบทบาทด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ และการปรับปรุงในย่านชุมชน สำหรับในส่วนของภาครัฐ จะเป็นพัฒนาระบบถนนและระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ ในพื้นที่ และกำหนดพื้นที่เพื่อสร้างสวนสาธารณะ และการอนุรักษ์บ้านเก่าแก่ การร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการปรับปรุงอาคารบ้านเรือนริมถนน

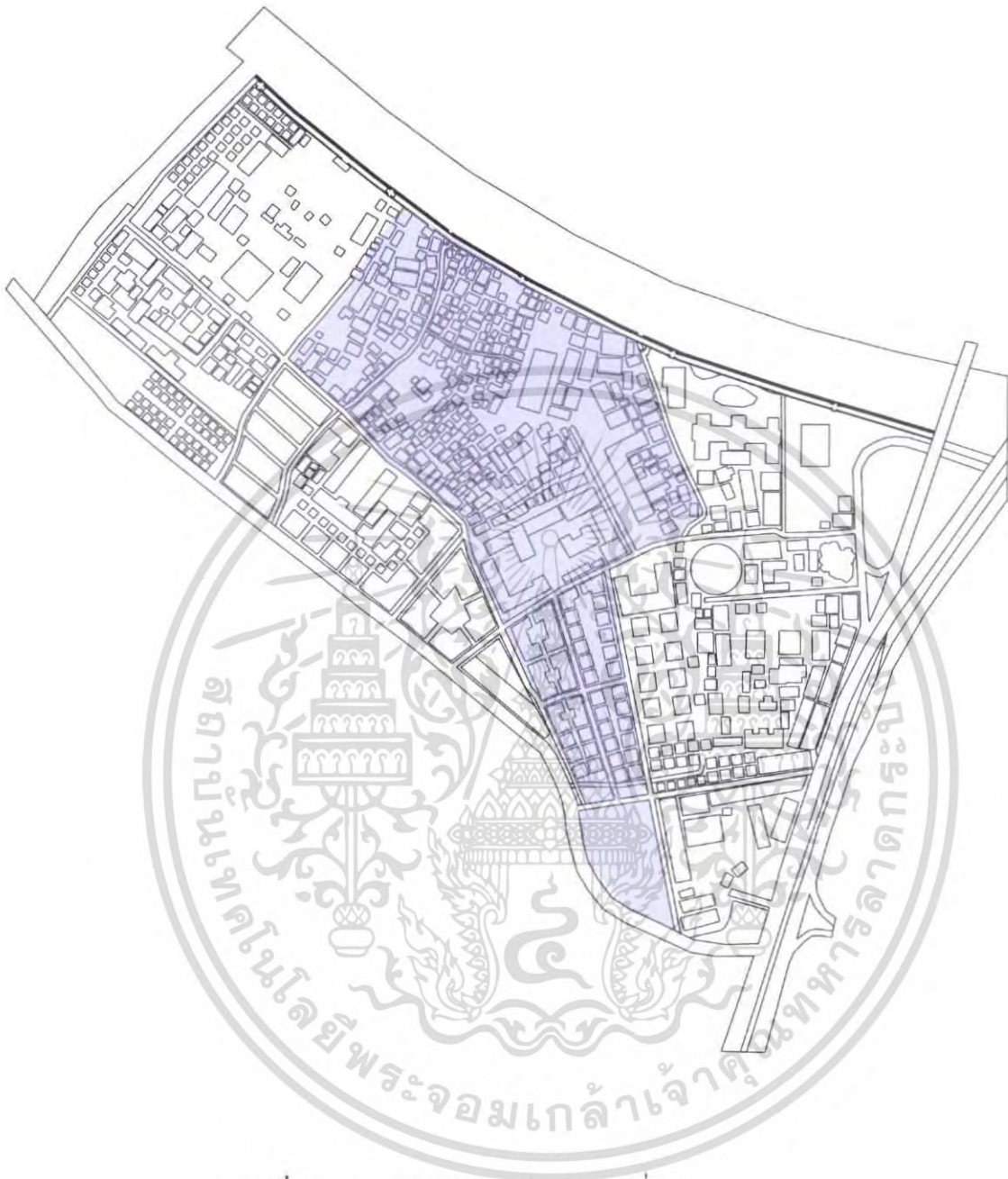
6.4.1.4 การพัฒนาช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565-2569

การพัฒนาช่วงที่ 4 เป็นการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว พื้นที่อยู่อาศัย และสถาบันการศึกษา โดยมีการสร้างหอวัฒนธรรมเพื่อเป็นสถานที่เล่าเรื่องราวของชุมชนและเป็นที่แสดงวิถีชีวิตของคนในฝั่งธนจากอดีตสู่ปัจจุบัน และเป็นหอสมุดของประชาชน

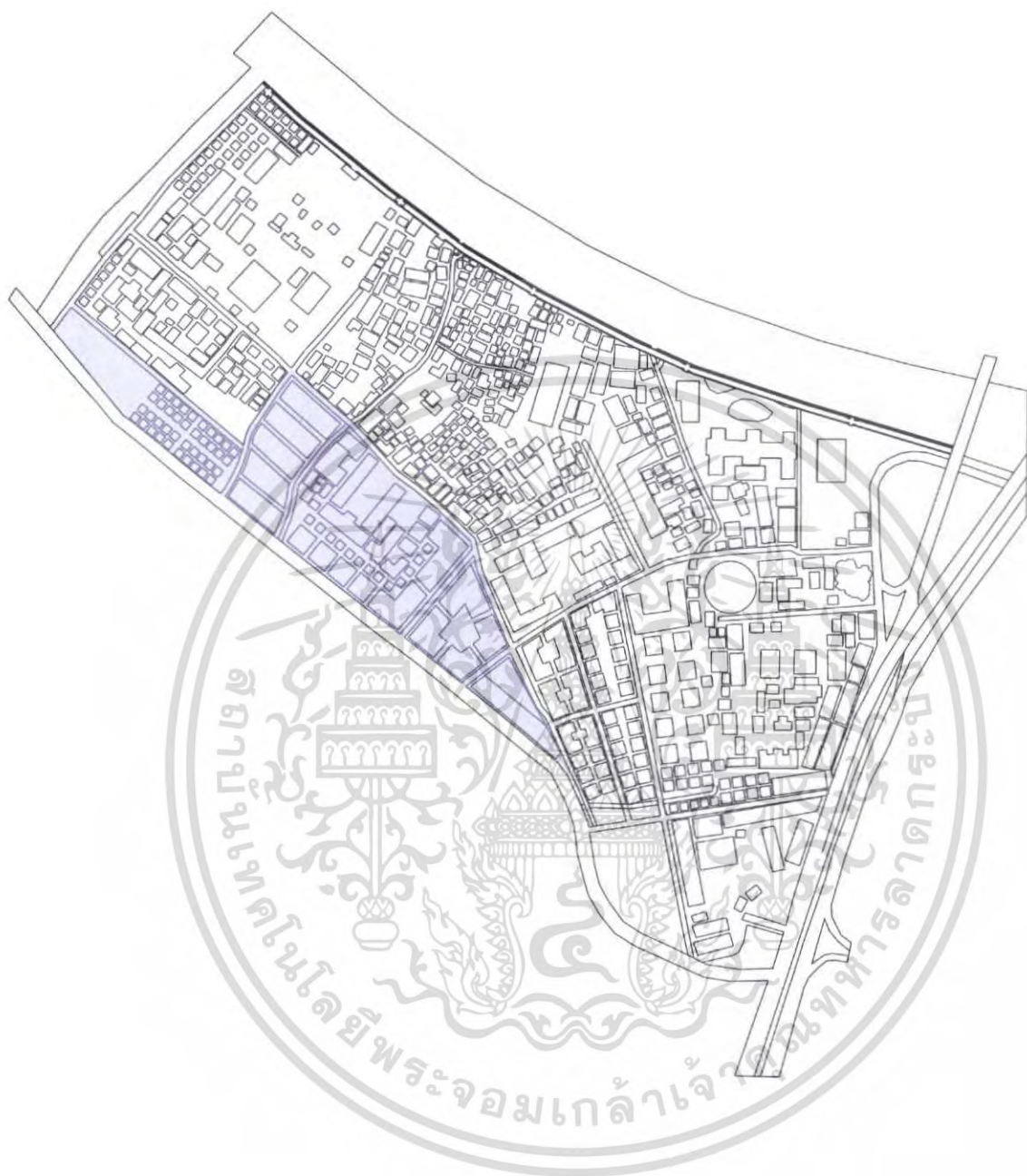
ภาพที่ 6.4 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

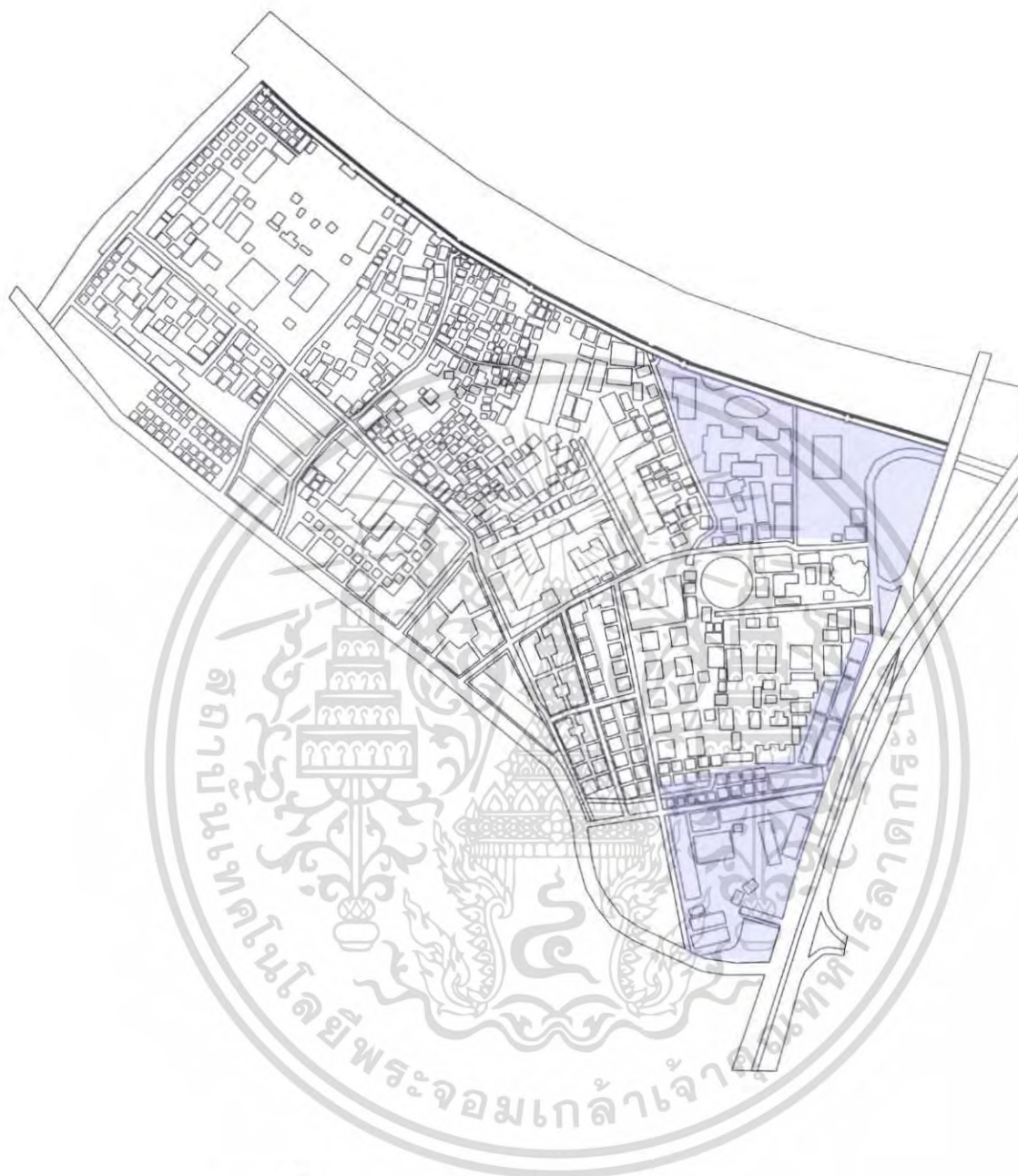
ภาพที่ 6.5 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.6 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.7 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.2 มาตรการในการพัฒนา

การออกแบบและวางผังชุมชนเมืองในประเทศไทยหรือ ผังเมืองเฉพาะตาม ระเบียบการวางแผนพัฒนาเมือง จำเป็นต้องมีเครื่องมือหรือมาตรการต่างๆ เป็นส่วนประกอบ ในการนำผังไปปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมี พรบ. กรมผังเมือง เป็นเครื่องมือหลักใน การนำผังไปปฏิบัติโดยมีกฎหมายอื่นๆ เป็นส่วนประกอบสำคัญแบ่งได้เป็น

6.4.2.1 นโยบายการกำหนดมาตรการ

สภาพการพัฒนาของพื้นที่ชุมชนวัดกัลยาณีกำหนดให้มีสภาพการพัฒนาใน รูปแบบของการพัฒนา ในพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ ตามประกาศผังเมือง รวม เพื่อเตรียมรองรับการขยายตัวของย่านพาณิชย์กรรมในอนาคต

6.4.2.2 กฎหมายที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบในการพัฒนา

กฎหมายที่นำมาใช้นี้มิได้นำมาใช้เฉพาะเจาะจงควบคุมทางด้านผังเมือง แต่ กฎหมายต่างๆ เหล่านี้จะมีส่วนช่วงส่งเสริมกฎหมายผังเมือง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในการ ควบคุมให้เป็นไปตามแผนการออกแบบโดยตรงเฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยกฎหมาย พระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะ

6.4.3 ข้อกำหนดในการควบคุมหนาแน่นและความสูงของอาคาร

ข้อกำหนดนี้เป็นการกำหนดค่าความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับขนาด ของแปลงที่ดินและการกำหนดพื้นที่ว่างคลุมด้านมีความมุ่งหมายเพื่อ กำหนดสัดส่วนการ กำหนดพื้นที่ว่างคลุมดิน (G.A.C.) ให้มีปริมาณของพื้นที่เปิดโล่งที่เหมาะสมกับสภาพกลุ่ม กิจกรรม การกำหนดอัตราส่วนการให้พื้นที่อาคารกับขนาดของที่ดิน (F.A.R) เพื่อให้เกิด ความสัมพันธ์กับกลุ่มกิจกรรมบริเวณพื้นที่นั้น อีกทั้งเพื่อรักษาและค้ำึงถึงภาพรวมของพื้นที่ ในระดับชุมชนเมืองไม่ให้นาแน่นมากเกินไป

การออกข้อกำหนดทางด้านการควบคุมความหนาแน่น และความสูงของ อาคารประกอบไปด้วยการกำหนดอัตราส่วนพื้นที่อาคารต่อที่ดิน (F.A.R) และอัตราส่วนพื้นที่ อาคารปกคลุมดิน (G.A.C.)

6.4.4 ข้อกำหนดควบคุมระยะถอยร่นของอาคาร

ข้อกำหนดนี้เป็นการออกข้อกำหนดเพื่อควบคุมความหนาแน่นของอาคาร โดยถอยร่นของอาคารบนถนนบางสาย อีกทั้งเพื่อเป็นการเปิดมุมมอง เข้าสู่พื้นที่โครงการมี ลักษณะเป็นที่ว่างเปิดโล่งเป็นแนวยาว (Open Space Corridor) นอกจากนี้ยังเป็นการ

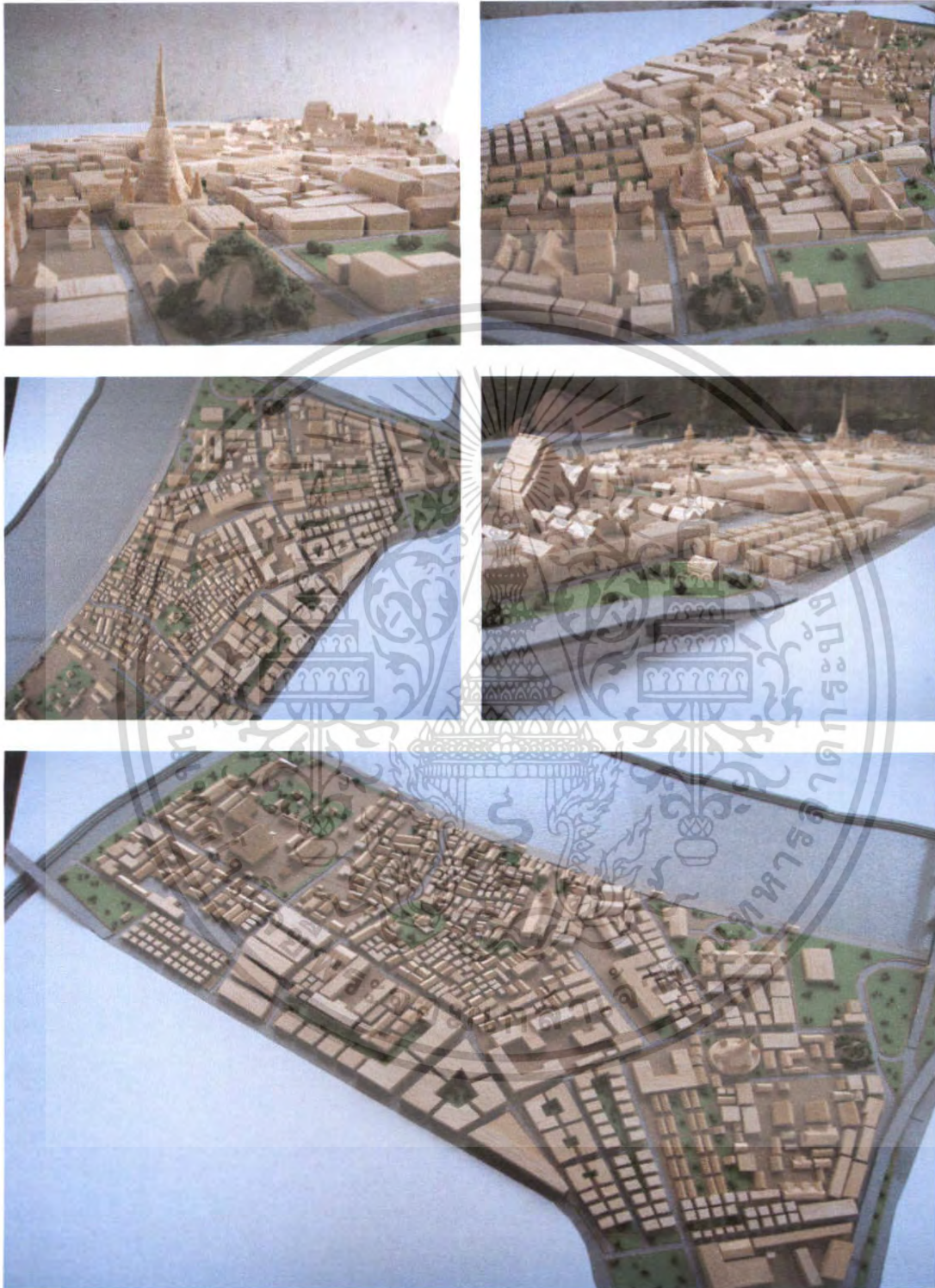
ควบคุมการใช้ที่ดินบนถนนสายสำคัญ โดยการกำหนดในการถอยร่นจากถนนสายหลัก โดยห้ามปลูกสร้างอาคารในแนวที่กำหนดเป็นระยะถอยร่น

ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มีความมุ่งหมายเพื่อ

- ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ป้องกันการปะปนของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ต่างประเภทกัน
- รัฐสามารถวางแผนเพื่อจัดบริการสาธารณูปโภคในแต่ละพื้นที่ให้มีความต่อเนื่อง และพอเพียง

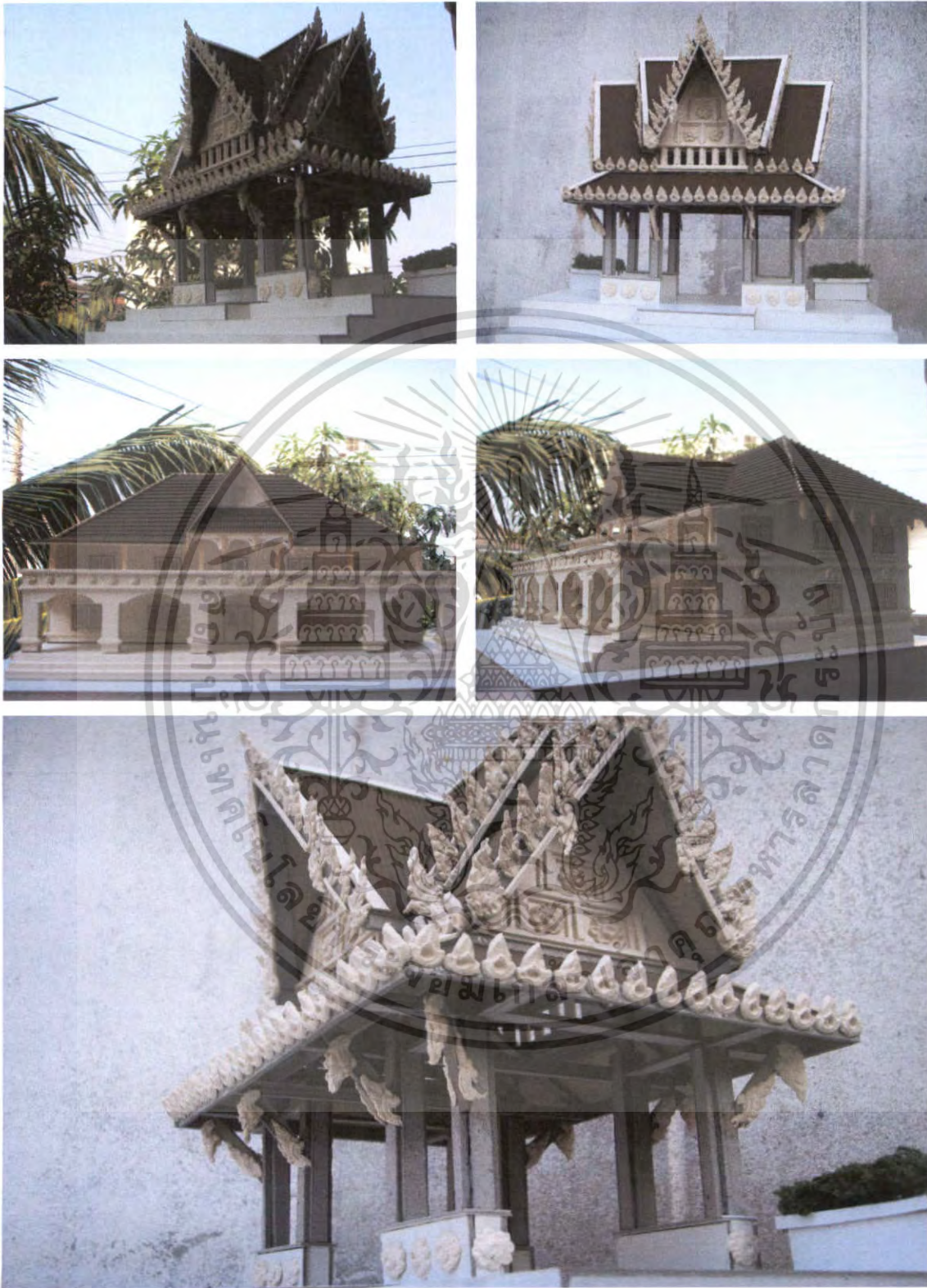
ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารนี้ จะถูกกำหนดไว้ใน พรบ. การผังเมือง ในส่วนของผังเมืองเฉพาะ เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สำหรับในพื้นที่ โครงการศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ ได้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินชั้น เพื่อควบคุมกิจการและการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ให้ปะปนกัน โดยกำหนดเป็นแผนผังและรายละเอียดแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นกิจกรรม พร้อมแนวเขตแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทและย่าน

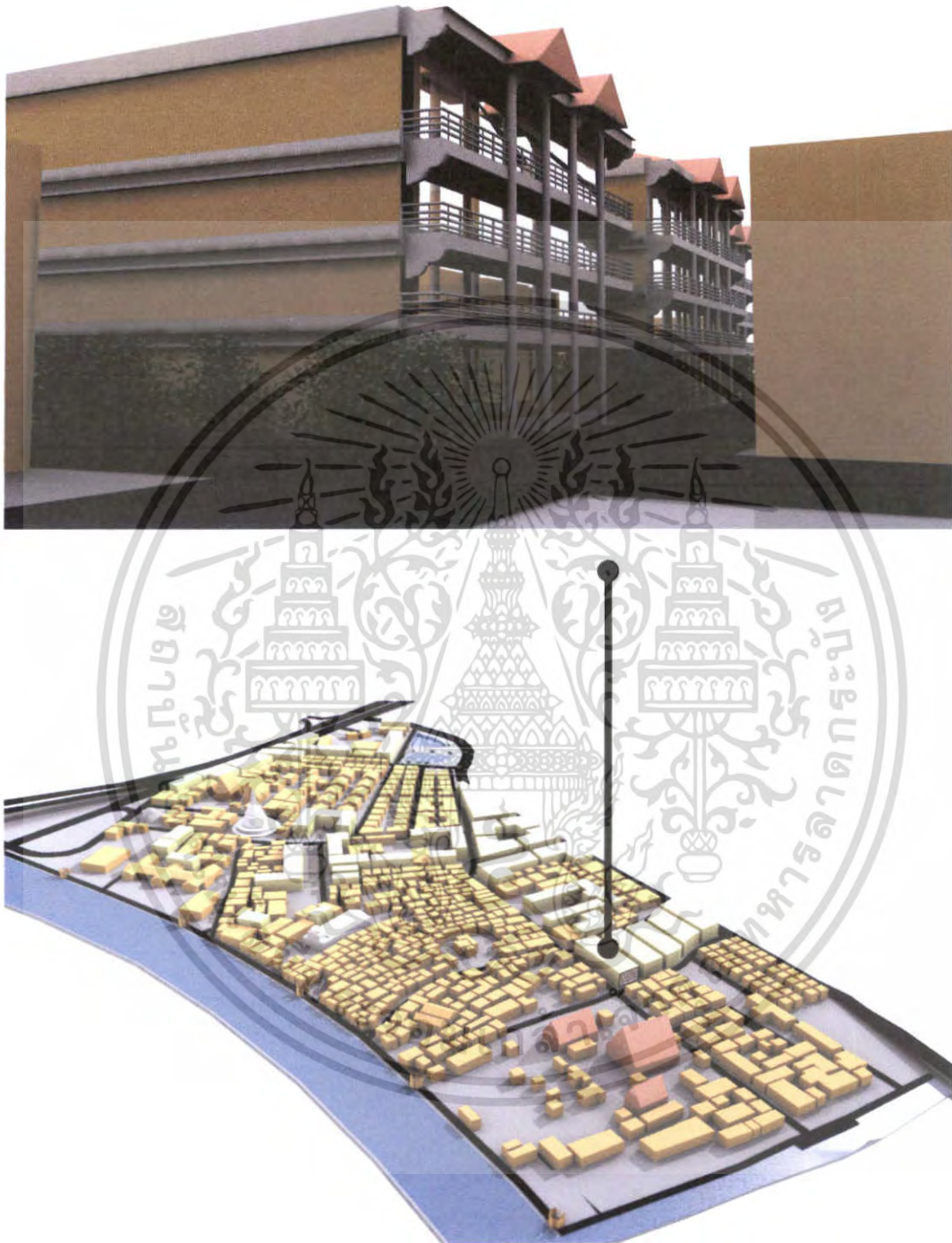
ภาพที่ 6.8 แสดงภาพถ่ายหุ่นจำลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

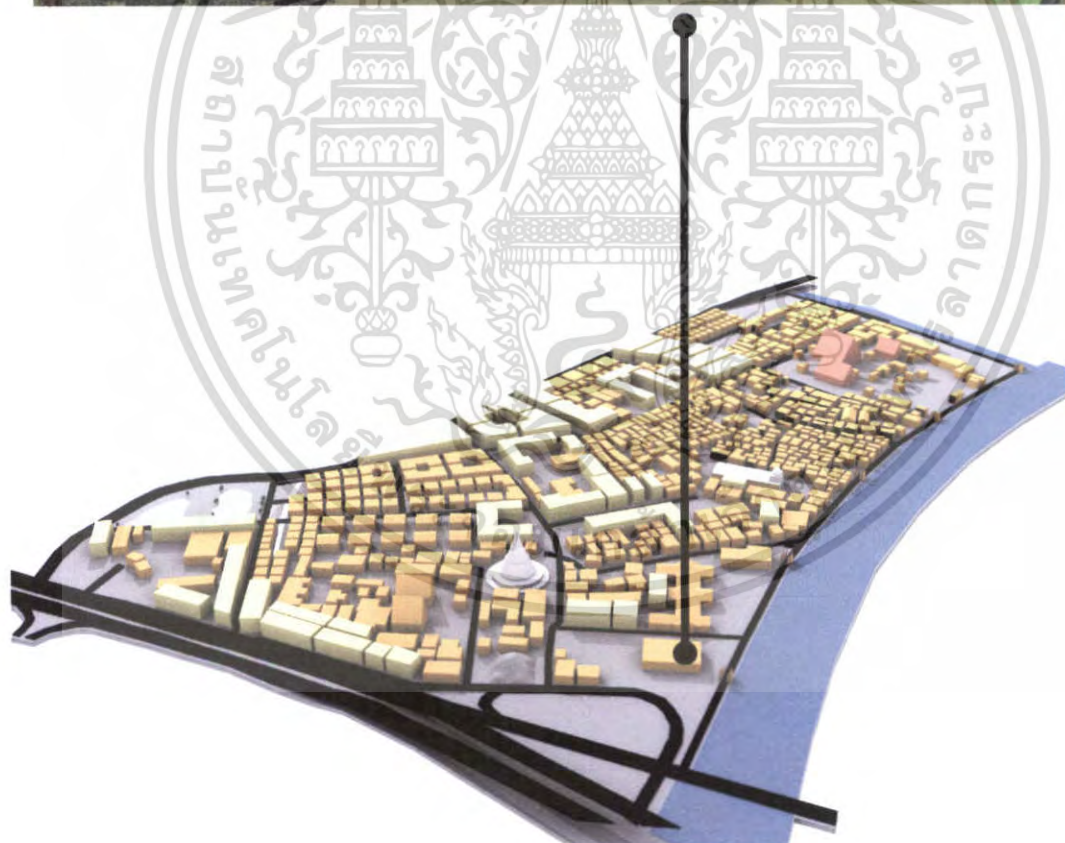
ภาพที่ 6.9 แสดงหุ่นจำลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

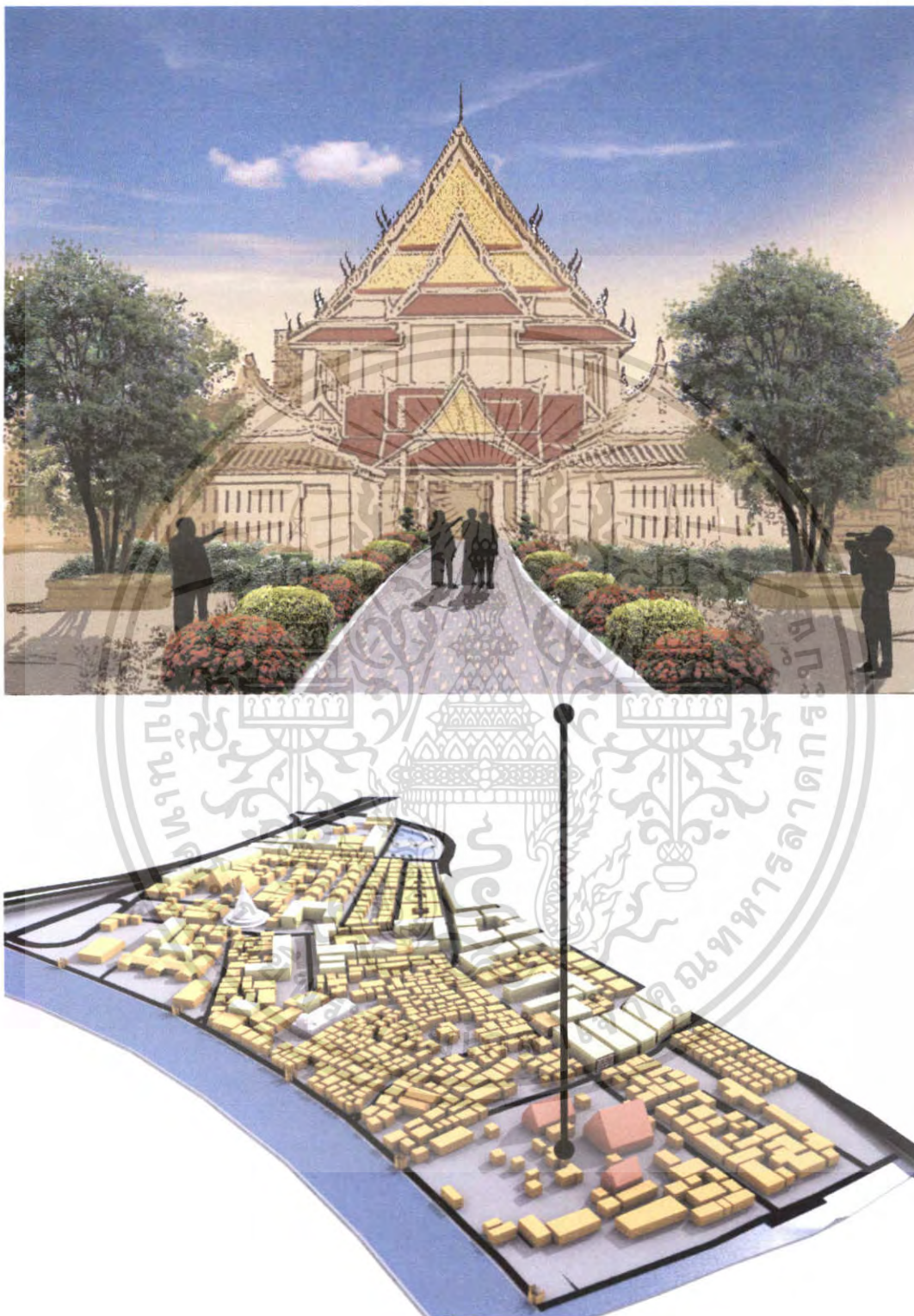
ภาพที่ 6.10 แสดงทัศนียภาพบริเวณที่พักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

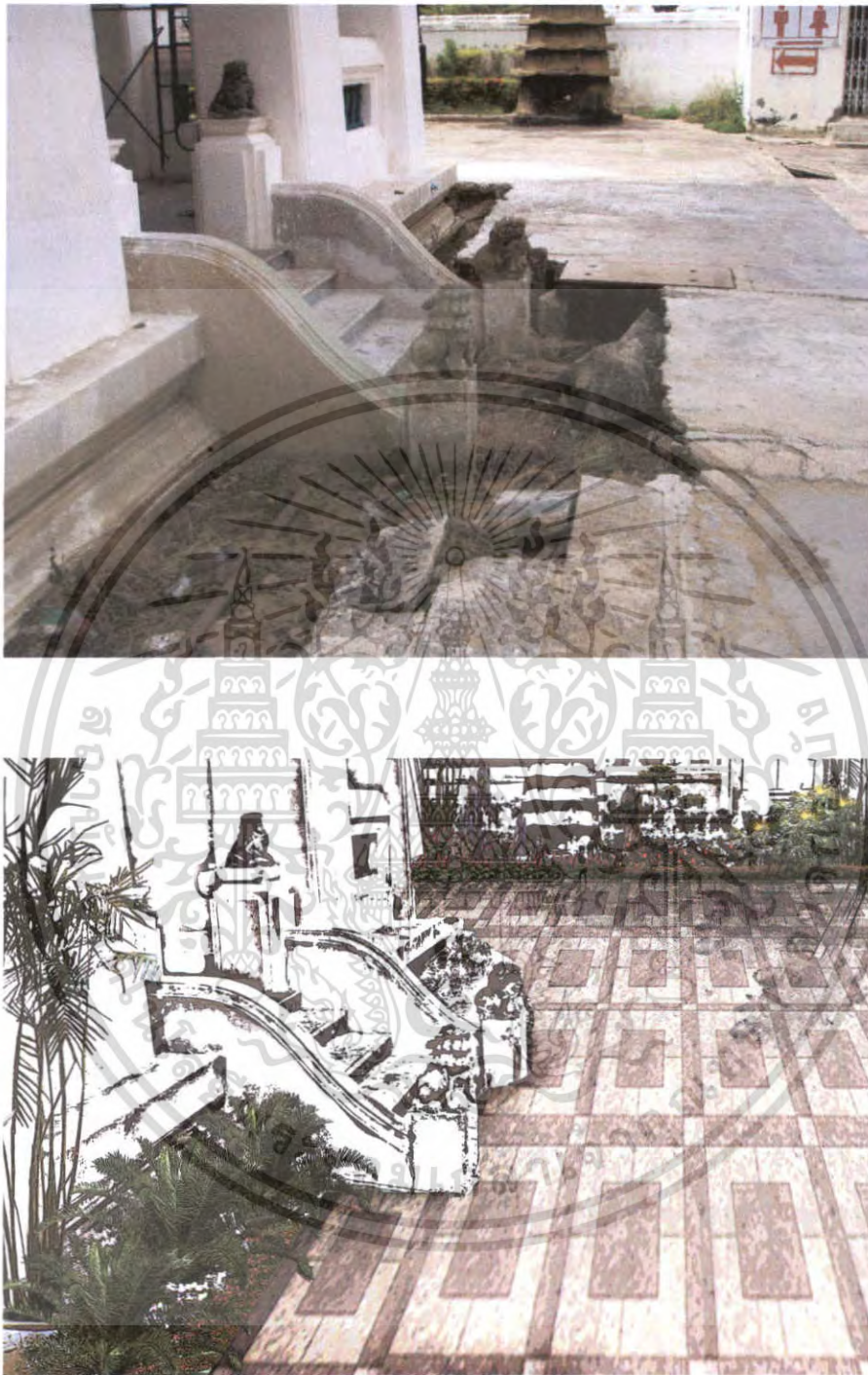
ภาพที่ 6.11 แสดงทัศนียภาพบริเวณหอวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.12 แสดงทัศนียภาพบริเวณวัดกัลยาณมิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.13 แสดงทัศนียภาพวิหารวัดกัลยาณมิตรก่อน-หลังปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปสาระสำคัญของการศึกษา

ในส่วนนี้จะเป็นส่วนของการสรุปสาระสำคัญของการศึกษาโครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณัม สรุปสาระสำคัญตามกระบวนการศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่างๆ ได้ดังนี้ การศึกษาข้อมูลทั่วไประดับจังหวัด ระดับชุมชน และระดับพื้นที่โครงการในการศึกษาในแต่ละส่วนจะศึกษาในด้าน เศรษฐกิจ สังคม กายภาพ รวมทั้งแผนและโครงการแผนพัฒนาต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่โครงการในอนาคต การศึกษาถึงศักยภาพ ตลอดจนข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ วิเคราะห์และนำมาสรุปบทบาทที่สำคัญ เพื่อการกำหนดนโยบายและวางแผน การพัฒนาพร้อมเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ วิเคราะห์และดำเนินการออกแบบวางผัง รวมถึงการนำเสนอกลยุทธ์ในการนำแผนและผังไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น พร้อมด้วยระบบโครงข่ายคมนาคมที่มีความสะดวกสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ต่างๆ ให้เข้าถึงได้โดยสะดวก เศรษฐกิจที่ส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครมีประชากรอพยพเข้าสู่ตัวเมืองมากที่สุด ส่งผลให้เกิดความแออัดในเมืองที่มีความเจริญแล้ว ชุมชนแออัดมีอัตรามากขึ้นและประสบกับปัญหาต่างๆ ดังนั้นทางภาครัฐได้มีนโยบายการพัฒนาชุมชนในเมืองหลวงให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยส่งเสริมให้เป็นชุมชนเมืองน่าอยู่ ตามนโยบายของกรุงเทพมหานครและสำนักผังเมือง กทม. ที่เน้นให้ประชากรในเมืองมีความเป็นอยู่ที่ถูกสุขลักษณะ สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่สร้างปัญหาให้กับพื้นที่ของตน

การใช้ที่ดินในเขตธนบุรีมีทั้งที่เป็นการใช้ที่ดินแบบชุมชนเมือง ชุมชนชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างเปล่า โดยพื้นที่ชุมชนเมืองทั้งหมดอยู่ตรงกลางของเขตในแขวงบุคโล ส่วนพื้นที่ชุมชนชนบท เกษตรกรรม และที่ว่างเปล่าอยู่ด้านใต้ของเขต อันเป็นพื้นที่ในแขวงท่าแร้ง ซึ่งจะสอดคล้องกับรูปแบบและลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการเจริญเติบโตของชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน การใช้ที่ดินในบริเวณชุมชนเมืองโดยทั่วไปเป็นแบบผสมระหว่างพักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับพาณิชย์กรรมในขณะที่ชุมชนชนบทจะเป็นที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว การใช้ที่ดินที่มีปริมาณสูงที่สุดในเขตบางเขนคือ การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย รองลงมาได้แก่ การใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม

จากบทบาทและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมให้ชุมชนวัดกัลยาณมิตรเกิดการพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันคุณภาพชีวิตของชุมชนไม่ดีพอมีแต่จะลดลง อีกทั้งพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ยังขาดการดูแลเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องพัฒนาพื้นที่ศึกษาเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ สามารถรองรับกิจกรรมตลอดจนความต้องการในอนาคตได้อย่างเพียงพอ มีความต่อเนื่องของกิจกรรมอย่างเหมาะสม

การศึกษารายละเอียดของพื้นที่ ได้นำมากำหนดกิจกรรมของโครงการโดยมีกลุ่มกิจกรรมที่สำคัญ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธุรกิจการค้า ประกอบด้วย อาคารพาณิชย์ ตลาดสด กลุ่มบริการ ประกอบด้วย สำนักงาน กลุ่มพักอาศัย ประกอบด้วย แฟลต บ้าน และกลุ่มรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยสวนสาธารณะ ที่โล่งว่างเพื่อการนันทนาการ และรักษาคุณภาพแวดล้อม

ในการวางแนวทางในการพัฒนา โดยได้นำผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน นโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา รวมทั้งความต้องการพื้นที่ของกิจกรรมต่างๆ นำมาสรุปร่วมกับแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง โดยได้เน้นความคิดในการพัฒนา ประกอบด้วย แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม แนวความคิดในการจัดกลุ่มกิจกรรมลงในพื้นที่ แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพ ฯลฯ โดยนำแนวความคิดต่างๆ มาประกอบเพื่อสรุปเป็นผลของการออกแบบวางผังพื้นที่ศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่

7.2 ข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษาโครงการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณมิตรในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาทั้งในส่วนทางด้านข้อมูลและการออกแบบซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติ แต่บางส่วนของด้านการศึกษาข้อมูลที่ไม่ได้เป็นส่วนสำคัญของโครงการมากนัก จึงเป็นการศึกษาและนำเสนอเพียงขั้นต้นเท่านั้น ดังนั้นหากมีการศึกษาถึงรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องของข้อมูลให้ลงลึกถึงรายละเอียดต่างๆ ก็จะทำให้โครงการมีความสมบูรณ์ในภาคข้อมูลมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะนำไปสู่แนวความคิดและทฤษฎีใหม่ในอนาคต

หนังสืออ้างอิง

พามิลา หะราร์กษ์."วิวัฒนาการและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัด
กัลยาณี กรุงเทพมหานคร".ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและ
เมือง.คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ .จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2544.

สมัย วงศ์ศรีตระกูล.ผู้นำชุมชนวัดประยุรวงศ์.สัมภาษณ์.10 ธันวาคม 2550.

สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร.โครงการบูรณาการแผนผังพัฒนาเขต กลุ่มกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ,2548.

สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร.แผนผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร.กรุงเทพฯ,2544.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ นายธีรยุทธ เพชรบูรณ์

วัน เดือน ปีเกิด 25 กุมภาพันธ์ 2529

สถานที่เกิด จังหวัดเพชรบูรณ์

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา	- โรงเรียนบ้านดงมูลเหล็ก
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	- โรงเรียนเนินพิทยาคม
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	- โรงเรียนเนินพิทยาคม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	- แผนกสถาปัตยกรรม วิทยาลัยเทคนิค เพชรบูรณ์
ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาบัณฑิต)	- คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ภาควิชาครุ ศาสตร์สถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้